

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก
อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
PUBLIC PARTICIPATION IN COMMUNITY WASTE MANAGEMENT OF
TUNGLOOKNOK SUP – DISTRICT, KAMPAENGAEN
DISTRICT, NAKHONPATHOM PROVINCE

พระมหานิพนธ์ บริบูรณ์ (เชียงใหม่)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก
อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

พระมหานิพนธ์ ปริบูรณ์ (เชียงกา)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Public Participatinoin Community Waste Management of
Tunglooknok sum – District, Kampaengsaen District,
Nakhonpathom Province

Phramahā Nipun Parepuno (Chiangka)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Social Development)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิภิโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ.ดร.เอื้อมทิพย์ ศรีทอง)

กรรมการ

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิภิโร, ดร.)

กรรมการ

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

กรรมการ

(ดร.วสันต์ ลิ้มรัตนภัทรกุล)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.วสันต์ ลิ้มรัตนภัทรกุล

ประธานกรรมการ

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระมหานรินทร์ ปรีปุ่นโณ)

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
- ผู้วิจัย** : พระมหานิพนธ์ ปริญโณ (เชียงกา)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ดร.วสันต์ ลิ้มรัตน์ภักทรกุล, ร.บ. (รัฐศาสตร์), พช.ม. (การพัฒนาชุมชน), พร.ด. (พัฒนศึกษา)
 - : พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร., ป.ธ. ๗, ร.บ. (รัฐศาสตร์) พช.ม. (การพัฒนาชุมชน), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑. เพื่อศึกษาการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ๒. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑๓,๑๓๖ คน ซึ่งหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง ของ Taro Yamane ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ เจ้าอาวาสวัด ปลัด อบต. ส.อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชน สาธารณสุขตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนจำนวน ๑๒ รูป/คน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ในส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีจัดกลุ่มข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนกอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมจากผลการวิจัยครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนทุ่งลูกนกได้เข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาชุมชนในการจัดการขยะ โดยภาพรวมในด้านต่างๆ เป็นอย่างดีมา เริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่างๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของการเข้ามามีส่วนรวมในการจัดการขยะมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เกิดจากการรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความต้องการของคนในชุมชน ด้วยมีการแลกเปลี่ยน รับรู้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้าน ชุมชน เป็นประจำ เพราะข้อมูลต่างๆ ที่

ได้รับจากประชาชน จะสะท้อนให้เห็นความต้องการและการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้น จึงทำให้ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนต่อคนในชุมชนเป็นอย่างมาก เมื่อกิจกรรมเกิดจากความต้องการของคนในชุมชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วม จึงทำให้การตอบสนองของการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาวิจัย จึงทำให้ทราบว่า คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางหน่วยงานจัด และมีผู้นำชุมชน หรือคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน ต่างให้ความร่วมมือให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในทุกๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่ให้คนในชุมชนได้เข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา เสนอปัญหา ความต้องการ และคัดเลือกแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม โดยที่มีหน่วยงาน หรือ ผู้นำชุมชน มีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนความต้องการในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลดีตามมา หรือจะให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องการกำจัดขยะภายในชุมชนเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปที่สนใจอยากได้ความรู้เอากลับไปต่อยอดไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง และเพื่อเป็นแบบอย่างในการเริ่มพัฒนาการใช้ระบบการจัดการแบบ ๓ R Reduce, Reuse, Recycle สามารถตอบโจทย์ในการจัดการขยะเพราะสามารถลดปริมาณแล้วยังสร้างรายได้ สร้างประโยชน์ เป็นการพัฒนาที่ไม่ที่สิ้นสุดต่อไป

Thesis Title : Public Participation in Community Waste Management of Tunglooknok Sub-District, Kampaengsaen District, Nakhonpathom Province

Researcher : Phramaha Nipun Paripunnno (Chiangka)

Degree : Master of Arts (Social Development)

Thesis Supervisory Committee

- : Dr. Wasan Limrattanapattarakul, B.A. (Political Science), M.Sc. (Community Development), Ph.D. (Development Education)
- : Assoc. Prof. Dr. Phrasuthirattanabundit, Pali VII, B.A. (Political Science), M.Sc. (Community Development), Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : March 14, 2019

Abstract

The main objectives of this study are: i) to study the waste management of Tunglooknok Sub-district, Kampaengsaen District, Nakhonpathom Province; ii) to study people's participation in the waste management of Tunglooknok Sub-district, Kampaengsaen District, Nakhonpathom Province; and iii) to present the participatory waste management model of Tunglooknok Sub-district, Kampaengsaen District, Nakhonpathom Province. It was employed by the Mixed Methods: quantitative research, a survey research in which data are collected by using questionnaires and the size of the sample group was 400 out of 13,136 people determined by using Taro Yamane's table, and the collected data were analyzed by the statistical analysis program in social science to find various statistics; and qualitative research in which data were collected using in-depth interview with 12 key-informants, including abbot of the monastery, Permanent Secretary of Sub-district Administrative Office, Sub-district Administrative Organization's members, Sub-district headman, village headman, School director, people and involved ones in solid waste management of the community, and the collected data including the open-ended questionnaire were grouping according to the objectives.

The findings of the study revealed that:

The public participation in waste management of the community of Tunglooknok Sub-district, Kampaengsaen District, Nakhonpathom Province has been found that people in the Tunglooknok Sub-district community participate in community development and waste management by overview in various aspects very well starting from joining the search for problems, analyze the causes of problems, and various guidelines that may be used to solve the problem getting involved in waste management, of which activities caused by the integration of needs based on people in the community with exchanging knowledge, realizing useful information and regular meetings at the village level. It is because of various information received from the public will be able to see the needs and allow people in the community to

participate in activities that happened from the beginning, that results benefits from various activities happening in the community to people. When activities arise from the needs of people's participation in the community, therefore, the response of participation in the disposal of waste caused efficiency and effectiveness.

Therefore, having considered the research results, it has been found that people in the community took part in activities organized by the organization and community leaders or people in the community whether villagers each participant pay attention in people's participation in every aspect of the community, starting from allowing people in the community to play a part in providing information, analyze problems, propose problems, requirements and select appropriate solutions with the role of a community agency or leader promoting, supporting activities for good results or to be as learning center on garbage disposal within the community and general public who are interested to gain knowledge back to apply in their own area. And to be a model for starting to develop community using management system of 3 Rs: Reduce, Reuse, Recycle, can respond to waste management because it can reduce amount and still generate income, create benefits and be endless development.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากผู้มีอุปการคุณในการให้ข้อมูล ให้คำปรึกษาแนะนำ และชี้แนะในการให้แนวทาง จึงทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร. วสันต์ ลิ้มรัตน์ภักทรกุล ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ พระสุธีรัตนบัณฑิต , ดร.(สุทิพย์ อาภากรโร) กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขงานอย่างต่อเนื่อง

ขอขอบพระคุณ และเจริญพรขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๕ ท่าน และประธานควบคุมวิทยานิพนธ์และกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อีก ๒ ท่าน รวม ๗ ท่าน ได้แก่ พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญโญ ผศ.ดร.ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระปลัดประพจน์ สุภาโต ดร. ตำแหน่ง เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอนครชัยศรี อาจารย์ รศ.ดร. โกนิฐฐ์ ศรีทอง ตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการรักษาการผู้อำนวยการ กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี และอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาจารย์ รศ.ดร.วิวัฒน์ หามนตรี ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระมหาประกาศิต สิริเมโธ ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือในการทำวิจัยลุล่วงไปได้ด้วยดี

ที่ขาดไม่ได้เป็นอย่างยิ่ง คือขอขอบคุณ โยมบิดา มารดา พระพรหมเวที เจ้าคณะภาค ๑๕ เจ้าอาวาสวัดประทุมเจดีย์ ราชมรรหาวีหาร พระครูพิพิธเจติยาภิบาล เจ้าคณะตำบลประทุมเจดีย์ พระครูอดุลย์ประจักษ์ เจ้าคณะตำบลกระต๊อบ เจ้าอาวาสวัดเจริญราษฎร์บำรุง พระครูสุวรรณปิยโสภณ เจ้าอาวาสวัดดอนมะนาว พระครูปฐมสาธุวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดสี่แยกเจริญพร พระครูปฐมเจติยานุรักษ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระปฐมเจดีย์ฯ พระมหามานพ มานโว ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดพระปฐมเจดีย์ฯ พระมหาภาคภูมิ ภูมิโชติ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระงาม ที่คอยสนับสนุนและเป็นที่กำลังใจในการให้คำปรึกษาในการทำวิจัย และกำนัน ตำบลทุ่งลูกนก และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก และร่วมถึงครูในโรงเรียน และประชาชนที่อยู่ในตำบลทุ่งลูกนกทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยในการทำให้งานวิจัยนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

พระมหานิพนธ์ ปรีปัญโญ (เชียงกา)

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ซ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ณ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดการมีส่วนร่วม	๘
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	๑๙
๒.๓ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๓๐
๒.๔ กฎหมายและนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย	๔๒
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๘
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัยงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๔
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๔
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๕๔
๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๕๕
๓.๓ เครื่องมือการวิจัย	๕๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๙
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๐
๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย	๖๑

บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๖๒
๔.๑ ผลปัจจัยส่วนบุคคล	๖๒
๔.๒ การจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	๖๕
๔.๓ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	๗๐
๔.๔ รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	๗๕
๔.๕ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	๗๘
๔.๖ ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	๘๑
๔.๗ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย (Body of knowledge)	๘๗
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๙๑
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๙๒
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๙๕
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๙๘
บรรณานุกรม	๑๐๐
ภาคผนวก	๑๐๕
ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัย	๑๐๖
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๑๔
ภาคผนวก ค หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย	๑๒๑
ภาคผนวก ง การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและการหาค่า IOC	๑๕๐
ภาคผนวก จ ประมวลภาพประกอบการวิจัย	๑๕๕
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๙

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	ตารางแสดงแนวคิด การพัฒนา และการเรียนรู้ทางนิเวศวิทยาแนวคิด	๕๗
๔.๑	ตารางแสดงปัจจัยสภาพส่วนบุคคล	๖๑
๔.๒	ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปรผล เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน	๖๕
๔.๓	ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปรผล เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านความตระหนักต่อการจัดการขยะ	๖๗
๔.๔	ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปรผล เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน ภาพรวม	๖๙
๔.๕	ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปรผล เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน	๗๐
๔.๖	ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการกำจัดขยะที่มีต่อปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ด้านได้รับข่าวสารจากแหล่งดังกล่าวบ่อยครั้งเพียงใด	๗๑
๔.๗	มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ด้านข่าวสารที่ท่านได้รับมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของท่านเพียงใด	๗๒
๔.๘	ข่าวสารเกี่ยวกับการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ด้านท่านสนใจเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะด้านใดเป็นพิเศษ	๗๓
๔.๙	รูปแบบวิธีการจัดการขยะสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากแหล่งใดมากที่สุด	๗๔
๔.๑๐	แสดงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านความรู้ความเข้าใจ	๗๘
๔.๑๑	แสดงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านตระหนักต่อการจัดการขยะ	๗๙
๔.๑๒	แสดงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วม	๘๐

สารบัญแผนภูมิภาพ

แผนภูมิที่		หน้า
๒.๑	แผนภูมิภาพระดับชั้นการมีส่วนร่วม	๑๖
๒.๒	แผนภาพ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๓
๔.๑	แผนภูมิภาพการมีส่วนร่วมการจัดการขยะ	๗๘
๔.๒	แผนภูมิภาพสรุปองค์ความรู้จากการวิจัย	๘๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ขยะ”เป็นปัญหาสำคัญของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนขนาดใหญ่ที่มีประชากรจำนวนมาก ซึ่งนับวันจะมีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสังคม และระบบนิเวศ โดยเฉพาะในปัจจุบัน มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดด ประกอบกับค่านิยมการบริโภค ส่งผลให้มีการผลิตสินค้า และบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ กัน เพื่อดึงดูดและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น โดยบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่มีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน ใช้วัสดุที่สลายตัวตามธรรมชาติช้าและยากแก่การกำจัด^๑ เช่น บรรจุภัณฑ์ที่ทำเม็ดพลาสติก ที่เป็นผลผลิตจากวัสดุปิโตรเคมี จากรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยในชุมชน ปี ๒๕๖๐ ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า แนวโน้มของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในทุกปี โดยในปี ๒๕๖๐ ปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศมี ๒๗.๔๐ ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ ที่มี ๒๗.๐๖ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๖ หรือ ๑๒๐,๐๐๐ ตัน ขณะที่อัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนลดลงจาก ๑.๑๔ กิโลกรัม/คน/วัน ในปี ๒๕๕๙ แต่ปี ๒๕๖๐เพิ่มขึ้น อยู่ที่ ๑.๒๖ กิโลกรัม/คน/วัน ส่วนการกำจัดขยะมูลฝอยถูกต้องเพิ่มขึ้นจาก ๙.๕๙ ล้านตัน ปี ๒๕๕๙ เป็น ๑๑.๗๐ ล้านตัน ในปี ๒๕๖๐ และยังคงกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นจาก ๕.๘๐ ล้านตัน เป็น ๘.๕๒ ล้านตัน จากสถานการณ์ที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีอัตราการเพิ่มขึ้นสูงทุกปี ในขณะที่อัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัด และอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้วิกฤตปัญหาขยะมูลฝอย จึงถือเป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้นทั้งด้านปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการแบบไม่มีมาตรฐาน อีกทั้งปัญหาขยะยังมีอัตราการขยายตัว จากชุมชนเมืองไปสู่ชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น เพราะมีการขยายตัวสูงตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคม รวมทั้งเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดการบริโภคเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนชนบท เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

จากข้อมูลกรมควบคุมมลพิษ ปี ๒๕๖๐ พบว่า ขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นทั้งหมดประมาณ ๖.๐๑ ล้านตันหรือ ๑๖,๔๖๗ ตันต่อวัน คิดเป็น ร้อยละ ๒๒ ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ โดยขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นประชาชนในพื้นที่ จะดำเนินการกำจัดในครัวเรือนโดยการเทกองรวมกันไว้ ประมาณ ๔.๙๒ ล้านตัน หรือ ๑๓,๔๘๒ ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ ๒๑ ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งประเทศไทย ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีสัดส่วนองค์ประกอบ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ในอัตราที่ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐ ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น โดยสามารถนำขยะ

^๑อมรสิทธิ์ เทียนชุบ, การจัดการธนาคารขยะสำหรับชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนอยู่เจริญบุญมา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร, ในการประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ ๖ ๒๕๖๐, หน้า ๓-๔๐๓.

จำพวก พลาสติก แก้ว กระจก โลหะ อลูมิเนียม มาร์ไซเคิลได้ ร้อยละ ๓๐-๓๕ และนำขยะอินทรีย์ หรือขยะที่สามารถย่อยสลายได้ มาหมักทำปุ๋ยได้ร้อยละ ๔๕-๕๐ แต่ปัจจุบันอัตราการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มีเพียง ร้อยละ ๒๑ ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ซึ่งยังคงเป็นอัตราที่ต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับขยะมูลฝอย ที่มีศักยภาพในการกลับมาใช้ประโยชน์ได้^๒

จากสถานการณ์ ดังกล่าวมา ทำให้ทราบว่า การจัดการกับปัญหาขยะ คงไม่สามารถผลักให้เป็นภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หากแต่ทุกคนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการลดคัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย โดยเริ่มจากตนเอง ครอบครัว หมู่บ้าน หรือชุมชน สถานประกอบการต่างๆ เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ รวมทั้งองค์กรต่างๆ เช่น โรงเรียน สถานที่ราชการ อาคารสำนักงาน ก็จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหามูลฝอยได้ และยังช่วยให้ประหยัดงบประมาณและทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย ดังนั้น การคัดแยกขยะ และของเสียอันตรายที่เหลือใช้จากชุมชน เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการติดตามข้อมูลสถานการณ์ขยะ จะช่วยให้สามารถวางแผนจัดการขยะได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ โดยเฉพาะขยะบรรจุภัณฑ์ ที่ยากต่อการกำจัด เช่น ถุงพลาสติก และโฟม ที่มีเพิ่มขึ้นตลอด ในขณะที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ ยังไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บ และกำจัดได้หมดในแต่ละวัน จึงเกิดปัญหาขยะตกค้าง รวมทั้งวิธีการกำจัดยังดำเนินการไม่ถูกหลักสุขาภิบาล เช่น การเทกองกับพื้น การเผาในที่โล่ง เหล่านี้ ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กลิ่นคาว การปนเปื้อนของแหล่งน้ำ ผิวดิน และแหล่งน้ำใต้ดิน การแพร่กระจายของแมลงต่างๆ และสัตว์นำเชื้อโรคที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สร้างความเดือดร้อนรำคาญและเป็นที่รังเกียจของประชาชนทั่วไป^๓ ดังนั้น การจัดการขยะชุมชนชนบทให้ถูกวิธี จะช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าวได้ระดับหนึ่ง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกชุมชน ช่วยดำเนินการจัดการขยะได้อย่างถูกต้อง จะทำให้ปัญหาในการจัดการขยะเกิดผลเป็นรูปธรรม เกิดการแก้ไขปัญหายั่งยืน และเกิดเป็นผลประโยชน์ต่อชุมชนอีกหนทางหนึ่งด้วย

ตำบลทุ่งลูกนก เป็นตำบลขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ใน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ในปัจจุบันมีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น ๒๓ หมู่บ้าน มีประชากรในตำบลทั้งสิ้น ๑๓,๑๓๖ คน และจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๓,๔๙๓ ครัวเรือน^๔ ประชากรในตำบลทุ่งลูกนกส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และเลี้ยงสัตว์ พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพดฝักอ่อน อ้อย และไม้ประดับ เช่น กุหลาบ ไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน มะม่วง มะเฟือง สัตว์ที่เลี้ยง ได้แก่ ไก่ ไก่ชน สุกร เป็ด และไก่ (ในหมู่ที่ ๖ บ้านทุ่งกระถินจะเลี้ยงโคนมกกันเกือบทั้งหมู่บ้าน) จากการสำรวจข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก พบว่า ตำบลทุ่งลูกนก มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๖๐ (มกราคม – พฤศจิกายน) จำนวน ๑,๑๗๔.๗๑ ตัน/ปี หรือ

^๒กรมควบคุมมลพิษ, **คู่มือแนวทางการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยสำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๙๗) จำกัด, ๒๕๕๑).

^๓พัชรีย์ ไกรแก้ว, **พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของแม่บ้าน** กรณีศึกษา : แม่บ้านเขตเทศบาล ตำบลบางปู อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สิ่งแวดล้อม, : (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐).

^๔ข้อมูลกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น (๒๕๕๙), จำนวนประชากรจำนวนครัวเรือน เดือนเมษายน

๑๐๖.๗๙ ตัน/เดือน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับชุมชน โดยมีวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน คือ ๑. การเก็บรวบรวมขยะจากครัวเรือน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก นำไปทิ้งที่ฝังกลบของเอกชนร้อยละ ๙๙ ๒. กองขยะไว้ที่กลางแจ้งและเผากลางแจ้งร้อยละ ๑ โดยพบว่าแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย ๑. เกิดจากครัวเรือน จำนวน ๔๑.๘๐ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๑๔ ของปริมาณขยะทั้งหมด ๒. โรงงานอุตสาหกรรม จำนวน ๘ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๗.๔๙ ของปริมาณขยะทั้งหมด ๓. ผู้ประกอบการร้านค้า จำนวน ๒๒.๕๐ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๗ ของปริมาณขยะทั้งหมด ๔. ผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน ๓ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๒.๘ ของปริมาณขยะทั้งหมด ๕. หน่วยงานราชการ, วัด, องค์กรการกุศลต่างๆ จำนวน ๘.๐๘ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๗ ของปริมาณขยะทั้งหมด^๕ จึงอาจกล่าวได้ว่า ขยะมูลฝอยชุมชนมีแหล่งกำเนิด มีแหล่งที่มาอยู่หลายแหล่ง ทำให้การบริหารจัดการขยะทำได้ยากต่อการบริหาร ซึ่งขยะส่วนใหญ่เกิดจากอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ และขยะทั่วไปในครัวเรือน ซึ่งครัวเรือนในตำบลทุ่งลูกนก มีวิธีการกำจัดขยะโดยการเผา การฝัง และบางส่วนให้รถเก็บขยะของ อบต.นำไปทิ้งที่บ่อขยะทุ่งควายหาย นอกจากจะเป็นขยะที่เกิดจากตำบลทุ่งลูกนกแล้ว ยังมีขยะจากกรุงเทพมหานครที่นำมาทิ้ง เนื่องจากเป็นสถานที่ที่ทิ้งขยะที่ใกล้กรุงเทพมหานคร จากปัญหาดังกล่าวทำให้มีปริมาณขยะจำนวนมาก ส่งกลิ่นเหม็น และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์พาหะนำโรค ทั้งนี้เพราะสาเหตุประการหนึ่งก็คือ การขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัย และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน และทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการขยะ

การจัดการขยะไม่ดีของชุมชน ทำให้ตำบลทุ่งลูกนกมีปริมาณคงค้างของขยะจำนวนมาก ส่งกลิ่นเหม็น และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์พาหะนำโรค ทำให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสภาพแวดล้อม เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค ทำให้คนเจ็บป่วย รวมถึงปัญหาหมอกควันจากการเผาขยะ หากทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในพื้นที่ และส่งเสริมการจัดการขยะที่เกิดขึ้น ณ ต้นทาง หรือจัดการที่แหล่งกำเนิดขยะให้ปริมาณขยะเหลือน้อยลง โดยใช้หลัก ๓R หรือ ๓ ใช้ ได้แก่ ๑. ใช้น้อยหรือลดการใช้ (Reduce) หมายถึง การลดปริมาณการใช้ลง โดยใช้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้ของฟุ่มเฟือยลดปริมาณขยะให้มากที่สุด ๒. ใช้น้ำ (Reuse) หมายถึง การนำของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุ เหลือใช้กลับมาใช้อีก โดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพ เช่น การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ นอกจากจะช่วยลดปริมาณขยะแล้วยังสร้างอาชีพและรายได้ การจัดตลาดนัดมือสอง เป็นต้น ๓. แปรรูปใหม่หรือรีไซเคิล (Recycle) หมายถึง การนำขยะมารีไซเคิล ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นวัตถุดิบ ในกระบวนการผลิต หรือเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม มาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่างๆ นอกจากจะเป็นการลดปริมาณขยะแล้ว ยังเป็นการลดการใช้พลังงาน และลดมลพิษที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราสามารถทำได้ โดยคัดแยกขยะ รีไซเคิลแต่ละประเภท ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ/อะโลหะ แล้วนำไปขาย/บริจาค/นำเข้าธนาคารขยะ/ ขยะเหล่านี้ก็จะเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล จากที่กล่าวมาข้างต้น หากทุกภาคส่วนของตำบลทุ่งลูกนก ตระหนักและมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างถูกต้องถูกวิธี จะทำให้ปัญหาในการจัดการขยะเกิดผลเป็นรูปธรรม เกิดเป็นผลประโยชน์ต่อสุขภาวะของประชาชน และสภาพแวดล้อมชุมชน และเกิดการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

^๕สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, **แผนการปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย ๕ ปี** (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จำนวนประชากรจำนวนครัวเรือน ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙.

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก การมีส่วนร่วมของ อบต.ร่วมกับประชาชน ในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก และเพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก ซึ่งจะทำให้ลดปริมาณขยะชุมชนอย่างยั่งยืน โดยจะใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนที่ เน้นการทำงานของคนในชุมชน ร่วมกับ อบต. เนื่องจากการวิจัยแบบมีส่วนร่วมนั้น จะสร้างโอกาสให้ชุมชนได้มีการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้อง ได้ประสบการณ์การทำงานร่วมกัน เกิดแนวคิดในการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน ได้ลงมือทำกิจกรรมโดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วม จากทุกฝ่ายในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จะทำให้เกิดการผนึกกำลังร่วมกันโดยที่ชุมชน เป็นผู้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และจะนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑. การจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีวิธีการอย่างไร

๑.๓.๒. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีกระบวนการเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการจัดการขยะของชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีการกำหนดขอบเขตในการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประชากรในการทำวิจัย แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑.๔.๒.๑ ด้านปริมาณ กลุ่มประชากรในตำบลทุ่งลูกนก ประกอบด้วย ๒๓ หมู่บ้าน มีประชากรในตำบลทั้งสิ้น ๑๓,๑๓๖ คน และจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๓,๔๙๓ ครัวเรือน ซึ่งหาขนาด

ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง ของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณไม่เกิน ๕% อ่านค่าจากตาราง ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน

๑.๔.๒.๒ ด้านคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่เจ้าอาวาสวัด ปลัดอบต. ส.อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชน สาธารณสุขตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน และ ประชาชน ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนจำนวน ๑๒ รูป/คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านตัวแปร

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านตัวแปรของการวิจัยไว้ ๒ ประเภท ได้แก่

๑.๔.๔.๑ ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป จำนวน ๕ ข้อ คือ เพศ อายุ สถานภาพการศึกษา อาชีพ รายได้ ปัจจัยเกื้อกูลในการจัดการขยะในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก ๔ ข้อ ๑. การสนับสนุนของ อบต. ๒. การส่งเสริมของภาครัฐ ๓. กิจกรรมในชุมชน ๔. การมีส่วนร่วมของภาครัฐ เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ คือ การเรียนรู้ปัญหาขยะร่วมกัน การวางแผนแก้ไขปัญหการจัดการขยะในชุมชน การดำเนินการจัดการขยะ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชน การรับผลประโยชน์ร่วมกัน การติดตามประเมินผล

๑.๔.๔.๒ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) รูปแบบการจัดการขยะ การคัดแยกขยะแบบ ๓ R คือ ๑. ลดการใช้ Reduce ๒. การใช้ซ้ำ Reuse ๓. การแปรรูปใช้ใหม่ Recycle ได้รับผล คือ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา

รวบรวมข้อมูลงานวิจัยต่างๆ และจัดเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมระยะเวลา ๗ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๑.๕.๒ การมีส่วนร่วม หมายถึง ในการศึกษาครั้งนี้ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน, ร่วมดำเนินการในการจัดการขยะ, ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล

๑.๕.๓ รูปแบบการจัดการขยะ หมายถึง กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักวิชาการ เช่น การเผาในเตาเผาขยะ การฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ และการหมักทำปุ๋ย เป็นต้น มี ๔ ข้อ ๑.การ

สนับสนุนของ อบต. ๒.การส่งเสริมของภาครัฐ ๓.กิจกรรมในชุมชน ๔.การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ซึ่งแต่ละวิธีมีความแตกต่างกันในด้านต้นทุนการดำเนินงาน ความพร้อมขององค์กร ปริมาณและประเภทของขยะ การจัดการเชิงองค์รวมซึ่งครอบคลุมการจัดการขยะทั้งหมดเช่นขยะ เศษกระดาษเศษผ้าเศษอาหารถ้ามูลสัตว์ซากสัตว์พืชผักพลาสติกโลหะต่างๆไปไม่กรวดเศษอิฐ ทรายเศษแก้วขวดเศษไม้ กระป๋องเศษเหล็กและสารเคมีที่เป็นอันตรายเป็นต้นรวมถึงการจัดการขยะ ณ แหล่งกำเนิดเป็นวิธีที่เริ่มต้นจากประชาชนเป็นการจัดการขยะที่ทำได้ง่ายสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย เป็นวิธีการลดปริมาณขยะที่ดีที่สุดและเป็นวิธีที่ต้องการความร่วมมือจากประชาชนมากที่สุด โดยเราจะใช้ระบบการจัดการขยะโดยใช้หลัก ๓R คือ

๑.๕.๓.๑ การลดการใช้ (Reduce) หมายถึง การลดการใช้ การบริโภคทรัพยากรที่ไม่จำเป็นลง ลองมาสำรวจกันว่า เราจะลดการบริโภคที่ไม่จำเป็นตรงไหนได้บ้าง โดยเฉพาะการลดการบริโภคทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน และแร่ธาตุ ต่าง ๆ การลดการใช้นี้ ทำได้ง่าย ๆ โดยการเลือกใช้เท่าที่จำเป็น เช่น ปิดไฟทุกครั้งที่ไม่ใช้งานหรือเปิดเฉพาะจุดที่ใช้งาน ปิดคอมพิวเตอร์และเครื่องปรับอากาศ เมื่อไม่ใช้เป็นเวลานาน ๆ ถอดปลั๊กของเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น กระจกน้ำร้อนออกเมื่อไม่ได้ใช้ เมื่อต้องการเดินทางใกล้ ๆ ก็ควรใช้วิธีเดิน ขี่จักรยาน หรือนั่งรถโดยสารแทนการขับรถไปเอง เป็นต้น เพียงเท่านี้เราก็สามารถเก็บทรัพยากรด้านพลังงานไว้ใช้ได้นานขึ้น ประหยัดพลังงานและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วย

๑.๕.๓.๒ การใช้ซ้ำ (Reuse) หมายถึง การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด โดยการนำสิ่งของเครื่องใช้มาใช้ซ้ำ ซึ่งบางอย่างอาจใช้ซ้ำได้หลาย ๆ ครั้ง เช่น การนำชุดทำงานเก่าที่ยังอยู่ในสภาพดีมาใส่เล่นหรือใส่นอนอยู่บ้านหรือนำไปบริจาค แทนที่จะทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ การนำกระดาษรายงานที่เขียนแล้ว ๑ หน้า มาใช้ในหน้าที่เหลือหรืออาจนำมาทำเป็นกระดาษโน้ต ช่วยลดปริมาณการตัดต้นไม้ได้เป็นจำนวนมาก การนำขวดแก้วมาใส่น้ำรับประทานหรือนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ต่างๆ เช่น แจกันดอกไม้หรือที่ใส่ดินสอ เป็นต้น นอกจากจะช่วยลดค่าใช้จ่าย ลดการใช้พลังงานพลังงานแล้วยังช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อมและยังได้ของน่ารักๆ จากการประดิษฐ์ไว้ใช้งานอีก

๑.๕.๓.๓ การแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) หมายถึง การนำหรือเลือกใช้ทรัพยากรที่สามารถนำกลับมารีไซเคิลหรือนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นการลดการใช้ทรัพยากรในธรรมชาติจำพวกต้นไม้ แร่ธาตุต่าง ๆ เช่น ทราย เหล็ก อลูมิเนียม ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้ สามารถนำมารีไซเคิลได้ยกตัวอย่างเช่น เศษกระดาษสามารถนำไปรีไซเคิลกลับมาใช้เป็นกล่องหรือถุงกระดาษ การนำแก้วหรือพลาสติกมาหลอมใช้ใหม่เป็นขวด ภาชนะใส่ของ หรือเครื่องใช้อื่นๆ ฝากระป๋องน้ำอัดลมก็สามารถนำมาหลอมใช้ใหม่หรือนำมาบริจาคเพื่อทำขาเทียมให้ กับคนพิการได้

๑.๕.๔ การจัดการขยะอย่างยั่งยืน หมายถึง การบริหารจัดการขยะที่มีหลักเกณฑ์องค์ประกอบ ๔ ประการ คือ ศักยภาพในการบริหารจัดการ การบริหารจัดการขยะตามหลัก ๓R เพื่อให้เกิดความยั่งยืน การกำจัดขยะที่ปลายทาง และการบังคับใช้กฎหมายในการบริหารจัดการขยะในชุมชน ทั้งนี้ในแต่ละองค์ประกอบจะมีดัชนีชี้วัดความมีศักยภาพ ความมีประสิทธิภาพ และความมีคุณภาพ เพื่อใช้ในการประเมินมาตรฐานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
๒. ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
๓. ทำให้ทราบ รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
๔. สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับใช้ ในการวางแผนพัฒนาการจัดการขยะ อย่างยั่งยืนของตำบลอื่นๆ ต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐาน และแนวทางของการศึกษาวิจัยโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑ แนวคิด การมีส่วนร่วม

๒.๒ แนวคิด การจัดการขยะมูลฝอย

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๓.๑ ความหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๓.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๔ กฎหมายและนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่ง เพราะการที่รัฐจะเข้าไปดำเนินการโครงการ หรือกิจกรรมใดๆ ก็ตาม จะต้องให้ประชาชนในชุมชนนั้นยอมรับ ไม่คัดค้าน หรือต่อต้าน ทั้งนี้ ก็เพื่อความยั่งยืนของโครงการ หรือกิจกรรมนั้นๆ นั่นเอง ซึ่งมี บุคคลจำนวนไม่น้อย ได้ให้ความหมาย และความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ แตกต่างกัน ตามบริบททางสังคม และการเมือง

ความหมาย ของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม (participation) คือ เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่อง ของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง และความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีความก่อให้เกิดความคิดริเริ่มโครงการ เพื่อการปฏิบัติเหตุผลเบื้องต้นของการที่มีคนมาร่วมกันได้ ควรจะต้องมีการตระหนักว่า ปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่มหรือในการนำกลุ่มนั้นผ่านองค์การ (organization) ดังนั้น องค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้

ไพฑูรย์ ผิวผาง^๑ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์ และเป็นที่ยอมรับร่วมกันมีจุดสำคัญอยู่ที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ที่เป็นไปได้ลักษณะแบบสมัครใจและเข้า ร่วมกิจกรรม

อย่างเข้มแข็งแต่คุณสมบัติดังกล่าว จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยกระบวนการเริ่มต้น และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่ใช่เป็นการจำลองแบบ หรือการนำมาสวมใส่ในจุดใดจุดหนึ่ง

ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน

ถวิลวดี บุรีกุล^๒ ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งการนำความคิดเห็นดังกล่าว ไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ มีการแบ่งปัน ข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ลดค่าใช้จ่าย และการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติ

ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมที่ดี ต้องเกิดจากความสมัครใจ ความตั้งใจที่เข้าร่วม ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจ ความเสมอภาค และขีดความสามารถของแต่ละบุคคลใน การเข้ามามีส่วนร่วม และการที่จะทำให้การมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้อง มี ข้อมูลอย่างเพียงพอถึงทางเลือก และผลที่จะตามมา

โกวิท พวงงาม^๓ อธิบายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วม ตั้งแต่การคิด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติงาน ประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการพัฒนาชุมชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน

คณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐสภาผู้แทนราษฎร กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกระดับชั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาต่างๆให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

มธุรดา ศรีรัตน์^๔ ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจวางแผน ปฏิบัติงานและการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างมีความเชี่ยวชาญ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

^๑ ไพฑูรย์ ผิวผาง, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเปือยน้อย”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๐), หน้า ๔๗.

^๒ ถวิลวดี บุรีกุล, *พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน*, จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพฯ : บริษัท เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๓๗ – ๕๕ และหน้า ๘๕ – ๙๓

^๓ โกวิท พวงงาม, *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*, (บพิธการพิมพ์ : กรุงเทพฯ ๒๕๕๓).

^๔ มธุรดา ศรีรัตน์, *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*, [www.http://gotoknow.org/blog/mathu/33443](http://gotoknow.org/blog/mathu/33443), สืบค้นจาก ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

นิทภูมิ แสงประดับ^๕ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือพฤติกรรมที่แสดงออกต่อกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละบุคคล โดยจะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นบ่อยครั้งเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับ แรงจูงใจ และความผูกพันในการดำเนินกิจกรรม ทฤษฎีการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆ เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนได้แสดงออกถึงการร่วม คิดร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินการ เพื่อให้โครงการที่กำหนดขึ้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนด

จากความหมาย การมีส่วนร่วมสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมก็คือการร่วมมือกันของทุกฝ่าย ในการดำเนินโครงการอย่างหนึ่งอย่างใดรวมไปถึงการวางแผน การร่วมกันคิดร่วมกันรับผิดชอบในผลของการดำเนินโครงการ

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ พบได้ว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีนักวิชาการหลายๆ ท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร^๖ ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์กรชุมชน และเครือข่ายนั้นมีขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่องค์กรภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ภายในท้องที่ตลอดจนมีส่วนในการจัดลำดับ ความสำคัญของความต้องการของชุมชนด้วย

ขั้นตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการวางแผน ในการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่องค์กรประชาชนและเครือข่าย มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ ของโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา รวมทั้งกำหนดวิธีการ แนวทางในการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากร ที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมการพัฒนาดังอย่าง เช่น องค์กรชุมชน และเครือข่ายเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนแม่บทชุมชน และแผนพัฒนาตำบล เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่องค์กรชุมชนและประชาชน มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์และแรงงานหรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงาน และเพื่อให้กิจกรรมลุล่วง เช่น องค์กรชุมชนเข้าไปดำเนินการพัฒนาระบบสหกรณ์ของชุมชน และการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๔ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากกิจกรรมการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

^๕ นิทภูมิ แสงประดับ, ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบลสนามชัยสามชัย, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐.

^๖ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร, “การสร้างองค์กรชุมชนและเครือข่ายในการพัฒนาชุมชน”, เอกสารประกอบการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม, (กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๓-๑๔.

ขั้นตอนที่ ๕ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ภาคประชาชนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ใครได้รับประโยชน์ มีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งในการประเมินผลนั้น อาจเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม Summative Evaluation ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุป รวบรวมของการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ ๖ การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ประสพการณ์ทำงานและการสรุปบทเรียน เพื่อให้คนในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ทบทวนการทำงานของตนเอง และหาแนวทางเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในระยะยาว

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม International association for public participation^๗ ได้แบ่งระดับของการสร้างความมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

(๑) การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการ จะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

(๒) การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การให้ข้อมูลข้อเท็จจริง และความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐ ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็น ผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

(๓) การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่า ข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน จะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของ ภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

(๔) ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดย เป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

(๕) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการ กองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

หลักการและกระบวนการของการมีส่วนร่วม

หลักการของการมีส่วนร่วม ในความหมายของการบริหารจัดการจะมีการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิด “การตัดสินใจ” นั่นคือ การมีส่วนร่วม จะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีคุณค่าและอย่าง

^๗ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, **การมีส่วนร่วมของประชาชน**, เอกสารแจกประกอบการประชุม วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙, กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร, ๒๕๔๙.

ขอธรรมและต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (meaningful participations) ไม่วางระบบไว้ให้ดูเหมือนว่าได้จัดกระบวนการให้มีส่วนร่วมแล้วดังนี้^๔ คือ

(๑) การระดมความคิด คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกัน ในลักษณะของการร่วมคิดมิใช่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียว บนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพ

(๒) การวางแผน คือ นำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย (คน สิ่งของ งบประมาณ เวลา ฯลฯ)

(๓) การลงมือทำ คือ การนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกัน รับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้

(๔) การติดตามประเมินผล คือ ร่วมกันติดตามผลงานที่ทำ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความร่วมมือ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความร่วมมือ ได้แก่

(๑) ความกระตือรือร้น ของสมาชิกในองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญของการทำงานร่วมกัน เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลมีการกระจายงาน และความรับผิดชอบ แต่หากสมาชิกเพิกเฉย ไม่รับผิดชอบการดำเนินงานก็จะมีปัญหาหรือล้มเหลว หรือปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ หากสมาชิกมีความยึดมั่นในความคิด หรือประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่ก็จะมีปฏิกิริยาโต้ตอบ ซึ่งจะเกิดความล้มเหลว เช่นกัน

(๒) มีการกระจายข้อมูลอย่างเพียงพอแก่สมาชิก และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ทั้งข้อมูลทั่วไป และข้อมูลเฉพาะที่จะใช้ในการวินิจฉัยปัญหาต่างๆ

(๓) มีบรรยากาศในเชิงสร้างสรรค์ ที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานป้องกันความขัดแย้ง และทัศนคติในเชิงลบระหว่างสมาชิก จะทำให้พลังงานหรือความพยายามที่จะทำงานร่วมกันหมดไป เหลือแต่ความระแวงมองบุคคลในแง่ร้าย และในไม่ช้าก็จะทำให้ขังตนเอง ต่างคน ต่างอยู่ในที่ทำงานของตนเองและไม่พยายามเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความร่วมมือ ของสมาชิกในองค์กรอยู่ในขั้นโคม่า

(๔) ผู้นำของโครงการต้องมีทักษะในการบริหารงานในลักษณะนี้อย่างแท้จริง เพราะเป็นการบริหาร ในแนวทางเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนา ซึ่งจะต้องใช้กระบวนการความคิดและการปฏิบัติหน้าที่ทุกฝ่าย จะต้องมาทำงานร่วมกันทักษะเหล่านี้ต้องใช้ทั้งด้านเทคนิค วิธีการบริหารด้านการจัดการ และแก้ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม และระหว่างองค์กร นอกจากนั้น ผู้นำจะต้องมีจินตภาพที่กว้างไกล ศักยภาพในการเรียนรู้และมีความสนใจ สร้างสรรค์ระบบการทำงานอย่างจริงจัง รอจะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้บริหารที่จะให้เกิดความร่วมมืออย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลดความขัดแย้ง และสร้างความกระตือรือร้นของสมาชิก ตลอดจนการจัดระบบข้อมูลข่าวสารที่หมุนเวียนได้รวดเร็วและทั่วถึง หากผู้นำขาดคุณสมบัติดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง และในที่สุดจะขาดความร่วมมือ

^๔ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, **การมีส่วนร่วมของประชาชน**, เอกสารแจกประกอบการประชุม วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙, กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร, ๒๕๔๙.

(๕) ผู้นำควรมอบการตัดสินใจและรับผิดชอบ ให้แก่กลุ่มแต่ก็ยังสามารถควบคุมได้ในฐานะประธานในการประชุม สิ่งที่ต้องคอยระวังคือ ประธานต้องคอยควบคุมกำกับความดี และข้อตกลงที่จะทำงานร่วมกัน และจะต้องคำนึงถึงกฎระเบียบด้วย

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการดำเนินโครงการต่างๆ ของภาครัฐขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

(๑) ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่

(๑.๑) ปัจจัยเกี่ยวกับกลุ่มสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน เป็นต้น

(๑.๒) ปัจจัยเกี่ยวกับชนชั้นทางสังคม เช่น อาชีพ รายได้ การศึกษา เป็นต้น

(๑.๓) ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพอันเกิดจากพันธุกรรม แรงขับ การกล่อมเกลา ทางการเมือง ความต้องการทางจิตและสรีระ ความรู้สึกผูกพันกับชุมชน รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจความเชื่อและเจตคติทางการเมือง

(๒) ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ และปทัสถานของแต่ละสังคม

(๓) ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะของระบบการเมือง เช่น แนวคิดและปรัชญาของระบบการเมือง การเปิดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

(๔) ปัจจัยเกี่ยวกับผลประโยชน์ และผลกระทบที่ประชาชนเกี่ยวข้อง เช่น ความใกล้ชิดกับปัญหา ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับขั้นของการให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้นมีหลายระดับ วิธีการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจแบ่งได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ

ถวิลวดี บุรีกุล^๙ การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจแบ่งได้ จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ออกเป็น ๗ ระดับ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

๑) ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุด และเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ตลอดจน การใช้สื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคล และหอกระจายข่าว เป็นต้น

อย่างไรก็ดี เพื่อป้องกันมิให้รัฐบาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจดุลพินิจในการให้หรือไม่ให้ข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชน จึงควรมีข้อกำหนดให้รัฐบาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำ และ

^๙ ถวิลวดี บุรีกุล, **พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน** : จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, นนทบุรี, (สำนักวิจัยและพัฒนา : สถาบันพระปกเกล้า ๒๕๕๒), หน้า ๔๐.

กระทำอย่างทั่วถึงด้วย ยกเว้นข้อมูลบางประเภท เช่น เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ การให้ข้อมูลแก่ประชาชนจะต้องให้อย่างทั่วถึง ถูกต้อง เที่ยงตรง ทันการณ์ เข้าใจได้ง่าย และไม่มีค่าใช้จ่ายมาเป็นอุปสรรค ในการได้รับข้อมูลนั้นๆ

๒) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้วางแผนโครงการ เชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็น ของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่างๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น อนึ่งการรับฟังความคิดเห็นนี้จะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ก็ต่อเมื่อประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ

๓) ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับ ความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้กำหนดนโยบาย และผู้วางแผนโครงการ และประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้า หรือระบุประเด็น หรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ตลอดจน การเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น โดยใช้รูปแบบต่างๆ อาทิ การสนทนากลุ่ม และประชาเสวนา เป็นต้น

๔) ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่อง การมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน และมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการให้อนุญาตโครงการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อ หาทางประนีประนอมกัน การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม

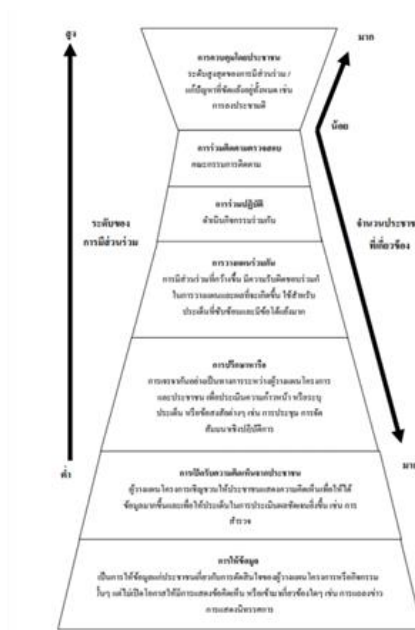
๕) ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบนโยบาย หรือโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการตามนโยบาย หรือโครงการเป็นขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันดำเนินการตาม หรือโครงการร่วมกันเพื่อให้บรรลุผล ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

๖) ร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับผลกระทบสามารถคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้นๆได้ รูปแบบของการติดตามตรวจสอบ หรือประเมินผล อาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลที่มาจากหลายฝ่าย การสอบถามประชาชน โดยการทำการสำรวจเพื่อให้ประชาชนประเมิน การประเมินผลนี้มีความสำคัญมาก เพราะจะมีผลต่อการพิจารณาจัดสรรประโยชน์ การยุติ หรือคงไว้ ตลอดจนปรับปรุงนโยบาย หรือโครงการ

๗) ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

ทั้งนี้ การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในลำดับสูงขึ้นไปได้ จะต้องมีส่วนร่วมในลำดับล่างก่อน จึงจะทำให้มีส่วนร่วมมีประสิทธิผล เพราะหากปราศจากข้อมูล ประชาชนจะทำหน้าที่ร่วม ให้ความเห็น ปรึกษาหารือ ร่วมตัดสินใจ ติดตาม ตรวจสอบได้อย่างไรในการจะแสดงความคิดเห็น

นอกจากนี้ การให้ความคิดเห็นที่เหมาะสม อาจดำเนินการหลังจากได้มีเวลาศึกษาข้อมูล มาแล้ว รูปแบบการรับฟังความคิดเห็น อาทิ การสำรวจโดยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การรับ ฟังผ่านเวที ประชาชน ผ่านวิทยุ โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ จดหมายหรือกล่องรับความ คิดเห็น เป็นต้น เพื่อช่วยให้เข้าใจระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ความแตกต่าง และ เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในแต่ละระดับได้ง่ายยิ่งขึ้น จึงได้นำเสนอในภาพที่ ๒.๑ และได้แสดงระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ด้วย

ภาพที่ ๒.๑ ระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน
แหล่งที่มา: ภิวัตติ บุรีกุล, ๒๕๕๒.

นอกจากนี้ ในระดับท้องถิ่นยังสามารถจัดให้มีการลงประชามติได้ดังระบุในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๗ ที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วม ในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้ ๑๐ มี วิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย

ทั้งนี้ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น และต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำการ เป็นเวลาพอสมควร ทั้งนี้ การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในลำดับสูงขึ้นไปได้ จะต้องมีส่วนร่วมในลำดับ ล่างๆก่อน จึงจะทำให้มีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ^{๑๐}

^{๑๐} ภิวัตติ บุรีกุล, ระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด:ทำอย่างไรให้เป็นจริงบนทฤษฎี, (สำนักวิจัยและพัฒนา : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑), หน้า ๓๕.

รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

คเฮน และอัฟฮอฟฟ์ ไดเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วม ออกเป็น ๔ แบบ คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุด คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญจากนั้นเลือกนโยบาย และ ประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจ ในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการ ดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่นการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

๓. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจาก ความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ ภายในกลุ่ม ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคมด้วย

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆได้^{๑๑}

มิติที่ ๑ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำและทำอย่างไร

มิติที่ ๒ มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาและลงมือปฏิบัติการตามที่ตัดสินใจ

มิติที่ ๓ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

มิติที่ ๔ มีส่วนร่วมในการประเมินผล^{๑๒}

ระดับที่ ๑ ร่วมรับรู้ หมายถึง รัฐได้ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม แก่ ประชาชน เมื่อรัฐมีความคิดริเริ่มหรือมีนโยบายที่จะให้มีโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ แล้วเป็นโอกาสให้ ประชาชนได้รับรู้โดยการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน หรือให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารราชการที่มอบให้แก่ประชาชนนั้น นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

เนื่องจากข้อมูลข่าวสารจะบอกถึงโครงการหรือกิจกรรมที่กำลังจะเกิดขึ้นความจำเป็นและความสำคัญที่จะต้องให้มีโครงการหรือกิจกรรมนั้น รวมถึงการดำเนินการและมาตรการต่างๆ ที่จะนำมาใช้เพื่อป้องกันกันแก้ไขปัญหาลักษณะที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมจากโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนี้ถือว่าเป็นสิทธิประการ หนึ่งของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

^{๑๑} Cohen John M. & Uphof, Norman T. (๑๙๘๐), Participation's Place in Rural Development, Seeking Clarity Through Specificity, World Development, Vol ๒๑๓.

^{๑๒} White, Alastair T, Why Community Participation?, A Discussion of theArgument go, (Community Participation : Current Issue and Lesson Learned. n.p. United Nations Children' s Fun, ๑๙๘๒), p.๑๘.

ระดับที่ ๒ ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น หมายถึง เมื่อประชาชนได้ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากรัฐ แล้วประชาชนก็จะร่วมค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาความจำเป็นและความต้องการที่ต้องให้มี โครงการหรือกิจกรรมนั้นพร้อมร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อหน่วยงานเจ้าของโครงการหรือกิจกรรม หรือ หน่วยงานหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจนำไปใช้ประกอบการพิจารณาต่อไป

ระดับที่ ๓ ร่วมพิจารณา ร่วมตัดสินใจ หมายถึง ร่วมพิจารณาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับโครงการหรือกิจกรรม การเลือกพื้นที่ตั้งโครงการ โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่จะตั้งโครงการควร จะมีส่วนร่วมพิจารณารับหรือปฏิเสธไม่ให้โครงการตั้งในพื้นที่หากเห็นว่ามาตรการที่จะใช้ในการลด ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบไม่ชัดเจนและไม่เป็นโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ร่วมตรวจสอบด้วย

ระดับที่ ๔ ร่วมดำเนินการ หมายถึง ร่วมในการลงทุน ร่วมในการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน หรือ ร่วมปฏิบัติงานเอง ในระดับการมีส่วนร่วมนี้อาจจะทำได้ในทุกประเภทของโครงการเช่นหากเป็น โครงการที่จำเป็นต้องใช้ผู้มีความรู้เฉพาะด้านผู้ชำนาญการหรือเทคโนโลยีขั้นสูงแล้ว บางครั้งเป็นความยุ่งยากที่จะให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมปฏิบัติงานได้แต่หากเป็นโครงการหรือกิจกรรมระดับท้องถิ่นเช่นการจัดการป่าลุ่มน้ำหรือทรัพยากรอื่นที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านได้ ชาวบ้านหรือประชาชนในท้องถิ่นก็เข้าร่วมดำเนินการได้ หรือเป็นการร่วมดำเนินการด้วยการ ลงทุนถือหุ้นก็ย่อมถือว่ามีร่วมดำเนินการได้

ระดับที่ ๕ ร่วมติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล หมายถึง การร่วมตรวจสอบและติดตาม การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้วได้นำมาตรการลดผลกระทบมาใช้หรือไม่มีการใช้ระบบการติดตามตรวจสอบเพื่อป้องกันปัญหาเกิดขึ้น หรือ ไม่การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างมาก เพราะประชาชนจะทำหน้าที่คอยเฝ้าระวังและเตือนภัย (Watch Dog) การดำเนินงาน โครงการเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาใดที่ก่อนหน้านี้จะมีผลร้ายเกิดขึ้น และเมื่อมีการดำเนินการตาม โครงการหรือกิจกรรมแล้ว ก็ต้องมีการประเมินผลว่าการดำเนินการนั้น ๆ บรรลุตามเป้าหมายและ วัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีการนำมาตรการป้องกันกันแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมมาใช้หรือไม่ และผลของการดำเนินการเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เป็นแนวทางใน การพิจารณานำเอา มาตรการที่เหมาะสมมา ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับที่ ๖ ร่วมรับผล หมายถึง การดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินไปแล้วย่อมได้มาซึ่งผลประโยชน์และผลกระทบทั้งที่เป็นผลกระทบด้านบวกและผลกระทบด้านลบทั้งต่อประชาชน และต่อสิ่งแวดล้อมโดยที่ประชาชนหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องรับเอาผลที่เกิดขึ้นมานั้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง ๖ ระดับนั้นหากประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ทุกระดับแล้วย่อมถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกำหนดปัญหา วางแผนตัดสินใจ ระดมทรัพยากรบริหารจัดการ ติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาเพื่อ แก้ไขปัญหาให้ตรงกับความต้องการของคนในชุมชน ปัจจัยที่จะ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับ

โครงการต่างๆ ของทางภาครัฐนั้น มีด้วยกันหลายปัจจัย ทั้งทางด้าน สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเข้าร่วมโครงการ ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพชีวิต หน้าที่การงาน สภาพ จิตใจ ในด้าน ความเชื่อ ศรัทธากับผู้ทำโครงการ วิถีชีวิต และปัจจัยทางด้านอื่นๆ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่มากนักน้อย

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

๑. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

๑.๑ ความหมายของขยะ มีผู้ให้ความหมายของ “ขยะมูลฝอย” ไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕^{๓๓} ให้คำจำกัดความของ คำว่ามูลฝอย ไว้ดังนี้

มูลฝอย (Waste) หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภค ซึ่งเสื่อมสภาพจน ใช้งานได้หรือไม่ต้องการใช้แล้วบางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย (solid waste) มีผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษและทัศนียภาพ อูจาด

มูลฝอย (Solid Waste) หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ภาชนะที่ใส่อาหาร เศษวัสดุ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยง สัตว์หรือที่อื่น

กรมควบคุมมลพิษ (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๕๐) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับขยะ ประกอบด้วย ขยะมูลฝอยชุมชน (municipal solid waste) หมายความว่า ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรม ต่าง ๆ ในชุมชน เช่น บ้านพักอาศัย ธุรกิจร้านค้า สถานประกอบการ ตลาดสด สถาบันต่าง ๆ รวมทั้ง เศษวัสดุก่อสร้าง ทั้งนี้ไม่รวมของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อ

ของเสียอันตราย (hazardous waste) หมายความว่าถึง ของเสียที่มีองค์ประกอบของวัตถุอันตราย ได้แก่ วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุติดไฟ วัตถุที่ก่อให้เกิด การระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตราย แก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม

มูลฝอยติดเชื้อ (infectious waste) หมายความว่าถึง ขยะมูลฝอยที่เป็นผลมาจาก กระบวนการให้การรักษายาบาล การตรวจวินิจฉัย การให้ภูมิคุ้มกันโรค การศึกษาวิจัยที่ดำเนินการ ทั้งในคนและสัตว์ ซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าหรืออาจมีเชื้อโรค อันได้แก่

^{๓๓} กระทรวงสาธารณสุข, พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ [ออนไลน์], แหล่งที่มา http://www.moph.go.th/ops/minister_๐๖/Office๒/public%๒๐health%๒๐law.pdf, เข้าถึงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๖.

ก. ซากหรือชิ้นส่วนของคนหรือสัตว์ที่เป็นผลมาจากการผ่าตัด การตรวจชันสูตรศพ การใช้ สัตว์ทดลองเกี่ยวกับโรคติดต่อ

ข. วัสดุมีคม หรือ วัสดุที่ใช้ในการให้บริการทางการแพทย์ การวิจัยในห้องปฏิบัติการ เช่น เข็ม ใบมีด กระบอกฉีดยา สาลี่ ผ้าก๊อต ผ้าต่าง ๆ ท่อยาง และอื่น ๆ ซึ่งสัมผัสหรือสงสัยว่าจะสัมผัสกับเลือด ส่วนประกอบของเลือด หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเลือด หรือสารน้ำจากร่างกายหรือวัคซีนที่ทำจากเชื้อโรค ที่มีชีวิต

ค. ขยะมูลฝอยอื่น ๆ ทุกประเภทที่มาจากห้องติดเชื้อร้ายแรง ห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายสูง

ประเภทขยะมูลฝอยและแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย

ประเภทขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอย สามารถแบ่งออกได้หลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้แบ่ง ในที่นี้ขอแบ่งประเภทขยะออกเป็น ๔ ประเภทดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๕๐)

๑. ขยะทั่วไป (general waste) เป็นขยะจากสำนักงาน ถนนหนทาง การก่อสร้าง ได้แก่ กระดาษ เศษไม้ กิ่งไม้ ฟาง ข้าว แก้ว กระเบื้อง ยาง เศษอิฐ กรวด ทราย ถูพลาสติก เศษปูน อิฐหัก หิน ทราย ขยะประเภทนี้ไม่เกิดการย่อยสลายและเน่าเหม็น การกำจัดขยะทั่วไป ควรคัดแยกขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ก่อนการกำจัด

๒. ขยะย่อยสลายได้ หรือขยะอินทรีย์ (organic waste) เป็นขยะจากครัวเรือน ภัตตาคาร โรง อาหาร ตลาดสด และการเกษตรกรรม ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ ซากสัตว์ มูลสัตว์ ขยะประเภทนี้จะเป็นพวกย่อยสลายและเน่าเปื่อยได้ง่าย เพราะว่าเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มีความชื้น ค่อนข้างสูง ประกอบกับขยะประเภทนี้ มีกลิ่นเหม็น การกำจัดขยะประเภทนี้ควรพิจารณาความเป็นไป ได้ในการหมักทำปุ๋ยก่อน

๓. ขยะรีไซเคิล หรือขยะที่สามารถนำไปขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อโลหะ

๔. ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย (hazardous waste) เป็นขยะจากสถานพยาบาล หรือ อื่น ๆ ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ ได้แก่ วัสดุที่ผ่านการใช้ในโรงพยาบาล แบตเตอรี่ กระป๋องสี พลาสติก ฟิล์มถ่ายรูป ถ่านไฟฉาย เป็นต้น การกำจัดขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลจะทำลาย โดยการเผาในเตาเผา ส่วนขยะอันตรายอื่น ๆ ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง

กระบวนการกำจัดมูลฝอยนั้น^{๑๔} จุดเริ่มต้นที่สำคัญ คือ การผลิต หรือการทิ้งมูลฝอย ดังนั้นกิจกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยจะเกิดขึ้น หรือไม่นั้น จึงขึ้นอยู่กับบุคคลผู้ใช้วัสดุนั้น ซึ่งการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนจึงเป็นความรับผิดชอบของผู้ที่อยู่อาศัยเอง แนวทางในการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง จึงมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. การกำจัดมูลฝอยในแหล่งกำเนิด เป็นการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอย ในขั้นตอนก่อนที่จะมีการผลิตมูลฝอยออกจากกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวสำหรับการปฏิบัติขึ้นอยู่กับ

^{๑๔} พัทธี หอวิชิต, การจัดการขยะมูลฝอย, (มหาวิทยาลัยขอนแก่น : กรุงเทพฯ ๒๕๒๙), หน้า ๒๕.

กับพฤติกรรมของผู้บริโภค ถ้าผู้บริโภคมีจิตสำนึก และมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้ความร่วมมือ แก้ไขปัญหามูลฝอย หรือกำจัดของเหลือทิ้งจากครัวเรือน โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ของเหลือทิ้ง เป็นครั้งสุดท้ายโดยพิจารณาความเป็นไปได้ในการใช้วัสดุที่เหลือทิ้ง เพราะวัสดุบางชนิดสามารถ นำมาใช้ใหม่ได้หลายครั้ง นอกจากนี้การตัดสินใจบริโภคต้องรู้จักเลือกบริโภคสินค้าที่ไม่สร้างปัญหา มี ของเหลือทิ้งกำจัดยาก และต้องลดปริมาณของเหลือทิ้ง ได้แก่พยายามเลือกใช้สินค้าที่ บรรจุภัณฑ์ ขนาดใหญ่ มีอายุการใช้งานนาน คงทน เป็นต้น

๒. การแยกประเภทมูลฝอย การเก็บมูลฝอยในครัวเรือน^{๑๕} ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของมูลฝอยที่เกิดขึ้นครั้งแรกเพื่อให้มูลฝอยชนิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ในสภาพพร้อมที่จะนำมูลฝอยใส่ลงในถังและด้วยเหตุในครัวเรือนนั้นมีหลายชนิด ถ้าหากเก็บกักรวมกัน มูลฝอยที่เป็นสารอินทรีย์และย่อยสลายได้ง่าย ถ้าปะปนอยู่กับ มูลฝอยอื่นที่กำจัดยาก ก็จะทำให้มูลฝอยที่เป็นสารอินทรีย์กำจัดยากไปด้วย นอกจากนี้ มูลฝอยหลายชนิดสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์โดยตรง หรือขายเป็นวัสดุได้อีก จึงควรมีการแยกประเภทเก็บกักมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งการแยกมูลฝอยในครัวเรือนกระทำดังนี้

๒.๑ ระบบถังสองใบ (two - cans system) เป็นการแยกประเภท คือ มูลฝอยเปียก ถังหนึ่งและมูลฝอยแห้งอีกถังหนึ่ง เพื่อจัดเก็บแล้วนำไปกำจัดได้เหมาะสมและประหยัดมากขึ้น คือมูลฝอยเปียกจำเป็นต้องเก็บทิ้งทุกวันเนื่องจากปล่อยน้ำ ค้างไว้นาน เกิดการบูดเน่า ส่งกลิ่นเหม็นน่ารำคาญได้โดยง่าย ส่วนมูลฝอยแห้งเก็บแยกต่างหากจึงช่วยลดปริมาณมูลฝอยและสะดวกในการกำจัด

๒.๒ ระบบถังสามใบ (three - cans system) เป็นการเก็บกักมูลฝอยโดยการแยกถัง มูลฝอยออกเป็น ๓ ประเภท ถังใบแรกใส่มูลฝอยเปียก ถังใบที่สองใส่มูลฝอยแห้ง และถังใบที่สามใส่ มูลฝอยจำพวกแก้วและมูลฝอยอันตรายในบ้าน เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย กระป๋องสารเคมีแก้ว เป็นต้น ทำให้แยกประเภทมูลฝอยได้มากขึ้น สะดวกในการกำจัด และปลอดภัยจากอันตรายขณะกำจัด และ เก็บขน

๓. การลดปริมาณมูลฝอย^{๑๖} ในปัจจุบันองค์ประกอบของมูลฝอยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งนี้เนื่องมาจากเทคโนโลยีการผลิต และการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เรา ในช่วงศตวรรษนี้ เช่น มีการเปลี่ยนแปลงการบรรจุหีบห่อต่าง ๆ มีการใช้พลาสติก และกระดาษเข้ามาแทนที่การใช้วัสดุภัณฑ์ที่เป็นแก้ว และโลหะเพื่อประโยชน์ทางการค้าทำให้ปริมาณมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายในการกำจัดมูลฝอยก็เพิ่มเป็นเงาตามตัว แนวคิดในการจัดการมูลฝอยจึงต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม ดังนั้น การแก้ปัญหามูลฝอยจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงโดยเน้นที่การลดปริมาณมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด และในกรณีที่มีการผลิตมูลฝอยออกมาแล้ว จะต้องมีการนำเอามูลฝอยนั้นกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด การลดปริมาณมูลฝอยจากแหล่งที่เกิดขึ้น ควรพยายามมุ่ง หลีกเลี่ยงหรืองดการ

^{๑๕} วิรัช ชมชื่น, “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม”,

วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล : ๒๕๓๗), หน้า ๔๕.

^{๑๖} อติศักดิ์ ทองไข่มุกต์, การกำจัดขยะมูลฝอยแบบต่าง ๆ, ใน รายงานสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง เทคนิคการกำจัดมูลฝอยแบบใช้เตาเผาและวิธีฝังกลบ, กรุงเทพฯ, (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : ๒๕๓๕), หน้า ๔ - ๕๐.

ใช้ หรือบริโภคสิ่งของบางชนิด ซึ่งการปฏิบัติส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และความร่วมมือของประชาชน ตัวอย่างของวิธีการลดปริมาณมูลฝอยที่ได้อธิบายไว้ ได้แก่

๓.๑ นำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ (product reuse) ได้แก่ การพยายามใช้สิ่งของต่าง ๆ หลายครั้งก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ใหม่แทนการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง

๓.๒ ลดปริมาณวัสดุ (reduce material volume) ได้แก่ พยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุอยู่ในบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อเป็นการลดปริมาณบรรจุภัณฑ์ที่จะต้องกลายเป็นของเสีย

๓.๓ ลดความเป็นพิษ (reduced toxicity) ได้แก่ การใช้ ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นพิษต่อสภาพแวดล้อมน้อย เช่น ผลิตภัณฑ์สเปรย์ทุกชนิด น้ำยาทำความสะอาด ยาฆ่าแมลง เป็นต้น

๓.๔ ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานนาน (increased product life-timer) ได้แก่ พยายามเลือกใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวรและมีอายุการใช้งานนาน รวมทั้งซ่อมแซมของใช้ต่าง ๆ ให้ใช้งานได้นานที่สุดก่อนทิ้งไป

๓.๕ ลดการบริโภค (decreased consumption) ได้แก่ พยายามทำความเข้าใจกับผู้บริโภคถึงวัสดุที่กำลังจัดแยก หรือมีปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดปริมาณการใช้วัสดุเหล่านั้น เช่น ช้อนพลาสติก ถ้วยพลาสติกบรรจุอาหาร โฟมบรรจุอาหาร เป็นต้น

๔. การนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์^{๑๗} มูลฝอย หรือของที่ทิ้งแล้ว ในสภาพความเป็นจริงที่ทิ้งแล้วเหล่านี้ ยังคงมีประโยชน์ปะปนอยู่มากบ้าง น้อยบ้าง ซึ่งอาจนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านวัสดุ ด้านพลังงาน หรือในการปรับปรุงคุณภาพของดิน การนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์จะมีผลในการลดปริมาณมูลฝอยที่จะต้องกำจัด และสามารถนำเอาทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกซึ่งประเทศไทยนั้น การนำ มูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ได้มีการปฏิบัติมาเป็นเวลานานแล้วในลักษณะระบบแอบแฝง เช่น พนักงานเก็บขยะมูลฝอย ประจำรถ ทำการคัดแยกเอาเศษกระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ ออกจากมูลฝอยที่เก็บได้ และนำไปขายแก่ผู้รับซื้อของเก่าเพื่อส่งต่อโรงงานผลิตเป็นสินค้า เป็นต้น ขบวนการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์สามารถเริ่มตั้งแต่เมื่อมูลฝอยนั้น ถูกผลิตออกมาใหม่ ๆ จนกระทั่งก่อนการกำจัดในขั้นสุดท้าย โดยการนำกลับมาใช้ประโยชน์ แบ่งออกเป็นหลายวิธีการของ อธิบายไว้ดังนี้

๔.๑ การนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ (product reuse) ได้แก่ การใช้ผลิตภัณฑ์หลาย ๆ ครั้งก่อนทิ้ง เช่น การนำขวดแก้วมาใช้ใหม่หลาย ๆ ครั้ง

๔.๒ การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ (material recycling) ได้แก่ การนำวัสดุไปผ่านขบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่ เช่น การผลิตกระดาษจากเศษกระดาษเก่า

๔.๓ การนำของเสียไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น (resource recovery) ได้แก่ การนำของเสียกลับมาผ่านขบวนการผลิต เช่น การนำมูลฝอยมาหมักเป็นปุ๋ยหมัก

๔.๔ การนำของเสียมาผลิตเป็นพลังงาน (energy recovery) ได้แก่ การนำของเสียมาผ่านขบวนการผลิตเป็นพลังงาน เช่น การเผามูลฝอยให้ได้ความร้อน เพื่อทำไอน้ำและผลิต

^{๑๗} ที่มาเดียวกัน (๒๕๓๕, หน้า ๔ - ๕๐)

กระแสไฟฟ้าแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำจัดขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร การบริหารจัดการเก็บ และทำลายขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร กล่าวไว้ว่าการจัดเก็บขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร (ชัยพงษ์ พลาจิณ, ๒๕๓๘, หน้า ๒๔ – ๒๕) เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทางสำนักงานรักษาความสะอาดและทางสำนักงานเขตที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน โดยสำนักรักษาความสะอาด มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนควบคุม ตลอดจนการจัดให้มีและบำรุงรักษาความสะอาด การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ตลอดจน การจัดให้มีและบำรุงรักษาสุขาชั่วคราว และรถสุขาเคลื่อนที่ สำนักงานเขตจะมีส่วนราชการ เรียกว่า งานรักษาความสะอาดทำหน้าที่และรับผิดชอบ ในด้านการกวาดและการเก็บกวาดโดยสรุปหน้าที่ของทางสำนักรักษาความสะอาดและทางสำนักงานเขต คือ กองบริการรักษาความสะอาดของสำนักรักษาความสะอาดมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกวาดถนนด้วยรถกวาดและดูดฝุ่น ล้างถนนสายสำคัญและล้างสะพานลอย เก็บขนมูลฝอยติดเชื้อจากโรงพยาบาลเก็บขนมูลฝอยในตลาดของสำนักงานตลาดของกรุงเทพมหานคร สถานที่ราชการบางแห่ง รวมทั้งการเก็บขนมูลฝอยเฉพาะกิจเร่งด่วน นอกจากนั้น ยังได้ให้การช่วยเหลือสนับสนุนเขตเมื่อการปฏิบัติงานเก็บขนมูลฝอย สำนักงานเขตมีเกินขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานเป็นครั้งคราวทำการตั้งถังรองรับมูลฝอยรวมทั้งศูนย์รวมมูลฝอยและศูนย์รวมรถเก็บขนมูลฝอยด้วยในส่วน of สำนักงานเขต มีหน้าที่และความรับผิดชอบในส่วนของการกวาดถนนด้วยแรงงานคน เก็บขนมูลฝอยจากอาคารบ้านเรือน ตลาด สถานที่ประกอบการค้าและโรงงานอุตสาหกรรมและมูลฝอยที่ตกค้างตามที่สาธารณะที่อยู่ในพื้นที่ของเขตทั้งหมดแล้วนำไปทำลายสถานที่ ที่สำนักรักษาความสะอาดเป็นผู้กำหนด มูลฝอย ได้แก่ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหารเศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมทั้งสิ่งอื่นที่เก็บกวาดจากถนน ตลาดที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่นนอกจากวิธีการเก็บขนขยะมูลฝอย กรุงเทพมหานคร ยังได้ให้ข้อคิดสำหรับประชาชนในเรื่องของขยะมูลฝอย เพื่อลดปัญหาขยะมูลฝอยให้น้อยลงโดยใช้หลักปฏิบัติ ๕ ประการหรือที่เรียกว่า หลักการคิด ๕ ข้อ (หรือที่เรียกว่า ๕ R) ได้มีคำขวัญประกอบคือ “หยุดคิดสักนิดก่อนทิ้ง ลงถัง” หรือ “คัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง” สืบเนื่องมาจากประชาชนกรุงเทพมหานครผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ยวันละ ๘๐๐ กรัมต่อคน ด้วยประชากร ๑ ล้านคน ผลิตขยะมูลฝอยวันละ ๕,๖๐๐ ตัน ขยะมูลฝอยเหล่านี้ มีส่วนที่สามารถนำมาใช้ใหม่ นำมาหมุนเวียน นำมาซ่อมแซมให้ใช้ประโยชน์ได้อีก ถ้าช่วยกันหยุดคิดสักเล็กน้อยด้วยปฏิบัติ ๕ ประการคือ

๑. ยังใช้ได้อยู่ (reuse) ควรคิดให้รอบคอบก่อนว่าของที่กำลังจะทิ้งสามารถนำมาดัดแปลงใช้หรือยังมีประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือไม่ เพราะของบางอย่างแม้เราจะไม่ใช่ แต่ยังใช้ประโยชน์ได้ เช่น

๑.๑ ขวดกาแฟ นำมาใช้เป็นขวดใส่น้ำตาลทราย ถังลิสง ทอพี

๑.๒ ขวดพลาสติกใส่น้ำดื่ม นำมาดัดแปลงโดยตัดเป็นกระเช้า กระถางต้นไม้ ที่ใส่สบู่ กระดาษหนังสือพิมพ์นำมาใช้แทนกระดาษห่อของขวัญและใช้ทำโบว์ได้

๒. ดูทำยังพอแก้ไขได้ (repair) ของชำรุดเนื่องจากการใช้งานให้ลองแก้ไขดูก่อนถ้าแก้ไขไม่ได้จริง ๆ หรือแก้ไขได้แต่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากกว่าซื้อใหม่จึงค่อยทิ้งและก่อนทิ้งจงคิดให้รอบคอบว่าของสิ่งนั้นจะสร้างมลภาวะให้กับสิ่งแวดล้อมหรือไม่ เช่น

๒.๑ รถจักรยานยนต์ควรซ่อมแทนการซื้อใหม่

๒.๒ กระดานดำ หากชำรุดเฉพาะส่วน ควรตัดออกเพื่อให้ประโยชน์อย่างอื่นได้

๓. ควรหมุนเวียนกลับมาใช้ (recycle) วัสดุบางอย่าง เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ สามารถหมุนเวียนกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ จึงไม่ควรทิ้งปนกับมูลฝอยอื่น ๆ ให้แยกต่างหากเพื่อขายให้โรงงานหมุนเวียนมาใช้ในการผลิตต่อไป

๔. มีพิษควรหลีกเลี่ยง (reject) สารบางประเภทมีคุณสมบัติอันตรายต่าง ๆ ได้แก่ระเบิดง่ายทำปฏิกิริยาต่าง ๆ มีฤทธิ์กัดกร่อน ฯลฯ เช่น สารฆ่าแมลง วัชพืช ศัตรูพืชในทางการเกษตร หรือพวกมีโลหะหนัก ไม่ควรซื้อมาใช้ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ แต่ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ ให้ใช้ด้วยความระมัดระวังใช้ให้หมดอย่าให้เหลือทิ้งเป็นมูลฝอยเพราะจะก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์สัตว์และสิ่งแวดล้อมได้ เช่น หลอดไฟนีออน สารฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช สเปรย์ ฉีดพ่น น้ำยาทาเล็บและถ่านไฟฉาย เป็นต้น

๕. ได้ประโยชน์กลับคืน (recovery) นอกจากหลักการคิดทั้ง ๔ แล้ว ขยะมูลฝอยยังสามารถที่จะแปรเปลี่ยนเป็นพลังงาน ในรูปของพลังงานไฟฟ้า เมื่อนำมากำจัดโดยวิธีเผาและเกิดเป็นก๊าซมีเทน เมื่อนำมาฝังกลบ ซึ่ง นับเป็น R ที่ ๕ คือ Recovery

ขั้นตอนการกำจัดขยะมูลฝอย

การที่ประชาชนทิ้งขยะมูลฝอยทุกอย่างรวมอยู่ในถังขยะเดียวกัน และทางกรุงเทพมหานคร นำไปกำจัดโดยการทำปุ๋ยหมักนั้น ขั้นตอนแรกจำต้องแยกมูลฝอยประเภทอื่น ๆ ได้แก่ กระดาษ พลาสติก หนัง ยาง ผัก โลหะต่าง ๆ อิฐ หิน กรวด ทราย หรือเชรามิค เป็นต้นออกจากประเภทสารอินทรีย์ก่อนโดยใช้เครื่องจักรต่าง ๆ ได้แก่

๑. เครื่องบดมูลฝอยให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ

๒. เครื่องแยกโลหะโดยใช้แม่เหล็กแยกเหล็ก

๓. เครื่องคัดแยกมูลฝอยชนิดหยาบแยกกระดาษ พลาสติก หนัง ยาง และผัก

๔. เครื่องคัดแยกมูลฝอยน้ำหนักมากโดยแยกพวกแก้ว หิน ดิน ทรายมูลฝอยประเภทกระดาษ พลาสติกและโลหะ เช่น เหล็ก อลูมิเนียม ทองแดง สามารถนำไปจำหน่ายเพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้ การลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วยการแยกขยะมูลฝอย กรุงเทพมหานคร (๒๕๓๘, หน้า ๘๔) ได้มีการรณรงค์เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ลดปริมาณด้วยการแยกขยะมูลฝอยมีมากมายหลายวิธี โดยอาจใช้สื่อประชาสัมพันธ์ชนิดต่าง ๆ เช่น วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโอบุส แผ่นพับ โปสเตอร์ สติกเกอร์ หนังสือเสริมสร้างความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมป้ายประชาสัมพันธ์แบบต่าง ๆ การสัมมนา การอภิปราย การจัดนิทรรศการ หรือการสอดแทรกในรายการบันเทิงต่าง ๆ ฝ่ายรณรงค์ของกรุงเทพมหานครต้องทำให้ประชาชนเข้าใจได้ชัดเจน โดยการจัดรถเก็บขยะมูลฝอยแยกให้ประชาชนเห็นกันชัด ๆ เลยว่าคือ รถเก็บขยะเปียก หรือรถเก็บขยะแห้ง โดยได้จัดรถเก็บขยะดังนี้ คือ

๑. จัดรถเก็บขยะเปียกทุกวันหรืออย่างน้อยวันเว้นวัน โดยที่ข้างรถเขียนป้ายให้เห็นชัด ๆ ว่ารถเก็บขยะเปียก

๒. จัดรถเก็บขยะแห้งทุก ๕ วัน โดยที่ข้างรถเขียนไว้ให้เห็นชัด ๆ ว่ารถเก็บขยะแห้งโดยสรุป ปัญหาการลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยการแยกก่อนนำไปทิ้งโดยเริ่มที่บ้านโดยแยกออกเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตราย ได้ให้คำอธิบายไว้ดังนี้

๑. ขยะแห้ง หรือขยะรีไซเคิล (ขยะไม่เน่าเสีย) ใส่ถังสีเหลือง ได้แก่ ถุงพลาสติก กล่อง โฟม พลาสติก กระดาษ แก้ว โลหะ ผ้า หนังสือ ยาง ฯลฯ

๒. ขยะเปียก หรือขยะเศษอาหาร (ขยะเน่าเสียได้) ใส่ถังสีเขียว ได้แก่ เศษ อาหาร พืชผัก ผลไม้ ฯลฯ

๓. ขยะอันตรายจากบ้านเรือน ใส่ถังสีเทา ได้แก่ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่แห้ง ยา เสื่อมสภาพ กระป๋องสเปรย์ ภาชนะน้ำยาทำความสะอาด ภาชนะบรรจุยาฆ่าแมลง หลอดไฟ ฟลูออเรสเซนต์ หลอดไฟฟ้าชนิดต่าง ๆ ฯลฯ ประชาชนมักมองว่า เมื่อแยกขยะมูลฝอยแล้ว ทาง กรุงเทพมหานครมักจะมาเป็นรวบรวม หากประชาชนยอมเสียสละเวลาเพียงเล็กน้อย ในการแยกขยะ มูลฝอยย่อมจะช่วยให้กรุงเทพมหานครลดงบประมาณ ถือว่าเป็นการช่วยชาติประหยัดงบประมาณ ในการทำลายขยะมูลฝอยทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดน้อยลงในการเก็บขยะมูลฝอยจากอาคาร บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย งานรักษาความสะอาด สำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการ ดังนี้

วิธีการเก็บขนขยะมูลฝอย มี ๒ วิธี

๑. วิธีเก็บโดยตรง (direct collection) หมายถึง การส่งรถ และเจ้าหน้าที่ออกไปเก็บ ขยะมูลฝอยให้ถึงบ้านและสถานที่ต่าง ๆ ที่รถสามารถเข้าเก็บขนได้ถึง หรือให้เจ้าของขยะมูลฝอยนำ ขยะมูลฝอยจากบ้านมาใส่รถเก็บขนที่เข้าไปรับเอง แล้วรถเก็บขนขยะมูลฝอยนั้นจะนำขยะมูลฝอยไป ทำลาย

๒. วิธีเก็บโดยทางอ้อม (indirect collection) หมายถึง วิธีการที่จะนำถังรองรับขยะ มูลฝอยไปตั้งให้ตามริมถนน และบริเวณที่มีขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมาก เช่น ตามตลาดชุมชนที่ หนาแน่น เพื่อให้ประชาชนที่ผ่านไปมา หรืออยู่ใกล้เคียงนำขยะมูลฝอยมาใส่ลงในถังรองรับซึ่งถึง รองรับขยะมูลฝอยนี้จะมี ๒ ชนิด คือ ถังพลาสติกขนาด ๒๔๐ ลิตร และถังคอนเทนเนอร์ขนาด ๔ และ ๘ ลูกบาศก์เมตร แล้วรถเก็บขนขยะมูลฝอยนั้นจะนำขยะมูลฝอยไปทำลาย

การทำลายขยะมูลฝอย มี ๒ วิธี

๑. วิธีการเทกองกลางแจ้งให้สลายตัวตามธรรมชาติ (open dumping)

๒. ส่งกำจัดที่ศูนย์กำจัดมูลฝอยรวมกรุงเทพมหานคร เป็นระบบการทำลายขยะแบบ ผสมผสานครบวงจร มีทั้งระบบคัดแยกขยะมูลฝอย บ่อฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาล เตาเผาขยะติด เชื้อ ระบบการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และระบบการผลิตแก๊สเพื่อนำไปผลิตกระแสไฟฟ้า มีขีดความสามารถ ในการกำจัดขยะมูลฝอยได้วันละประมาณ ๔๐๐ ตัน

๒.๒ สถานการณ์ในการจัดการขยะมูลฝอย

การกำจัดขยะมูลฝอยยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศทั้งในเขตชุมชนและท้องถิ่นทุ กระดับ ปริมาณขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ทั้งนี้จากการขยายตัวของชุมชนการส่งเสริมการ พัฒนาการท่องเที่ยวและการขยายตัวของภาคธุรกิจด้านต่าง ๆ จากการรายงานสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม รายงานว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั่ว ประเทศในรอบ ๑๐ ปี ที่ผ่านมา (๒๕๓๕ – ๒๕๔๔) พบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ปริมาณขยะมูลฝอย

เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ ๓๐.๐๐ หรือปริมาณวันละ ๓๖,๘๐๐ ตัน^{๑๘} ขยะมูลฝอยเหล่านี้ เกิดขึ้นใน กรุงเทพมหานครวันละ ๙,๓๒๐ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๐ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ เกิดขึ้นในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา ปริมาณวันละ๑๑,๙๐๐ ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๑.๐๐ และเกิดขึ้นนอกเขตเทศบาล ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลประมาณวันละ ๑๗,๔๒๐ ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐๐การกำจัดขยะมูลฝอยในอนาคตมีแนวโน้มจะมีปัญหามากยิ่งขึ้น มีสาเหตุหลายประการได้แก่ รูปแบบและองค์ประกอบของขยะมูลฝอยจะมีความยากต่อการกำจัดมากยิ่งขึ้น การต่อต้านการคัดค้านของประชาชน ในการก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การขาดแคลนที่ดินในการก่อสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย การขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวม การเก็บขน การขนส่งและการกำจัดขยะมูลฝอย นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในด้านทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงาน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเป็นประเด็นสำคัญที่จะทำให้การกำจัดขยะมูลฝอยขาดประสิทธิภาพในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นจากชุมชนทั่วประเทศประมาณ ๑๔.๒ ล้านตัน (อัตราการเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ยร้อยละ ๑.๐๐) แยกเป็นขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (recyclable waste) ประมาณ ๖.๒ ล้านตัน และขยะประเภทย่อยสลายที่เหมาะสมแก่การทำปุ๋ยอีกประมาณ ๖.๔ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๐ และร้อยละ ๔๕.๐๐ ตามลำดับ โดยมีปริมาณการนำขยะมูลฝอยที่คัดแยกได้จากชุมชนทั้งหมด แบ่งเป็นประเภทรีไซเคิลประมาณ ๒.๔ ล้านตัน และขยะย่อยสลายได้ประมาณ ๐.๓ ล้านตัน ทั้งนี้ลักษณะการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ดำเนินการ โดยฝ่ายกิจกรรม เช่น ร้านรับซื้อของเก่าการจัดตั้งธนาคารขยะ การนำกลับมาแลกสิ่งของ การนำขยะมูลฝอยไปประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ การนำขยะที่ย่อยสลายไปมาหมักทำปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยน้ำชีวภาพ การใช้ประโยชน์ด้านปศุสัตว์ เป็นต้น

แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย

แหล่งชุมชน กิจกรรมอุตสาหกรรม และกิจกรรมเกษตร จัดได้ว่าเป็นแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอย ที่สำคัญ เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นขยะมูลฝอยก็จะเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ประกอบกับมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ก็ยังทำให้มีขยะมูลฝอยใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ขยะมูลฝอยเหล่านี้มีทั้งขยะมูลฝอยทั่วไปและของเสียอันตราย แต่ละประเภทมีลักษณะแตกต่างกัน ขยะเป็นสิ่งที่เหลือใช้ หรือสิ่งที่ไม่ต้องการอีกต่อไป สามารถแบ่งตามแหล่งกำเนิดได้ดังนี้

^{๑๘} สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, รายงานหลักโครงการจัดทำรูปแบบ

กลไกการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในการจัดทำนโยบาย แผน มาตรการกฎหมาย หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ฉบับ ๒, กรุงเทพฯ, (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๓), หน้า ๘๐ – ๘๕.

๑. ของเสียจากอุตสาหกรรม ของเสียอันตรายทั่วประเทศไทยร้อยละ ๗๓ มาจากระบบอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังไม่มีจัดการที่เหมาะสมโดยทิ้งกระจายอยู่ตามสิ่งแวดล้อมและทิ้งร่วมกับมูล ฝอย รัฐบาลได้ ก่อตั้งศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมชิ้นแห่งแรกที่แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน เริ่มเปิดบริการตั้งแต่ ๒๕๓๑ ซึ่งก็เพียงสามารถกำจัดของเสียได้บางส่วน

๒. ของเสียจากโรงพยาบาลและสถานที่ศึกษาวิจัยของเสียจากโรงพยาบาลเป็นของเสียอันตรายอย่างยิ่ง เช่น ขยะติดเชื้อ เศษอวัยวะจากผู้ป่วย และการรักษาพยาบาล รวมทั้งของเสียที่ปนเปื้อนสาร กัมมันตรังสี สารเคมี ได้ทิ้งสู่สิ่งแวดล้อมโดยปะปนกับมูลฝอย สิ่งปฏิกูลเป็นการเพิ่มความเสี่ยงในการ แพร่กระจายของเชื้อโรคและสารอันตราย

๓. ของเสียจากภาคเกษตรกรรม เช่น ยาฆ่าแมลง ปุ๋ย มูลสัตว์ น้ำทิ้งจากการทำปศุสัตว์ ฯลฯ

๔. ของเสียจากบ้านเรือนแหล่งชุมชน เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ แก้ว เศษอาหาร พลาสติก โลหะ หินไม้ กระเบื้อง ผนัง ยาง ฯลฯ

๕. ของเสียจากสถานประกอบการในเมือง เช่น ภัตตาคาร ตลาดสด วัด สถานเริงรมย์

องค์ประกอบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขยะมูลฝอย

ปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

๑. ลักษณะชุมชนหรือที่ตั้งของท้องถิ่น ชุมชนการค้า (ตลาด ศูนย์การค้า) จะมีปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าชุมชนที่อยู่อาศัย ส่วนบริเวณเกษตรกรรม จะมีปริมาณขยะมูลฝอยอีกรูปแบบหนึ่ง

๒. ความหนาแน่นของประชากรในชุมชน บริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นปริมาณขยะเก็บมากกว่า บริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่น้อย เช่น บริเวณ แฟลต คอนโดมิเนียม ทาวน์เฮาส์ ซึ่งมีผู้อยู่อาศัยหลาย ครอบครัว ปริมาณขยะมีมาก

๓. ฤดูกาล มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณขยะเป็นอย่างมาก เช่น ฤดูที่ผลไม้มีมาก ปริมาณ ขยะมูลฝอยจากพวกเปลือก เม็ดของผลไม้จะมีมาก เพราะเหลือจากการบริโภคของประชาชน ถ้าผลไม้ยังออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ยิ่งทำให้มีเปลือกและเศษผลไม้ทิ้งมากในปีนั้น

๔. สถานะเศรษฐกิจ ชุมชนที่มีฐานะดี ย่อมมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ จึงมีขยะมูลฝอยมากตามไปด้วย ชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจดี จะมีขยะมูลฝอยจากบรรจุภัณฑ์ เช่น กล่อง กระป๋อง โฟม กระจกพลาสติก ส่วนพวกฐานะที่ไม่ดีมักเป็นเศษอาหาร เศษผัก

๕. อุปนิสัยของประชาชนในชุมชน ประชาชนที่มีอุปนิสัยรักษาความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยจะมีปริมาณขยะมูลฝอยในการเก็บขนมากกว่าประชาชนที่มีอุปนิสัยมักง่ายและไม่เป็นระเบียบ ซึ่งจะทิ้งขยะมูลฝอยกระจัดกระจาย ไม่รวบรวมเป็นที่เป็นทาง ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเก็บขนจึงน้อยลง แต่ไปมากอยู่ตามลำคลอง ถนนสาธารณะ ถนน ที่สาธารณะ เป็นต้น ตัวแปรอีก ตัวหนึ่งคือ พฤติกรรม การบริโภคและค่านิยมของคนแต่ละกลุ่ม มีผลต่อลักษณะของขยะมูลฝอย เช่น กลุ่มวัยรุ่นนิยมอาหาร กระป๋อง น้ำขวด อาหารใส่โฟม พลาสติก กล่องกระดาษ

๖. การจัดการบริการเก็บขยะมูลฝอย องค์ประกอบนี้ก็เป็นผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลง ปริมาณขยะมูลฝอย ถ้าบริการเก็บขยะมูลฝอยไม่สม่ำเสมอประชาชนก็ไม่กล้านำขยะ มูล

ฝอยออกมา ความไม่สะดวกในการจัดเก็บขยะมูลฝอย เพราะรถขนขยะมูลฝอยไม่สามารถเข้าชุมชนได้ เนื่องจากถนน หรือตรอก ซอยแคบมาก ต้องใช้ภาชนะขนถ่ายอีกทอดหนึ่ง ก็ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยเหลือจากการเก็บอีกมาก

๗. ความเจริญของอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เนื่องจากคนบริโภคอาหารสำเร็จรูปกันมากขึ้น ทั้งภาชนะฟุ่มเฟือย ขวด กระป๋อง กล่อง ถุงพลาสติก ฯลฯ กันมาก

ผลกระทบจากขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อม

ขยะมูลฝอยก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์หลายประการดังต่อไปนี้คือ

๑. เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลง และพาหะของโรค เนื่องจากเชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนมากับขยะมูลฝอยมีโอกาที่จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นได้ เพราะขยะมูลฝอยมีทั้งความชื้นและสารอินทรีย์ที่จุลินทรีย์ใช้เป็นอาหาร ขยะพวกอินทรีย์สารที่ทิ้งค้างไว้ จะเกิดการเน่าเปื่อยกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงวัน นอกจากนั้นพวกขยะที่ปล่อยทิ้งไว้นาน ๆ จะเป็นที่อยู่อาศัยของหนู โดยหนูจะเข้ามาทำรังขยายพันธุ์ เพราะมีทั้งอาหารและที่หลบซ่อน ดังนั้นขยะที่ขาดการเก็บรวบรวม และการกำจัด จึงทำให้เกิดเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่สำคัญของเชื้อโรค แมลงวัน หนู แมลงสาบ ซึ่งเป็นพาหะนำโรคมารสู่คน

๒. เป็นบ่อเกิดของโรค เนื่องจากการเก็บรวบรวมและการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ดี หรือปล่อยปละละเลยทำให้มีขยะมูลฝอยเหลือทิ้งค้างไว้ในชุมชน จะเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่าง ๆ เช่น ตับอักเสบบี เชื้อ ไทฟอยด์ เชื้อโรคเอดส์ ฯลฯ เป็นแหล่งกำเนิดและอาหารของสัตว์ต่าง ๆ ที่เป็นพาหะนำโรคมารสู่คน เช่น แมลงวัน แมลงสาบ และหนู เป็นต้น

๓. ก่อให้เกิดความรำคาญ ขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวมได้ไม่หมดก็จะเป็นกลิ่นรบกวน กระจายอยู่ทั่วไปในชุมชน นอกจากนั้นฝุ่นละอองที่เกิดจากการเก็บรวบรวมการขนถ่าย และการกำจัดขยะก็ยังคงเป็นเหตุรำคาญที่มักจะได้รับเสียงร้องเรียนจากประชาชนในชุมชนอยู่เสมอ อีกทั้งอุตจาดตาน้ำขยะแขยง

๔. ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอยเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษของน้ำ มลพิษของดิน และมลพิษของอากาศ เนื่องจากขยะส่วนที่ขาดการเก็บรวบรวม หรือไม่นำมากำจัดให้ถูกวิธี ปล่อยทิ้งค้างไว้ในพื้นที่ของชุมชน เมื่อมีฝนตกลงมาจะไหลชะนาคความสกปรก เชื้อโรค สารพิษจาก ขยะไหลลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้แหล่งน้ำเกิดเน่าเสียได้ และนอกจากนี้ขยะมูลฝอยยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพดิน ซึ่งจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของขยะมูลฝอย ถ้าขยะมีซากถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์มาก ก็จะส่งผลกระทบต่อปริมาณโลหะหนักพวกปรอท แคดเมียม ตะกั่ว ในดินมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในดิน และสารอินทรีย์ในขยะมูลฝอยเมื่อมีการย่อยสลาย จะทำให้เกิดสภาพความเป็นกรดในดิน และเมื่อฝนตกมา ชะกองขยะมูลฝอยจะทำให้ น้ำเสียจากกองขยะมูล ฝอยไหลปนเปื้อนดินบริเวณรอบ ๆ ทำให้เกิดมลพิษของดินได้ การปนเปื้อนของดิน ยังเกิดจากการนำมูลฝอยไปฝังกลบ หรือการยกยกออกไปทิ้งทำให้ของเสียอันตรายปนเปื้อนในดิน ถ้ามีการเผาขยะมูลฝอย กลางแจ้งทำให้เกิดควันมีสารพิษทำให้คุณภาพของอากาศเสีย ส่วนมลพิษทางอากาศ

จากขยะมูลฝอยนั้น อาจเกิดขึ้นได้ทั้งจากมลสารที่มีอยู่ในขยะและพวกแก๊สหรือไอระเหย ที่สำคัญก็คือ กลิ่นเหม็นที่เกิดจากการเน่าเปื่อย และสลายตัวของอินทรีย์สารเป็นส่วนใหญ่

๕. ทำให้เกิดการเสี่ยงต่อสุขภาพ ขยะมูลฝอยที่ทิ้งและรวบรวมโดยขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะมูลฝอยพวกของเสียอันตราย ถ้าขาดการจัดการที่เหมาะสม ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ง่าย เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มีแมลงวันเป็นพาหะ หรือ ได้รับสารพิษที่มากับของเสียอันตราย

๖. เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ ขยะมูลฝอยปริมาณมาก ๆ ย่อมต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดการเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลกระทบจากขยะมูลฝอยไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย อากาศเสีย ดินปนเปื้อนเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

๗. ทำให้ขาดความสวยงาม การเก็บขนและกำจัดที่ดีจะช่วยให้ชุมชนเกิดความสวยงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย อันสื่อแสดงถึงความเจริญและวัฒนธรรมของชุมชน ฉะนั้น หากเก็บขนไม่ดี ไม่หมด กำจัดไม่ดี ย่อมก่อให้เกิดความไม่น่าดู ขาดความสวยงาม บ้านเมืองสกปรก และความไม่เป็นระเบียบ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การจัดการขยะมูลฝอย

การวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (reuse & recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือ พลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้คือ^{๑๙}

๑. การลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) การลดปริมาณขยะมูลฝอยสามารถทำได้ดังนี้

(๑) การพยายามลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร และมีอายุการใช้งานนาน หรือ เลือกใช้สินค้าชนิดเติม

(๒) การลดปริมาณวัสดุเป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะมูลฝอย

๒. การนำมาใช้ซ้ำ (Reuse) โดยการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีก หรือเป็นการใช้ซ้ำ ใช้แล้วใช้อีก ๆ เช่น ขวดน้ำหวาน นำมาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้ว นำมาใส่น้ำตาล นั่นคือเป็นการพยายามใช้สิ่งของต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกซื้อของใหม่

๓. การแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) การแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ โดยการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่ นั่นคือการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก กระดาษ ขวด โลหะต่าง ๆ นำกลับมาหลอมใหม่

สรุป การจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุดสามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้

^{๑๙} กรมควบคุมมลพิษ, คู่มือประชาชนเพื่อการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร, (ห้างหุ้นส่วนจำกัด กชกร พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๐).

ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (reuse & recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมักหรือพลังงาน โดยใช้หลักดำเนินการจัดการแบบ ๓R คือ ๑การลดการใช้ (Reduce) ๒ การใช้ซ้ำ (Reuse) ๓ การแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle)

๒.๓ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๓.๑ ความหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพ หรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ การบริหารเป็นมรรคที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กรซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์กรโดยอ้อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต้องที่จะดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม

มีนักบริหาร นักวิชาการ ผู้ทรงความรู้ ทรงคุณวุฒิ และนักการศึกษามากมายหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้ การบริหารพระพุทธศาสนาเริ่มมีอันเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์ขึ้น เมื่อมีพระสงฆ์ขึ้นเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์ และวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปี เป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาเรื่องพุทธวิธีบริหาร นอกจากนี้ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์เหล่านั้นก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิธีบริหาร^{๒๐}

จันทราณี สวณนาม ได้สรุปว่า การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ คือมีหลักการ กฎเกณฑ์ และทฤษฎี ที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานโดยลักษณะเช่นนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งเป็นศาสตร์ทางสังคม ที่อยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้า

^{๒๐} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๔.

พิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการ และทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมแล้ว การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)^{๒๑}

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสียกฤษฎ์ ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน^{๒๒}

ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์ ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการศึกษา (Administration Resource) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๒๓}

ธณจรัส พูนสิทธิ ได้อ้างถึงความหมายของการบริหารในความคิดเห็นของ เทอร์รี่ (Terry) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานตามลำดับขั้นอันประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนวยการ (Actuating) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยอาศัยคนและทรัพยากรอื่น^{๒๔}

สมพงษ์ เกษมสิน ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้มองเห็นลักษณะของการบริหารได้ดังนี้ การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์ การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นสำคัญ การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน การบริหารมีลักษณะการดำเนินการที่เป็นกระบวนการ การบริหารเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มคน การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคลและของกลุ่มคน และการบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล^{๒๕}

^{๒๑} จันทราณี สงวนนาม, เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. (ม.ท.ป, ๒๕๓๖), หน้า ๔.

^{๒๒} สุธี สุทธิสมบูรณ์, หลักการบริหารเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖), หน้า ๑๒.

^{๒๓} ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์, เอกสารการสอนวิชาการบริหารการศึกษา, (เพชรบูรณ์: คณะ ครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

^{๒๔} ธณจรัส พูนสิทธิ, การจัดการองค์การและการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐.

^{๒๕} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพบูลย์ สารานุกรม, ๒๕๑๔), หน้า ๓

สมาน รังสียกฤษฎ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีปฏิบัติงานเป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน^{๒๖}

สัมพันธ์ ภูไพบูลย์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการใช้บุคคลอื่นร่วมกับปัจจัยในการจัดการ เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ และสนองตอบความคาดหวังจัดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน^{๒๗}

สิรภพ เหล่าลาภะ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ ๒ นัย คือ ๑) คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หร ธาตุในความนำไป ดังนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปณฺหํ ปริหริต สมฺตโต” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบ ซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบ หรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป ๒) คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษ ว่า Administer และ Administration แปลความหมายคือ การปกครอง ดำเนินการ อำนาจการ จัดการ จัดให้ วาง ส่งเสริม และบำรุง^{๒๘}

สมคิด บางโม ได้สรุปว่า การบริหารหรือการจัดการ หมายถึง ศิลปะ ในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ^{๒๙}

ประดิษฐ์ บอดิฉิน ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า กระบวนการที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การดำเนินงานและการควบคุม เพื่อใช้ให้กิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยคนและทรัพยากร^{๓๐}

เซอร์เบิร์ต เอ ไชม่อน (Herbert A. Simon) กล่าวว่า การบริหารหมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ โดยที่ผู้บริหารมักไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือก^{๓๑}

จากการศึกษาทบทวนเอกสาร ผู้ศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยหลัก คือ เงิน บุคคล วัสดุสิ่งของ วิธีการปฏิบัติงานและ

^{๒๖} สมาน รังสียกฤษฎ์, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๑.

^{๒๗} สัมพันธ์ ภูไพบูลย์, **องค์การและการจัดการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : พיתักษ์อักษร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖.

^{๒๘} สิรภพ เหล่าลาภะ, **พุทธศาสตร์การเมือง**, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^{๒๙} สมคิด บางโม, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๑.

^{๓๐} ประดิษฐ์ บอดิฉิน, “กระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดกลุ่มภาคเหนือ”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๓๘), หน้า ๑๓.

^{๓๑} เซอร์เบิร์ต เอ ไชม่อน (Herbert A. Simon) อ้างถึงในเดิมศักดิ์ ทองอินทร์ ผศ.ดร., **ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ**, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๓.

คุณธรรมในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างความเจริญมั่นคงกับองค์กรในทุก ๆ ด้าน และการบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร มีลักษณะการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพราะการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและการเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวองค์กรใด ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม

๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารโดยทั่ว ๆ ไป จะมีลักษณะเป็นกระบวนการวิธี หรือเป็นการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน หรือเป็นลำดับรายการในการบริหาร ซึ่งในการบริหารนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์การก่อนหลังว่า จะต้องทำอะไรก่อนและต่อ ๆ ไปจะทำอะไร ซึ่งจัดว่าเป็นหลักเกณฑ์วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) กระบวนการบริหารจะกำหนดขอบเขต และหน้าที่ตามขั้นตอนต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน

ในงานการบริหารนั้น มีนักปราชญ์ นักวิชาการ และนักบริหารทั้งในประเทศและต่างประเทศตลอดจนนักการศึกษา ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ไว้ดังนี้

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวถึง การบริหารเป็นวิธีการทำงานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ^{๓๒}

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึง คือ การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

^{๓๒} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีในการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓ - ๕.

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administration) อ้างถึง นายธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ ๕ ประการ คือ^{๓๓}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำวิธีการ และวัตถุประสงค์ของงานนั้น ๆ ไว้ล่วงหน้า

๒. การแสวงหา และกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) หมายถึง การแสวงหา กำหนดตัวบุคคล และวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญ กระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลงานดีทั้งปริมาณและคุณภาพ

๔. การประสานงาน (Co – ordination) หมายถึง การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงานย่อยทุกหน่วยงานพบปะปรึกษาหารือกัน เพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการปฏิบัติงานของผู้อื่น และเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกัน โดยยึดเป้าหมายขององค์การเป็นหลัก

๕. การประเมินผลงาน (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะให้ทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผล ขั้นสุดท้ายเพื่อทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบผลงานกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อวางแผนใหม่สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต

เด่น ชะเนติยง ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือ การบริหารจัดเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (knowledge) มีหลักเกณฑ์ (principle) และทฤษฎี (theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะ ดังนั้น นักบริหารที่เก่งต้องมีศาสตร์และศิลปะ^{๓๔}

^{๓๓} ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์, เอกสารการสอนวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒), หน้า ๖๗.

^{๓๔} เด่น ชะเนติยง, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๓๓), หน้า ๕๒.

ทองหล่อ เดชไทย ได้กล่าวถึง การบริหารเป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล และยังเสนอว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” นั้น บางครั้งอาจให้แทนกันได้ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่หวังผลขึ้นสุดท้ายอย่างเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงาน “การบริหาร” ใช้มากในการบริหารรัฐกิจ ส่วน “การจัดการ” ใช้มากในทางธุรกิจ หรืออาจกล่าวว่า “การบริหาร” มุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผน ส่วน “การจัดการ” เป็นการนำเอานโยบายและแผนไปดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้^{๓๕}

สมคิด บางโม ได้อธิบายองค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญ และมีความจำเป็นต่อองค์การ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ที่แน่นอน กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไม เพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการ หรือในการผลิตต้องรู้ว่า จะผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหาไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหารการดำเนินงานต่าง ๆ จะไม่มีผลสำเร็จ เพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒. ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมไปถึงความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ ๔ Ms คือ มนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ ๖ Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓. มีการประสานงานระหว่างกัน หรือเรียกได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน กล่าวคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๔ Ms หรือ ๖ Ms ดังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกัน และที่เกิดขึ้นจริง ๆ ด้วย การนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้ว ไม่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

๔. ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จของงานว่า บรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือ ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึงความสามารถขององค์การ ในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในการใช้ทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออกและรายได้ขององค์การ^{๓๖}

สมยศ นาวิการ ได้ให้ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การตัดสินใจและการบริหารที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานระยะยาว ขององค์การประกอบด้วยการกำหนดกลยุทธ์

^{๓๕} ทองหล่อ เดชไทย, หน่วยที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

^{๓๖} สมคิด บางโม, การบริหาร, หน้า ๖๒-๖๓.

และการควบคุมกลยุทธ์ จะมุ่งตรวจสอบ ประเมินโอกาสและอุปสรรคภายในสภาพแวดล้อมภายนอก และมุ่งตรวจสอบประเมินจุดอ่อนและจุดแข็ง อุปสรรคภายใน สภาพแวดล้อมภายในบริษัท^{๓๗}

สมัยศ นาวิกการ ได้กล่าวถึง แนวคิดการบริหารไว้ว่า การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ ผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ไปใช้ กับองค์การ เรียกว่า วิธีดีที่สุด (one best way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์การจะเผชิญกับ สถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ไม่มีหลักสากลใดที่สามารถใช้ได้กับทุกปัญหาผู้บริหารต้อง ศึกษาการบริหาร โดยมีประสบการณ์จากกรณีศึกษา (case study) จำนวนมาก และวิเคราะห์ว่า วิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ^{๓๘}

สุพิน เกษาคุปต์ ได้กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นแนวทางการบริหาร ที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน และการ ตัดสินใจในงานต่าง ๆ ที่เขามีส่วนรับผิดชอบอยู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การทำให้พนักงาน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กรใด ที่ใช้นโยบายการ บริหารแบบนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่าฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญของพนักงาน ที่มีต่อ ความสำเร็จขององค์การ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี มีความภูมิใจ และรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่ซึ่ง เป็นการจูงใจในการทำงานที่ดีวิธีหนึ่ง^{๓๙}

คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้กล่าวถึงแนวคิดของ ฟาโย (Henry Fayol) นักวิชาการเหมืองแร่ชาวฝรั่งเศส ผู้เป็นต้นกำเนิดในการเสนอองค์ประกอบมูลฐาน ของการบริหารแบบกระบวนการ ๕ ประการ ที่เรียกว่า POCCC ไว้ดังนี้^{๔๐}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การสร้างทางเลือกหรือแนวทางดำเนินการไว้ ล่วงหน้า เพื่อใช้ในการตัดสินใจในอนาคต

๒. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างหน่วยงานและระบุ หน้าที่โดยการผสมผสานระหว่างวัตถุ คน และเงิน

๓. การบังคับบัญชา (Commanding) หมายถึง การทำให้เกิดการดำเนินงานตามที่ได้ มีการกำหนดไว้ ซึ่งการบังคับบัญชาที่ดีนั้นจะต้องมีการติดต่อสื่อสาร ๒ ทาง กล่าวคือ การยอมให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นได้

^{๓๗} สมยศ นาวิกการ, **การบริหารเชิงกลยุทธ์**, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๒.

^{๓๘} สมยศ นาวิกการ, **การบริหารตามสถานการณ์**, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๔๙.

^{๓๙} สุพิน เกษาคุปต์, **การจัดการปฏิบัติงาน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๙๒-๙๓.

^{๔๐} คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ, **สรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙), หน้า ๙ .

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การรวมความพยายามของผู้ปฏิบัติงานและช่วยสนับสนุนให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จ

๕. การควบคุม (Controlling) การติดตามการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

เสนอ ตีเียว ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ^{๔๑} คือ

๑. การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จสาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

๒. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกัน ของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

๓. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

๔. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสม อย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์จึงเป็นการศึกษาถึงเรื่องการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

^{๔๑} เสนอ ตีเียว, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๒.

๕. การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

จากการศึกษาทบทวนเอกสาร ผู้ศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการนั้น จะครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหาร อันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ หรือการมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหาร จะประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีความประสานระหว่างกัน และ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารงาน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้จะครอบคลุมไปถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารเชิงกลยุทธ์

๒.๓.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ในสมัยครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงเปลี่ยนแนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์และจุดมุ่งหมายของมนุษย์จากแนวเดิม ซึ่งเป็นความคิดตามหลักศาสนาพราหมณ์และลัทธิอื่น ๆ พระพุทธองค์ทรงสอนว่า การยึดมั่นในตัวตน (อัตตา) ทำให้เกิดความทุกข์ขึ้นในสังคัม ทำให้คนเราคิดถึงตัวเองมากกว่าสังคัม ส่วนการละตัวตน จะทำให้คนเรามีความสำนึกต่อสังคัมได้มากขึ้น การละตัวตนจะต้องอาศัยการจัดระบบสังคัมเสียใหม่ แต่การเสนอให้เปลี่ยนแปลงสังคัมย่อมติดขัดที่ผู้ปกครองซึ่งรักษาอำนาจของตนเนื่องจากตนมีฐานะที่ดีอยู่แล้ว ดังนั้นจึงได้เสนอหลักการบริหารทางพระพุทธศาสนา ที่ถือว่าเป็นต้นแบบของการบริหารที่มาตั้งแต่สมัยพุทธกาล^{๔๒} ดังนี้

๑. ในการบัญญัติพระวินัย มีการบัญญัติพระวินัยเพื่อใช้ปกครองสงฆ์ หรือใช้เป็นหลักปฏิบัติของพระภิกษุ แต่พระวินัยนั้นเป็นพุทธบัญญัติทั้งหมด หาใช่สงฆ์หรือผู้แทนสงฆ์เป็นผู้บัญญัติอย่างที่รัฐสภาเป็นผู้บัญญัติกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยไม่ จุดประสงค์ในการบัญญัติพระวินัยก็เพื่อให้สงฆ์อยู่ร่วมกันด้วยดี พ้นจากมลทินและกิเลสต่าง ๆ ทำให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใสและเป็นเครื่องส่งเสริมการปฏิบัติธรรม ดังข้อความว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจักบัญญัติสิกขาบทแก่ภิกษุทั้งหลาย อาศัยอำนาจประโยชน์ ๑๐ ประการ คือ เพื่อความดีแห่งสงฆ์ ๑ เพื่อความสำราญแห่งสงฆ์ ๑ เพื่อข่มผู้เกียติ ๑ เพื่ออยู่สำราญแห่งภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก ๑ เพื่อป้องกันอาสวะอันจักบังเกิดในปัจจุบัน ๑ เพื่อกำจัดอาสวะอันจักบังเกิดในอนาคต ๑ เพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส ๑ เพื่อความเลื่อมใสยิ่งของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว ๑ เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัตถธรรม ๑ เพื่อถือตามพระวินัย ๑^{๔๓}

^{๔๒} ปรีชา ช่างขวัญยืน, **ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๔๒-๔๓.

^{๔๓} อก.พท.(ไทย) ๒๐/๔๓๖/๑๐๙.

๒. ในด้านการบริหารพระวินัยในสมัย เมื่อยังมีพระสาวกไม่มากนักพระพุทธร่องค์ทรงบริหารพระศาสนาด้วยพระองค์เอง โดยมีพระสาวกที่สำคัญ เช่น พระสารีบุตร และพระมหาโมคคัลลานะ ช่วยแบ่งเบาภาระบ้างตามความจำเป็น ต่อมาเมื่อมีพระสาวกเพิ่มขึ้น และมีผู้ขอเข้าอุปสมบทในพุทธศาสนามากขึ้น ก็ได้ทรงอนุญาตให้พระสาวกให้อุปสมบทแก่ผู้เข้ามาขอบวชได้ โดยให้ผู้ขอบวชเปล่งวาจาถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ครั้นต่อมาเมื่อภิกษุเพิ่มขึ้นอีกพระองค์ทรงมอบความเป็นใหญ่ให้แก่สงฆ์ในการทำกิจกรรมทั้งปวงของพุทธศาสนาเช่นการ ให้บรรพชาอุปสมบท การกรานกฐิน การกำหนดเขตสีมา การระงับอธิกรณ์ เป็นต้น ซึ่งเท่ากับมอบให้สงฆ์เป็นผู้บริหารงานพระศาสนาตามระเบียบที่ได้ทรงกำหนดไว้นั่นเอง ส่วนการบริหาร คณะสงฆ์ในรูปองค์กร เช่น มหาเถรสมาคมนั้นไม่บัญญัติในพระวินัย แต่ก็ไม่ได้ขัดพระวินัย เป็นต้น

๓. ด้านอธิกรณ์ของสงฆ์ สถาบันตุลาการทางพระพุทธศาสนามีลักษณะบางอย่างคล้ายกับสถาบันตุลาการทางอาณาจักร มีกฎหรือระเบียบที่สังคมวางไว้เป็นบรรทัดฐานแห่งการกระทำของบุคคลในสังคม ป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำหรือความประพฤติที่เป็นปฏิปักษ์ต่อความสงบสุขของสังคม ฝ่ายอาณาจักรมีกฎหมายเป็นหลักในการปกครอง ส่วนฝ่ายพุทธจักรมีวินัยเป็นหลัก ทั้งฝ่ายอาณาจักรและพุทธจักรมีกระบวนการพิจารณาคดีหรืออธิกรณ์ และมีวิธีลงโทษตามโทษานุโทษ แต่ลักษณะการลงโทษตามพระวินัยกับโทษของกฎหมายบ้านเมืองมีข้อแตกต่างกันมาก ความผิดที่ร้ายแรงบางอย่างของบรรพชิต เช่น ความผิดทางเพศ สำหรับฝ่ายอาณาจักรอาจไม่ถือว่าเป็นผิด เป็นต้น

และจากการศึกษาตรวจสอบเอกสารปรากฏว่า มีผู้ให้ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร ไว้หลายท่าน ดังนี้

พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล กล่าวถึง กระบวนการการบริหารควรประกอบด้วย ๑๐ ประการ คือ

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนาทวิวิธี (Develop strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

๒. การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี

๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

๔. การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

๕. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

๖. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อดำเนินการเป็นไปด้วยดี และราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

๗. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

๘. การสื่อข้อความ (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

๙. การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ้งให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงาน จะหมายถึงวิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

๑๐. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน^{๔๔}

วิโรจน์ สารัตนะ ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหาร ควรประกอบด้วย ๔ ประการ คือ

๑. การวางแผน หมายถึง หน้าที่ทางการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจ เลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น

๒. การจัดองค์การ หมายถึง กำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

๓. การนำ หมายถึง ความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๔. การควบคุม หมายถึง การมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์การได้ประพฤติปฏิบัติ ในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานหรือจุดหมาย มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์^{๔๕}

^{๔๔} พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔-๗๒.

^{๔๕} วิโรจน์ สารัตนะ, **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

กุลิกส์ เอล. และ เฮอร์วิค เจ. (Gulick L. and Urwick J.) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารนั้นต้องประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญหรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า “POSDCORB Model” ซึ่งอธิบายตามความหมายได้ดังนี้

๑. การวางแผน (P=Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทำอย่างไร

๒. การจัดกรองค์กร (O=Organizing) หมายถึง การจัดหน่วยงาน กำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การจัดสายงานตำแหน่งต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

๓. การจัดหาบุคคล (S=Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคล เป็นการบริหารงานทางด้านบุคคล อันได้แก่ การจัดอัตราากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

๔. การอำนวยการ (D=Directing) หมายถึง การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการหน่วยงาน ให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๕. การประสานงาน (Co=Coordinating) หมายถึง การประสานงานกิจการด้านต่างๆ ของหน่วยงาน ให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๖. การรายงาน (R=Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงาน ให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าเพียงใด

๗. การงบประมาณ (B=Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ การจัดทางงบประมาณ บัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุมและการตรวจสอบด้านการเงิน^{๔๖}

วิลเลียม คิวชีว์ (William Ouchi) ได้กล่าวทฤษฎีของการบริหาร คือ ทฤษฎี Z โดยหลังจากการศึกษาการบริหารของธุรกิจญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา และได้ทำการประสมประสานกัน โดยมีแนวคิดด้านการบริหาร ดังนี้

๑. การจ้างงานระยะยาว

๒. การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์

๓. ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล

๔. การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป

๕. การควบคุมในตัวเองไม่เป็นทางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ

๖. เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง

๗. มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว^{๔๗}

^{๔๖} Gulick L. and Urwick J., **Papers on the Science of Administration**, (New York : Institute of Public Administration, 1973), pp.18-19.

จากการศึกษาทบทวนเอกสารสรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารนั้นมีหลากหลายทฤษฎี และมีหลักการที่คล้ายกันและมีทิศทางเดียวกัน คือให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างสูงสุด และการที่ผู้บริหารองค์กรต่าง ๆ จะนำทฤษฎีเหล่านั้นมาใช้จำเป็นต้องศึกษาอย่างจริงจังถึงความเหมาะสมและคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่องค์กรจะได้รับ ตลอดจนวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งทางด้านวัฒนธรรมองค์กร และทรัพยากรที่มีอยู่ แล้วนำมาปรับประยุกต์ใช้จนเกิดเป็นระบบการบริหารที่ดีมีคุณภาพ ก็จะสามารถเจริญรุ่งเรืองให้แก่องค์กรนั้นได้

๒.๔ กฎหมายและนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๓ หมวด ๓ การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยระบุไว้ว่า

มาตรา ๑๘ การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทน ภายใต้การควบคุมดูแลของส่วนราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา ๑๙ ก็ได้

มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการกิจการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจ หรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา ๒๐ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บขนและกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

๑. ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ซึ่งสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยนอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้

๒. กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยตามที่ หรือทางสาธารณะและสถานที่เอกชน

๓. กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย หรือให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคาร หรือสถานที่ใด ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามสภาพ หรือลักษณะการใช้ อาคาร หรือสถานที่นั้น ๆ

๔. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บ และขนสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{๔๗} William Ouchi, **Organization and Management** , (Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971), p.283.

๕. กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ ปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูงตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ จะพึงเรียกเก็บได้

๖. กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสวสลักษณะนโยบายของรัฐบาล นโยบาย^{๔๔} และแผนการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๕๓ ได้กำหนดเป้าหมายและแผนนโยบายการป้องกันและแก้ไขขยะมูลฝอย ดังนี้

๑. ลดและควบคุมการผลิตขยะมูลฝอย โดยรวมไม่เกิน ๑ กิโลกรัม/คน/วัน
๒. ให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕.๐๐ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้น
๓. ปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้างจากการบริการเก็บขน ไม่เกินร้อยละ ๑๐.๐๐ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้น
๔. ให้ทุกจังหวัดมีแผนหลักและแผนการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องหลักสวสลักษณะมาตรการที่สำคัญ

๑. ด้านสังคม ได้แก่ การรณรงค์ให้ผู้จัดจำหน่ายสินค้า มีส่วนร่วมในการลดปริมาณบรรจุภัณฑ์จากการจำหน่ายสินค้า และมีส่วนร่วมในการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์เสื่อมคุณภาพ การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนและสนับสนุนการให้ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับของเสียอันตรายจากชุมชน

๒. ด้านกฎหมาย ได้แก่ กำหนดระเบียบควบคุม การนำเข้าวัสดุใช้แล้วหรือสินค้าใช้แล้วจากต่างประเทศ กฎระเบียบเกี่ยวกับการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เสื่อมสภาพ กฎระเบียบให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยเฉพาของเสียอันตรายออกจากมูลฝอยทั่วไป และกำหนดมาตรฐานและมาตรการเพื่อควบคุมการดำเนินงานของสถานที่บำบัดและกำจัดขยะมูลฝอย

๓. ด้านการสนับสนุน ได้แก่ การวิจัยและพัฒนา สินค้าที่ผลิตจากวัสดุที่ใช้แล้ว ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายมีส่วนร่วมในการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เสื่อมสภาพมาใช้ประโยชน์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบ การเก็บรวบรวมและขนส่งของเสียอันตรายจากชุมชนและสนับสนุนให้ทุกจังหวัดจัดเตรียมพื้นที่ที่เหมาะสม สำหรับสถานที่สร้างระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยสำหรับแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ตามกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมพ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๙ ให้มีความสำคัญต่อการจัดการขยะมูลฝอย ส่งเสริมให้ภาคเอกชน

^{๔๔} กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, (๒๕๔๒, หน้า ๘๗ – ๘๙).

เป็นผู้รับจ้างดำเนินการและกำกับดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมอุตสาหกรรมการนำกลับมาใช้ใหม่และธุรกิจการบริหารซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น รวมทั้งให้เอกชนมีส่วนร่วมลงทุนแบบครบวงจร หรือบางส่วน ตั้งแต่การเก็บขน การนำไปขาย ขนส่วนและกำจัดทำลายทั้งขยะชุมชน ขยะที่กลับมาใช้ใหม่ ส่วนขยะจากการก่อสร้างจะต้องผนวกไว้เป็นเงื่อนไขการจัดการในสัญญาของโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นตอนการขออนุญาต

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะชุมชนที่สำคัญอยู่ ๓ ฉบับ คือ

๑) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ดินเสีย น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ป่าไม้ต้นน้ำถูกทำลาย โดยส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและราชการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบโดยตรงด้วย พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้มีมาตรฐานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในเรื่องคุณภาพของน้ำ น้ำบาดาล น้ำทะเลชายฝั่ง อากาศ ระดับเสียงและความสั่นสะเทือนและมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ตลอดจนกำหนดให้มีกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการจัดการระบบของเสียทั้งของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน โดยมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายฉบับนี้ แม้จะมีการกล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ก็ไม่ได้มุ่งเน้นถึงการจัดการขยะโดยตรง

๒) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กฎหมายฉบับนี้มีหลักการในการคุ้มครองประชาชนด้านสุขลักษณะและอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือการสุขาภิบาล โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและมาตรการในการควบคุมดูแลด้านสาธารณสุขและกำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแล หรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และกำหนดประเภทของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งกำหนดให้อำนาจองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตพื้นที่ มีอำนาจออกข้อกำหนดท้องถิ่นออกใช้บังคับในท้องถิ่นในการดำเนินการตามกฎหมาย รวมทั้งมีอำนาจเปรียบเทียบปรับกับผู้ก่อให้เกิดปัญหาทางสาธารณสุข ที่กระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตอำนาจ โดยอาจดำเนินการร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นได้หรืออนุญาตให้บุคคลใดดำเนินการแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่นก็ได้ และยังให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไม่เกินอัตรา

ที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย กฎหมายฉบับนี้แม้จะเน้นถึงการจัดการขยะ แต่ก็เป็นการแก้ไขที่ปลายทาง ไม่ได้เริ่มแต่ต้นทางแบบครบวงจร

๓) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองในที่หรือทางสาธารณะเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ครอบคลุมถึงกระบวนการบริหารจัดการมูลฝอยทั้งระบบ กฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญ เช่น กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือบริเวณของอาคารที่อยู่ติดกับทางเท้ามีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคารหรือบริเวณของอาคาร ห้ามผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใดๆบนถนน หรือสถานที่สาธารณะซึ่งมิได้จัดไว้ซึ่งการนั้น หรือในบริเวณทางน้ำที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้ ห้ามการโฆษณาด้วยการปิด ทิ้ง หรือโปรยแผ่นประกาศหรือใบปลิวโดยไม่ได้รับอนุญาต ห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะ ห้ามป็นปาย นั่ง หรือขึ้นโปงนั่ว กำแพง ต้นไม้ หรือสิ่งค้ำยันต้นไม้ในที่สาธารณะ ห้ามติดตั้ง ตาก วางหรือแขวนสิ่งใดๆในอาคารในลักษณะที่สกปรกรกรุงรังหรือไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ เป็นต้น ผู้ฝ่าฝืนจะมีโทษตามกฎหมาย

นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน กรรมการโดยตำแหน่ง ๑๐ คน ผู้แทนองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ๑๒ คน และผู้ทรงคุณวุฒิ อีก ๑๒ คน ทำหน้าที่จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา กำหนดการจัดการระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นด้วยกันรวมทั้งหน้าที่อื่นๆ ทั้งนี้ในมาตรา ๑๖ ได้กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองรวม ๒๓ เรื่อง โดยรวมถึงการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสียด้วย ส่วนมาตรา ๑๗ ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม และการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ

มาตรการทางกฎหมายในการจัดการขยะมูลฝอยในต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา มีกฎหมายหลักที่เรียกว่า The Code of Federation (CFR) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้กับทุกรัฐ โดยมีบทบัญญัติที่ ๔๒ กำหนดให้รัฐต่างๆมีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยซึ่งรัฐต่างๆได้มีการออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับในรัฐของตน กฎหมายในแต่ละรัฐนี้แม้จะมี

ความแตกต่างกันไป แต่ก็มีสาระที่สำคัญตรงกันในการกำหนดแผนการลดขยะจากแหล่งกำเนิด การนำขยะไปใช้ใหม่ การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย กระบวนการจัดการขยะ การนำขยะไปใช้เป็นพลังงาน การฝังกลบขยะ การควบคุมถังขยะและการให้ความรู้กับสังคม นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังมีกฎหมาย Medical Waste Tracking Act 1988 กำหนดแนวทางป้องกันอันตรายจากมูลฝอยติดเชื้อ โดยมีการคุ้มครองด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ป้องกันโรคติดต่อและความปลอดภัยในการทำงาน

เดนมาร์ก มีกฎหมายการจัดการขยะมูลฝอยโดยต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรการที่สหภาพยุโรปได้กำหนดไว้ กฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติการปกป้องสิ่งแวดล้อม (The Environmental Protection Act—Statutory Order No. 619 on Waste) โดยมีส่วนที่กำหนดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน การจัดการขยะมูลฝอยประเภท เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ การจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ การจัดการขยะจากยานพาหนะ หลักเกณฑ์การกำจัดขยะแบบฝังกลบ การติดป้ายแสดงประเภทของบรรจุภัณฑ์ที่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเดนมาร์กจะมีการนำมาตรการภาษีมาใช้สำหรับผู้ก่อให้เกิดขยะ และมีการให้ผลประโยชน์จูงใจกับผู้ร่วมมือในการจัดการขยะ เช่น ขยะที่ฝังกลบจะคิดอัตราภาษีสูงกว่าขยะที่นำไปเผาเป็นเชื้อเพลิง ส่วนขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ใหม่จะได้รับการยกเว้นภาษี และมีระบบมัดจำและคืนเงินสำหรับบรรจุภัณฑ์บางประเภทเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ด้วย

ญี่ปุ่น แบ่งกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นกฎหมายพื้นฐานว่าด้วยสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการลดภาระต่อสิ่งแวดล้อม กลุ่มที่ ๒ เป็นกฎหมายว่าด้วยการกำจัดของเสีย ซึ่งมีกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตให้จัดตั้งสถานบำบัดของเสีย การกำหนดให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่บำบัดของเสียและหลักเกณฑ์การจัดของเสีย และกฎหมายส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักเกณฑ์การผลิตและการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึง Reduce, Reuse และ Recycle การทำเครื่องหมายเพื่อการเก็บรวบรวมและคัดแยก การนำกลับมาใช้ใหม่และการสร้างผลพลอยได้ ส่วนกลุ่มที่ ๓ เป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมสิ่งแวดล้อมเฉพาะผลิตภัณฑ์ เช่น การนำมาใช้ใหม่สำหรับหีบห่อและบรรจุภัณฑ์ การนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ของเครื่องใช้ในบ้าน การใช้ประโยชน์จากขยะประเภทอาหาร วัสดุก่อสร้างและยานยนต์ การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดหาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์การภาคเอกชนขึ้นร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะบางประเภทที่นำไปใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ ขวดน้ำอัดลม กระป๋องน้ำอัดลม พลาสติก แบตเตอรี่ เป็นต้น

สิงคโปร์ การจัดการขยะของสิงคโปร์เป็นหน้าที่ของกระทรวงสิ่งแวดล้อม โดยมีอำนาจตามกฎหมายอนามัยและสิ่งแวดล้อมเพื่อการสาธารณสุข (The Environmental Public Health Act-EPHA) กระทรวงสิ่งแวดล้อมจะมีการวางแผนด้านสิ่งแวดล้อม ควบคุมอาคาร ดูแลน้ำเสียและ

คุณภาพอากาศ และควบคุมของเสียอันตราย สิงคโปร์มีการจัดการขยะชุมชนที่เรียกว่า Singapore Green Plan โดยรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม และช่วยการลดปริมาณขยะด้วยวิธีการต่างๆ ขยะที่เป็นขยะปนเปื้อนจากสถานพยาบาล เช่น ขยะติดเชื้อ ขยะของมีคม ขยะมีพิษ ยาหมดอายุ สารเคมีจะต้องถูกแยกด้วยถุงสีม่วง ขยะปนเปื้อนรังสีถูกแยกด้วยถุงสีแดง และได้รับการดูแลและกำจัดเป็นพิเศษ ส่วนขยะทั่วไปใช้ถุงสีดำ ผู้ที่รับกำจัดขยะอันตรายจะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบการ การกำจัดขยะโดยทั่วไปจะใช้การเผา ยกเว้นขยะที่ไม่อาจเผาได้จึงจะใช้วิธีการกำจัดอย่างอื่น

จากการศึกษาแนวทางการกำจัดขยะของประเทศต่างๆ พบว่าแต่ละประเทศจะมีกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หรือกฎหมายการจัดการขยะโดยมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง และกำหนดมาตรการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะเป็นไปอย่างครบวงจร ตั้งแต่ออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิต และการบรรจุหีบห่อที่ก่อให้เกิดขยะหรือมลพิษน้อยที่สุด และมีการจัดการให้มีการแยกขยะ การนำขยะไปใช้ใหม่ รวมทั้งการกำจัดขยะอย่างถูกต้องตามหลักการดูแลสิ่งแวดล้อมสำหรับประเทศไทย แนวทางการจัดการขยะยังแยกอยู่กับกฎหมายหลายฉบับและหลายหน่วยงาน นอกจากนี้การบังคับใช้กฎหมายในบางกรณีก็ยังไม่มีการบังคับโดยเฉพา เช่น การกำหนดให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอย การกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบการรวบรวมและขนส่งของเสียอันตรายออกจากชุมชนอย่างถูกต้องและปลอดภัย การกำหนดมาตรการควบคุมการดำเนินการของสถานที่บำบัดและกำจัดมูลฝอย การกำหนดมาตรการในการจัดการกับขยะติดเชื้อแบบรวมศูนย์ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นมาตรการในการส่งเสริมจิตสำนึกของประชาชนให้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี ยังไม่มีการรณรงค์อย่างจริงจัง รวมถึงมาตรการในการส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีในการนำขยะมาใช้ประโยชน์ด้วยทำให้มีความพยายามที่จะเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อการจัดการขยะแบบครบวงจรเพื่อนำเสนอต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติและสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อการบังคับใช้ต่อไป^{๔๙}

^{๔๙} Pollution Control Department, (2006). Report of Law Drafting on the Implementation of National Solid Waste Management Master Plan, (In Thai : รายงานการจัดทำร่างกฎหมายรองรับการดำเนินงานตามแผนแม่บทขยะมูลฝอยแห่งชาติ), Ministry of Natural Resources and Environment, Thailand.

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรรณิการ์ บุตรเอก สุวิมลแก้วเงา และปิยะดาว ชีระวงศกร^{๕๐} (๒๕๕๕) ได้ศึกษาสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอยระบบการจัดการขยะมูลฝอยปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและการมีส่วนร่วมในการลดปัญหาขยะมูลฝอยของประชาชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว) จังหวัดพิษณุโลกพบว่าขยะมูลฝอยทั้งหมดมีปริมาณเฉลี่ย ๖๘๔.๘๕ กิโลกรัม/วันโดยหอพักนักศึกษาทะเลแก้วนิเวศมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นมากที่สุดเฉลี่ย ๑๖๘.๒๐ กิโลกรัม/วัน สำหรับองค์ประกอบขยะ มูลฝอยที่พบมากที่สุด คือ ขยะอินทรีย์ มีปริมาณเฉลี่ย ๒๙๓.๐๗ กิโลกรัม/วัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๒.๗๙ รองลงมา ได้แก่ ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๕, ๑๕.๑๕, ๓.๔๑ และ ๑.๑๐ ตามลำดับ สำหรับระบบการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยจะใช้ระบบถังใบเดียวในการรองรับขยะมูลฝอยจึงทำให้ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปกำจัด แต่ได้มีการแยกขยะรีไซเคิลภายในตัวอาคารก่อนรวบรวมนำไปกำจัดทั้ง ปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีผลมาจากขาดประสิทธิภาพในการจัดการทั้งในเรื่องของปริมาณและคุณภาพถังรองรับขยะ การเก็บรวบรวมและการกำจัดขยะ สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการลดปัญหาขยะมูลฝอย พบว่าประชาชนส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะในมหาวิทยาลัยฯ คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๒ และเห็นด้วยกับการนำขยะที่เคยใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์อีกครั้งและการใช้ของใช้ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติจะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายยาก คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๒ และ ๙๑.๐ ตามลำดับและการให้ประชาชนที่อยู่ในมหาวิทยาลัยฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยทำให้เกิดความสำนึกและตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นด้วยการเสริมสร้างกิจกรรมส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกให้ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะมูลฝอย เช่น กิจกรรมการทิ้งขยะลงถัง กิจกรรมขยะรีไซเคิล เป็นต้น ก็จะเป็นการช่วยให้ปัญหาขยะมูลฝอยและการจัดการขยะภายในมหาวิทยาลัยฯ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทวีช ยะปะนันท์^{๕๑} (๒๕๕๕) ได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการสร้างรูปแบบการจัดการขยะของเทศบาลตำบลสอง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า การวิจัยครั้งนี้ได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์ปัญหา และแสดงความคิดเห็นและสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งได้รูปแบบ ๓ รูปแบบ คือ การจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน

^{๕๐} กรรณิการ์ บุตรเอก สุวิมล แก้วเงา และ ปิยะดา ชีระวงศกร, สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, วารสาร Rajabhat Journal of Science, Humanities & Social Sciences ๒๕๕๕ ; ๑๒(๒) , หน้า ๗๔-๙๐.

^{๕๑} ทวีช ยะปะนันท์, การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการสร้างรูปแบบการจัดการขยะของเทศบาลตำบลสอง อำเภอสอง จังหวัดแพร่, การศึกษาด้วยตนเองสาธิตสุศาสตร์มหา บัณฑิตพะเยา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา, ๒๕๕๕) หน้า ๓๘.

การจัดตั้งกลุ่มน้ำหมักชีวภาพ และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรวบรวมขยะจากถังเป็นการใช้ถุงขยะ โดยปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือนประมาณวันละ ๑.๐๐ – ๒.๐๐ กิโลกรัม มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งถังขยะ ปฏิบัติเป็นประจำ ร้อยละ ๓๖.๕๐ โดยประเภทขยะต่าง ๆ เช่น กระป๋อง/พลาสติก/ขวดแก้ว/กระดาษ/เศษอาหาร ปฏิบัติเป็นประจำ ร้อยละ ๕๑.๒๐ การจัดตั้งธนาคารขยะในรูปแบบของคณะกรรมการเพื่อเป็นแกนกลางในการประสานกับชุมชนในแต่ละครัวเรือนเพื่อนำขยะที่คัดแยกแล้วมาขายที่วัดจากนั้นประสานงานกับร้านรับซื้อของเก่าเพื่อมารับซื้อขยะจากทางกลุ่ม การแยกขยะที่สามารถขายได้นำไปขายทุกเดือน ส่วนประเภทขยะที่ย่อยสลายได้ให้นำไปทำน้ำหมักชีวภาพ

อมรสิทธิ์ เทียนซุบ^{๕๒} (๒๕๕๓) ได้ศึกษาการจัดการธนาคารขยะสำหรับชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนอยู่เจริญบุญมา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการธนาคารขยะสำหรับชุมชนและเพื่อพัฒนาคู่มือฝึกอบรมให้ประชาชนมีความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะสำหรับชุมชน โดยการศึกษาจากครัวเรือนในชุมชนอยู่เจริญบุญมา การเก็บข้อมูลขยะครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๕๐ ครัวเรือน พบว่าขยะที่ประชาชนทิ้งส่วนใหญ่เป็นขยะรีไซเคิลมีปริมาณมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๕๙.๒๐ รองลงมาได้แก่ขยะย่อยสลายได้คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓๗ ขยะทั่วไปคิดเป็นร้อยละ ๔.๘๗ และน้อยที่สุดคือขยะอันตรายคิดเป็นร้อยละ ๑.๕๖ การจัดการธนาคารขยะชุมชนมีการบริหารจัดการเป็นเสมือนธนาคารออมทรัพย์ เปิดดำเนินงานทุกวันเสาร์ โดยมีคณะทำงาน ๘ คน ทำหน้าที่รับซื้อ เก็บรวบรวม คัดแยก และขายขยะ จากการซื้อขายขยะพลาสติกมีกำไรสูงสุด ๒๓.๐๗% รองลงมาคือเหล็กและกระดาษ เท่ากันคือ ๒๐% อลูมิเนียม ๑๗.๖๕% และราคาซื้อขายขยะจะเปลี่ยนแปลงไปตามตลาด ซึ่งมูลเหตุจูงใจในการจัดตั้งธนาคารขยะ เพราะต้องการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองโดยชุมชนและเครือข่ายและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในชุมชนทำให้ชุมชนมีกิจกรรมที่หลากหลาย การมีส่วนร่วมเริ่มจากการที่ประชาชนคัดแยกขยะแล้งนำขยะไปขายที่ธนาคารขยะเจ้าหน้าที่จะชั่งน้ำหนัก คัดราคา จะรับเป็นเงินสดหรือนำเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์เพื่อรับเงินปันผลสิ้นปี คณะทำงานจะนำขยะที่ซื้อมาคัดแยกขยะแต่ละประเภท เพื่อที่จะนำไปขายต่อที่ศูนย์รับซื้อขยะรีไซเคิล มีรายได้กลับมาสู่ชุมชน โดยกำไรของธนาคารขยะมาจากผลต่างของราคาที่คณะทำงานกำหนดกับราคาที่ขายให้กับร้านรับซื้อของเก่ารายได้นี้ใช้เป็นทุนหมุนเวียนและจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของการพัฒนาชุมชน ซึ่งส่งผลดีในการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่และเกิดความร่วมมือต่อส่วนรวมจากทุก ๆ คน อุปสรรคและปัญหาที่พบคือ ปัจจัยทำงานตลาด เช่น การแข่งขันของร้านรับซื้อของเก่าบริเวณใกล้เคียง ราคาซื้อไม่แน่นอน

^{๕๒} อมรสิทธิ์ เทียนซุบ, **การจัดการธนาคารขยะสำหรับชุมชน** กรณีศึกษา ชุมชนอยู่เจริญบุญมา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา, ครั้งที่ ๖, ๒๕๕๓, หน้า ๓๙๐-๔๐๓.

กนกรัตน์ นาวิการ พรทิพย์ นักแน่น สุวิทย์ จิตรภักดี และอนันต์ ปัญญาศิริ^{๕๓} (๒๕๕๒)

ได้ศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นในการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง พบว่า พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูงร้อยละ ๘๑.๐๐ มีเจตคติ และความตระหนักอยู่ในระดับสูงร้อยละ ๗๒.๐๐ มีพฤติกรรมในการคัดแยกขยะก่อนทิ้งร้อยละ ๖๒.๐๐ โดยแยกเป็นขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล และขยะอินทรีย์ ซึ่งส่วนใหญ่กำจัดขยะโดย ขยะทั่วไปนำไปเผาร้อยละ ๓๗.๗๕ ขยะรีไซเคิลนำไปทิ้งร้อยละ ๓๕.๑๐ ขยะอินทรีย์นำไปทิ้งร้อยละ ๔๒.๗๕ และขยะอันตรายส่วนใหญ่มีน้อยจึงกำจัดด้วยวิธีการฝังกลบ ส่วนความคิดเห็นในเรื่องการจัดการปัญหาขยะอย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ทุกคนในชุมชนควรให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา เช่น ทิ้งขยะลงถัง ลดการใช้ถุงพลาสติก และคัดแยกขยะก่อนทิ้ง อีกทั้งควรจัดตั้งกลุ่มในการจัดการขยะ เช่น โรงปุ๋ยหมักขยะอินทรีย์ สำหรับความต้องการให้หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการขยะของชุมชนนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าหน่วยงานท้องถิ่นควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้สนับสนุนโครงการต่างๆ เช่น โรงปุ๋ยหมักขยะอินทรีย์ จัดตั้งธนาคารขยะ จัดวางถังขยะให้เพียงพอ และกำจัดขยะอย่างถูกวิธี ส่วนศักยภาพและรูปแบบการจัดการขยะชุมชน พบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการขยะชุมชนได้ โดยสามารถให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะในครัวเรือนร้อยละ ๘๖.๕๐ ซึ่งสามารถคัดแยกเป็น ๓ ประเภทคือ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะทั่วไป รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังให้ความร่วมมือในการจัดตั้งธนาคารขยะและโรงปุ๋ยหมักขยะอินทรีย์ร้อยละ ๗๘.๐๐ และ ๘๓.๕๐ ตามลำดับ ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการปัญหาขยะของหน่วยงานท้องถิ่น ได้แก่ จัดให้ชาวบ้านได้รับการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะรณรงค์และประชาสัมพันธ์เรื่องการทิ้งขยะให้ลงถัง และการคัดแยกขยะเป็นประจำ จัดตั้งธนาคารขยะและโรงปุ๋ยหมักขยะอินทรีย์ และมีรถเก็บขยะและจ้างคนงานมาช่วยเก็บขยะตามจุดต่างๆ ทุกสัปดาห์

ศรัณย์พร หงศาลา^{๕๔} (๒๕๕๑) ได้ศึกษาการดำเนินโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล เทศบาล

ตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ทราบการดำเนินโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล โดยทราบจากเสียงตามสายเทศบาล ประชาชนเห็นว่าปริมาณขยะในเขตเทศบาลเมื่อเทียบกับอดีต มีมากขึ้นและ ส่วนใหญ่ในครัวเรือนมีการคัดแยกขยะโดยรวมเฉลี่ยแล้วราคาซื้อขยะรีไซเคิลเท่ากับ ๑๐.๖๐ บาท ราคาขายขยะรีไซเคิล เท่ากับ ๑๔.๓๖ บาท และกำไร เท่ากับ ๓.๗๖ บาท โดยรวมเฉลี่ยยอดขายขยะรีไซเคิลเท่ากับ ๙๗๙.๘๓ บาท ยอดรับฝากขยะรีไซเคิลเท่ากับ

^{๕๓} กนกรัตน์ นาวิการ พรทิพย์ นักแน่น สุวิทย์ จิตรภักดี และอนันต์ ปัญญาศิริ, การศึกษาพฤติกรรมและ ความคิดเห็นในการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง, (วารสารวิจัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ๒๕๕๒, ๑(๒) , หน้า ๕๔-๖๑.

^{๕๔} ศรัณย์พร หงศาลา, การดำเนินโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล เทศบาลตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม, (มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑), หน้า ๔๒.

๖๐๙.๗๔ บาทและกำไรที่ได้จากการดำเนินโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลเท่ากับ ๓๖๙.๙๕ บาท ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล โดยรวมและรายด้าน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการคัดแยกขยะ ด้านการให้ความสะดวกบริการฝาก-ถอนกิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิล และด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุง การดำเนินโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล คือ ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์มากกว่านี้ต้องการให้เจ้าหน้าที่ให้ความรู้เพิ่มเติมกับสมาชิกในการคัดแยกขยะรีไซเคิล ควรมีการกำหนดวัน เวลาฝาก-ถอนให้แน่นอน และขยายเครือข่ายให้มากขึ้นทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

สถานีอนามัยบ้านดอนมูล ตำบลตุ้ อำเภอมือง จังหวัดน่าน^{๕๕} (๒๕๕๑) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชน บ้านดอนมูลพัฒนา ตำบลตุ้ อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่า สถานีอนามัยบ้านดอนมูลร่วมกับชุมชนได้ใช้แนวทางการมีส่วนร่วม เพื่อปลูกฝังสำนึกความรับผิดชอบให้เยาวชนโดยมีผลการดำเนินงาน ๓ ด้านคือ มีการคัดแยกที่ถูกต้อง มีการนำไปใช้ประโยชน์ที่เหมาะสม มีการกำจัดที่ถูกต้อง โดยการแยกขยะในชุมชน ได้ดำเนินการคัดแยกส่วนที่เป็นขยะเปียกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อีกประเภทหนึ่งประมาณ เกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของขยะแห้งที่สามารถนำมาเข้าสู่ระบบธนาคารขยะได้ โดยการจัดทำเป็นปุ๋ยชีวภาพ ส่วนขยะที่ผ่านเข้ามาสู่ระบบธนาคารขยะจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ คือใช้ในงานประดิษฐ์ ได้แก่ กระดาษบางส่วนนำไปทำดอกไม้ประดิษฐ์ โลหะบางชนิดสามารถดัดแปลงเป็นของใช้ ของเล่นได้ นอกจากนี้พบว่า ระบบธนาคารขยะยังป็นศูนย์การเรียนรู้ในเรื่องการบริหารจัดการให้แก่เยาวชนผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารกิจกรรมของธนาคารขยะในครั้งนี้ด้วย

ปภาวรินทร์ นาจำปา^{๕๖} (๒๕๕๗) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราดพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากประชาชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก

^{๕๕} สถานีอนามัยบ้านดอนมูล ตำบลตุ้ อำเภอมือง จังหวัดน่าน, **ประสิทธิผลของการจัดตั้งธนาคารขยะ ในชุมชน บ้านดอนมูลพัฒนา ตำบลตุ้ อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา http://www.nno.moph.go.th/web_ssj/km/Research/Sanitation/๒๕๕๑/๒๕๕๐๔.pdf, เข้าถึงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

^{๕๖} ปภาวรินทร์ นาจำปา, **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด**, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗, หน้า ๔๗.

รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อยผลการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบลต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ณัฐธิดา แดงงาม^{๕๗} (๒๕๕๘) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวางแผนและตัดสินใจ ด้านการรับรู้สถานการณ์ และสภาพปัญหาด้านการตรวจสอบและประเมินผลและด้านทำกิจกรรมโครงการ ตามลำดับ และพบว่าประชาชนที่มี เพศ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ต่างกัน จะมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรีไม่แตกต่างกัน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ พบว่าข้อเสนอแนะของประชากรกลุ่มตัวอย่างอันดับที่ ๑ ต้องการให้มีการจัดทำโครงการรณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกให้กับชาวเกาะสีชังจำนวน ๙ คน อันดับที่ ๒ อยากให้มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านการกำจัดขยะของเทศบาลให้ทั่วถึง จำนวน ๘ คน และอันดับที่ ๓ อยากให้ผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการกำจัดขยะของชุมชนมากขึ้น จำนวน ๕ คน ตามลำดับ ข้อเสนอแนะ๑. ควรรณรงค์ให้ประชาชนได้ร่วมสนับสนุนทรัพยากรส่วนตัวให้แก่เทศบาลเพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่น และควรส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชนซึ่งอาจจะดำเนินการโดยภาครัฐ/ภาคเอกชน และควรให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ๒. เทศบาลควรเป็นโอกาสให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบ การดำเนินงานด้านการกำจัดขยะมูลฝอยตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาตำบล ๓. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้มีโอกาสรับทราบถึงปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ตลอดจนให้ประชาชนได้มีโอกาสรับทราบความเปลี่ยนแปลงและบทบาทในการดำเนินการจัดการขยะของภาครัฐบาล เอกชน และเทศบาล

^{๕๗} ณัฐธิดา แดงงาม, **การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี**, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, รัฐศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการเมืองการปกครอง, (๒๕๕๘), หน้า ๔๑.

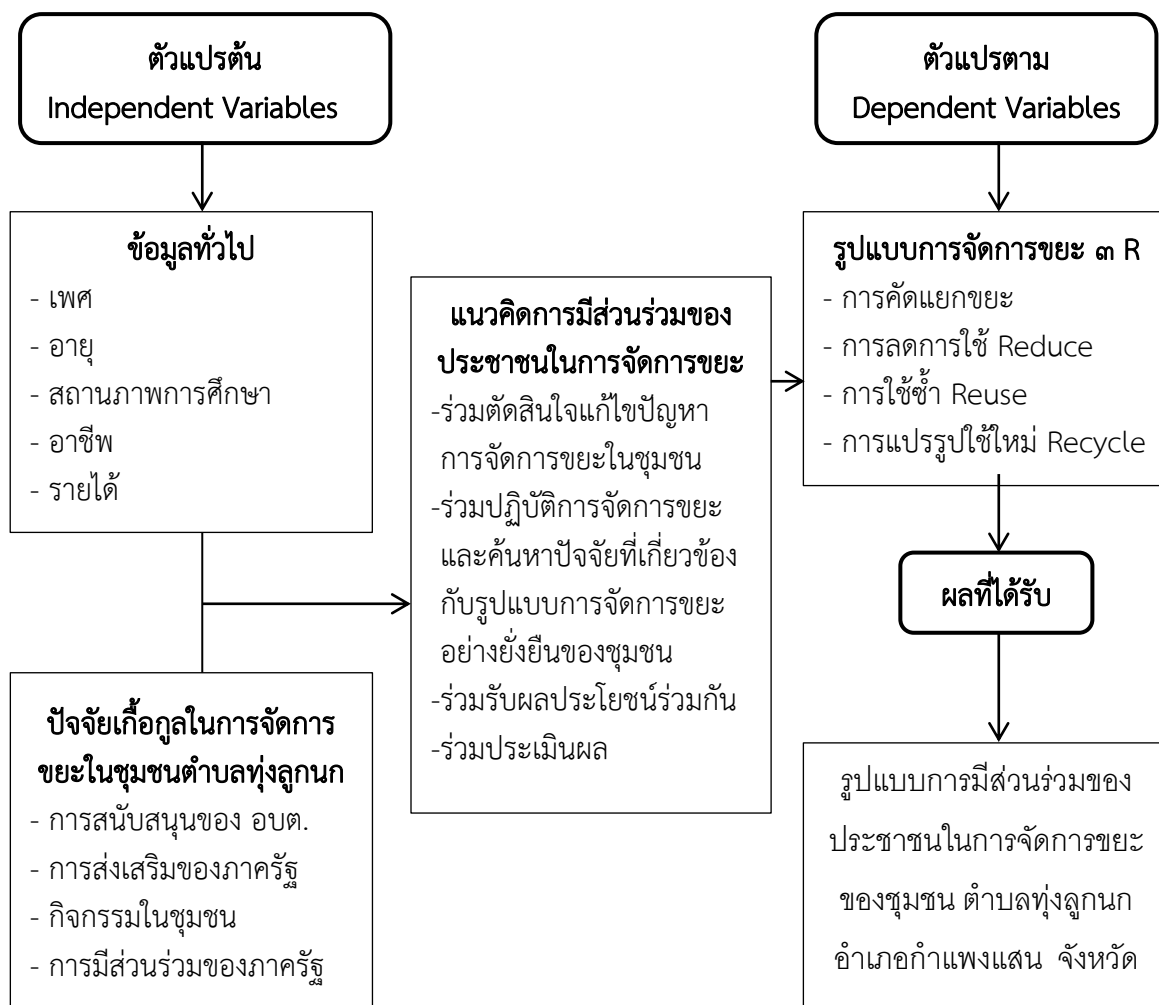
ตำบล และ ๔. ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณของเทศบาลมากขึ้น
เพียงใด และเทศบาลควรทำการสำรวจความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะ
ของเทศบาล

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก
อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดย
กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย ตัวแปรต้น Independent
Variables และตัวแปรตาม Dependent ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๒.๗.๑ ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป จำนวน ๗ ข้อ คือ เพศ
อายุ สถานภาพการศึกษา อาชีพ รายได้ ตำแหน่งในชุมชน และระยะเวลาในการอยู่ในชุมชน ปัจจัย
เกื้อกูลในการจัดการขยะในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก ๔ ข้อ ๑. การสนับสนุนของ อบต. ๒. การส่งเสริม
ของภาครัฐ ๓. กิจกรรมในชุมชน ๔. การมีส่วนร่วมของภาครัฐ เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะ คือ การเรียนรู้ปัญหาขยะร่วมกัน การวางแผนแก้ไขปัญหาการจัดการ
ขยะในชุมชน การดำเนินการจัดการขยะ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของ
ชุมชน การรับผลประโยชน์ร่วมกัน การติดตามประเมินผล

๒.๗.๒ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) รูปแบบการจัดการขยะ แบบ ๓ R การคัด
แยกขยะ คือ ๑. ลดการใช้ Reduce ๒. การใช้ซ้ำ Reuse ๓. การแปรรูปใช้ใหม่ Recycle ได้รับผล
คือ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอ
กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

แผนภาพ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ๒) เพื่อศึกษาขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๓.๑.๑ การวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาความคิดเห็นจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ที่เป็นกรณีศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือเพื่อทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน

๓.๑.๓ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๒รูป/คน ได้แก่พระสงฆ์ ปลัดอบต. กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำ แกนนำชุมชน สาธารณสุขตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน และประชาชน ผู้ปฏิบัติงาน

ในการจัดการขยะมูลฝอย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เพื่อทราบถึงรูปแบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเชิงคุณภาพ (Key Informant) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๑๒ รูป/คน ตามความสำคัญของประเด็นที่ศึกษา ได้แก่พระสงฆ์ปลัดอบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำ แกนนำชุมชน สาธารณสุขตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน และ ประชาชน ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน จำนวน ๑๒รูป/ คน^๑ ได้แก่

๑. เจ้าอาวาสวัดห้วยผักชี
๒. กำนันตำบลทุ่งลูกนก
๓. ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก
๔. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก
๕. ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุ่งลูกนก
๖. ผู้อำนวยการ โรงเรียนสาธิตกวิทยา
๗. ผู้อำนวยการ โรงเรียนหนองศาลา
๘. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๑
๙. ครูโรงเรียนวัดหนองจิก
- ๑๐.นางสาวณัฐนันท์ เรือนงาม นักพัฒนาชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก
- ๑๑.นางสาววนิดา อภิธรรม นักทรัพยากรบุคคล ตำบลทุ่งลูกนก
- ๑๒.นางสาวสุนันท์ ยี่ชวน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำตำบล

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน๑๓๖ โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๐๐ คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง อย่างง่ายจนกระทั่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรครบตามที่กำหนด โดยการใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) เพื่อหากลุ่มตัวอย่างดังนี้

- เมื่อ n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 N คือ ขนาดประชากร
 SD คือ คลาดคลาเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง
 โดยให้ความเชื่อมั่น ๙๕ % และมีความคลาดเคลื่อน ๕ % ($d = .๐๕$)

^๑ตำบลทุ่งลูกนก , แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔) หน้า ๘ – ๙ (อัดสำเนา)

^๒สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๙, หน้า ๑๖๑.

วิธีทำ

$$n = \frac{๑๓,๑๓๖}{๑ + ๑๓,๑๓๖ (๐.๐๕)}$$

$$n = ๔๐๐ \text{ ราย}$$

รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น ๔๐๐ คน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด และ สังเกต พร้อมทั้งใช้อุปกรณ์ประกอบการสัมภาษณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป การจดบันทึก เป็นเครื่องมือช่วยในการบันทึก และรวบรวมข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
๔. สร้างเครื่องมือ
๕. นำเสนอโครงร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน ๕ ท่าน
๖. นำเครื่องมือที่ได้จากการแก้ไขไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) ใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
๗. นำเครื่องมือที่ได้จากการไปทดลองแจก (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน ๕๐ ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น และเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๐๐ ชุด และนำไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
๙. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของเครื่องมือตามกรอบของการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมมี ๒ แบบ

๑. แบบสอบถาม (Questionnaire)

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งออกเป็น ๖ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการกำจัดขยะ

ตอนที่ ๓ ความเข้าใจ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน โดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ถูกต้อง ไม่ถูกต้อง

ตอนที่ ๔ การตระหนักต่อการจัดการขยะของชุมชน

ตอนที่ ๕ การมีส่วนร่วมของประชาชน

ตอนที่ ๖ แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ ระบุปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการจัดการขยะ

๒.แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews)

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์เชิงลึกออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ การจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก

ตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก

๓.๓.๓ การสร้าง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เพื่อให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัด และมีความแม่นยำในการวัด ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑. ร่างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และแนวทางที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity)

๓. นำแบบสอบถามกลับมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

๔. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการ เพื่อขอรับคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) จำนวน ๕ ท่าน คือ

๑ พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญโญ ผศ.ดร.ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) พระปลัดประพจน์ สุภาโต ดร. ตำแหน่ง เลขานุการเจ้าคณะอำเภอนครชัยศรี

๓) อาจารย์ รศ.ดร. โกนิฐ์ ศรีทอง ตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รักษาการผู้อำนวยการ กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี และอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) อาจารย์ รศ.ดร. วิวัฒน์ หามนตรี ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยา
และมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) พระมหาประกาศิต สิริเมธ ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์พุทธ
ปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โดยนำค่าที่ได้มาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Concordance : IOC) โดยใช้
สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Concordance : IOC)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญและให้คะแนนดังนี้

+๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตาม
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

-๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. ผู้ศึกษาได้เลือกคำถามข้อความที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อความจาก
ผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่า แบบสอบถามทุกข้อมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา
ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕ ขึ้นไป

๒. ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไข
แล้วทำการทดสอบ (Try Out) จำนวน ๕๐ ชุด กับกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่ม
ตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบว่าคำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการ ตลอดจนมีความ
เหมาะสมหรือไม่ มีความยากง่ายเพียงใด จากนั้นจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha) ค่าระดับความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถามมากกว่า ๐.๗ จึงจะถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปศึกษา
กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๙๓

๓. ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์สำหรับการนำไปใช้จริงต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

๑. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ
พัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงกำนันตำบลทุ่งลูกนก ขออนุญาตเข้าทำ
การเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่ชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๒. การใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน ๔๐๐ ชุด

๓. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

๑. ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาศักยภาพ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเรียนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๒ รูป/คน

๒. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับพระสงฆ์ ประธานสภาฯ ปลัดอบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำ แกนนำชุมชน สาธารณสุขตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน และ ประชาชน ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน จำนวน ๑๒ รูป/คน เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๓. การสังเกตและการใช้เทคนิคการถ่ายภาพเพื่อเรียนรู้ สถานการณ์การจัดการขยะในชุมชนแบบยั่งยืน และปัญหาการจัดการขยะของชุมชน

๔. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๕. สรุปประเมินผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกกระบวนการ

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้มีการศึกษาในพื้นที่ ทั้งการสัมภาษณ์ และได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์

๑) การจัดการขยะของคนในชุมชน

๒) ขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะและการมีส่วนร่วมของภาครัฐ และปัญหาการจัดการขยะของชุมชน

๓) รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เน้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน ๔๐๐ คน โดยมีขั้นตอนการศึกษาวเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑) เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science)

๒) แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอย ในด้านการสนับสนุนของ อบต. การ

ส่งเสริมของภาครัฐ กิจกรรมในชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาครัฐในการจัดการขยะ โดยทำการวิเคราะห์ แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

๓) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อศึกษาค่าเป็นกลางทางสถิติ

๔) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน

๓.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป

๒. สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferencial Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบตารางและการพรรณนาความ ประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และการทดสอบค่าที (t-test) โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอย ในด้านการสนับสนุนของ อบต. การส่งเสริมของภาครัฐ กิจกรรมในชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของประชาชน กับข้อมูลทั่วไปด้านเพศ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนด้านอายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F - test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๐๐ ชุด มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ และการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งนี้ผู้ศึกษาขอเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ของการศึกษาวิจัย ๓ ข้อ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑. เพื่อศึกษาการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ ๒. เพื่อศึกษาขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ประเภทของขยะในครัวเรือน วิธีการคัดแยกและจัดการขยะในครัวเรือน ภาพรวมของปัญหาด้านการจัดการขยะของชุมชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียด ดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และค่าร้อยละปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๔๐๐)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒๒๕	๕๖.๓
หญิง	๑๗๕	๔๓.๗
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
อายุ		
ต่ำกว่า ๑๕ ปี	๑๑๘	๒๙.๕
๑๕ - ๒๕ ปี	๑๒๑	๓๐.๒
๒๖ - ๖๐ ปี	๑๓๖	๓๔.๐
๖๑ ปีขึ้นไป	๒๕	๖.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา(ป.๑-ป.๖)	๒๕๔	๖๓.๕
มัธยมศึกษา(ม.๑-ม.๖)	๗๙	๑๙.๗
ประกาศนียบัตร/อนุปริญญา	๔๒	๑๐.๕
อุดมศึกษา(ป.ตรี-ป.เอก)	๔๕	๑๑.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
อาชีพ		
ธุรกิจส่วนตัว	๑๔	๓.๕
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๔๐	๑๐.๐
เกษตรกร	๒๙	๗.๒
รับจ้าง	๑๐๘	๒๗.๐
ค้าขาย	๑๔	๓.๕
อื่น ๆ	๑๙๕	๔๘.๘
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

(n=๔๐๐)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน		
ต่ำไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๑๒๔	๓๑.๐
๕,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท	๗๓	๑๘.๒
๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท	๕๕	๑๓.๘
๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๔๘	๑๒
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ประเภทของขยะในครัวเรือนของท่านที่พบว่ามีจำนวนมากที่สุดในแต่ละวัน		
๑.ขยะประเภทย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ เช่น เศษพืชผัก ผลไม้ เศษอาหาร กิ่งไม้ ใบไม้	๑๘๘	๔๗.๐
๒.ขยะประเภทกระดาษแข็ง กระดาษลูกฟูก หนังสือพิมพ์ เศษกระดาษใช้แล้ว	๓๓	๘.๒
๓.ขยะประเภทวัสดุโฟม กล่องโฟมใส่อาหารชนิดต่าง ๆ และถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกใช้ใส่ของ รวมถุงพลาสติกทุกชนิด	๑๑๖	๒๙
๔.ขยะประเภทแก้ว เช่น ขวดบรรจุเครื่องดื่ม ขวดเครื่องปรุงอาหาร เช่นขวดซอส ขวดน้ำมันพืช เป็นต้น	๑๘	๔.๕
๕.ขยะประเภทเศษเหล็ก โลหะต่าง ๆ ครอบอะลูมิเนียม บรรจุน้ำอัดลม ครอบเครื่องดื่ม	๒๙	๗.๓
๖.ขยะปนเปื้อนสารเคมี เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ ขวดใส่ยาอันตราย	๑๖	๔.๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐
ท่านและคนในครอบครัวมีวิธีการคัดแยกและจัดการขยะในครัวเรือนอย่างไร		
เก็บรวบรวมกันไม่ให้แยกประเภท	๑๓๐	๓๒.๕
แยกประเภทขยะ เช่น ขยะเปียกและขยะแห้ง	๒๓๗	๕๙.๒
ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ทั้งสิ้นเพราะไม่ทราบ/ไม่รู้	๓๓	๘.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

(n=๔๐๐)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ภาพรวมของปัญหาด้านการจัดการขยะของชุมชนท่านเป็นอย่างไร		
ยังไม่มีปัญหาเลย	๑๐๐	๒๕.๐
มีปัญหาเล็กน้อยแต่แก้ไขได้	๒๑๑	๕๒.๗
มีปัญหาปานกลาง	๑๗	๔.๓
มีปัญหาหนักต้องการแก้ไขเร่งด่วน	๔๖	๑๑.๕
อื่น ๆ	๒๖	๖.๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” จำแนกได้ดังนี้

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๒๕ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๓ เพศหญิง จำนวน ๑๗๕ คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗ ตามลำดับ

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๒๖ – ๖๐ ปี จำนวน ๑๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ อายุระหว่าง ๑๕ – ๒๕ ปี จำนวน ๑๒๑ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒ อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี จำนวน ๑๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕ และน้อยที่สุดคืออายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา(ป.๑-ป.๖) จำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๕ ระดับมัธยมศึกษา(ม.๑-ม.๖) จำนวน ๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗ ระดับอุดมศึกษา(ป.ตรี-ป.เอก) จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓ และน้อยที่สุดคือระดับประกาศนียบัตร/อนุปริญญา จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕ ตามลำดับ

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพอื่น ๆ จำนวน ๑๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๘ รับจ้าง จำนวน ๑๐๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๗ รับราชการ จำนวน ๔๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๐ เกษตรกรรมจำนวน ๒๙ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๙ และน้อยที่สุดคือ ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว

จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕ ตามลำดับ

รายได้/เดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ผู้มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๐ ผู้มีรายได้ ๕,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒ ผู้มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาทจำนวน ๕๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘ และน้อยที่สุด คือ ผู้มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐ ตามลำดับ

ประเภทของขยะในครัวเรือนที่พบว่ามีจำนวนมากที่สุดในแต่ละวัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีขยะประเภทย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ จำนวน ๑๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗ ขยะประเภทวัสดุไม่ถาวรโฟมใส่อาหารชนิดต่าง ๆ และถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกใส่ของ รวมทุกพลาสติกทุกชนิด จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙ ขยะประเภทกระดาษแข็ง กระดาษลูกฟูก หนังสือพิมพ์ เศษกระดาษใช้แล้ว จำนวน ๓๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๘.๒ ขยะประเภทเศษเหล็ก โลหะต่าง ๆ กระป๋องอลูมิเนียม บรรจุน้ำอัดลม กระป๋องเครื่องดื่ม จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๓ ขยะประเภทแก้ว จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕ และน้อยที่สุด คือ ขยะประเภทปนเปื้อนสารเคมี จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐ ตามลำดับ

วิธีการคัดแยกขยะและการจัดการขยะในครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แยกประเภทขยะ เช่น ขยะเปียกและขยะแห้ง จำนวน ๒๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๒ เก็บรวมกันไม่ได้แยกประเภท จำนวน ๑๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕ และน้อยที่สุด คือ ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ทั้งสิ้น จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓ ตามลำดับ

ภาพรวมของปัญหาด้านการจัดการขยะของชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีปัญหาปานกลาง จำนวน ๒๑๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗ ยังไม่มีปัญหาจำนวน ๑๐๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๕ มีปัญหามากต้องการแก้ไขเร่งด่วนจำนวน ๔๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ และน้อยที่สุดคือ อื่น ๆ จำนวน ๒๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๖.๕

ตอนที่ ๒. การจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนกอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑

ขั้นตอนนี้เป็นการนำเสนอ ผลการวิเคราะห์การกำจัดขยะ ที่มีผลต่อการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยรายด้าน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ มีการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

(n=๔๐๐)

ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	$\bar{X}$		S.D.	แปลผล
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง		
๑. ขยะ หมายถึง สิ่งที่ไม่ต้องการอาจจะอยู่ในรูปของแข็งหรือของแข็งที่ปะปนอยู่ร่วมกับของเหลว	๕๙.๒๕	๔๐.๗๕	๐.๗๓	มาก
๒. เศษโลหะ เศษแก้ว เศษกระป๋อง เศษคอนกรีต จัดเป็นขยะชนิดที่ไม่สามารถเผาไหม้เป็นถ่านได้ด้วยการเผาไหม้ธรรมดา	๖๘.๐๐	๓๒.๐๐	๐.๘๖	มาก
๓. เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้จัดเป็นขยะประเภทขยะแห้ง	๓๑.๕๐	๖๘.๕	๑.๐๐	มาก
๔. กระป๋องทिनเนอร์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า ขวดใส่ยาฆ่าหญ้าเป็นขยะอันตรายไม่สามารถทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่นได้	๗๐.๗๕	๒๙.๒๕	๐.๙๑	มาก
๕. เศษไม้ เศษหญ้า กระจาด จัดเป็นขยะแห้งและสามารถเผาได้ในที่โล่งแจ้ง ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ	๗๑.๕	๒๘.๕๐	๐.๙๓	มาก
๖. ถุงพลาสติก กล่องโฟม เป็นขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ	๗๔.๒๕	๒๕.๗๕	๐.๙๙	มาก
๗. การใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก การใช้ใบตองห่ออาหารหรือนำปิ่นโตไปใส่อาหารแทนการใช้ถุงหรือกล่องโฟมเป็นการลดขยะจากแหล่งกำเนิด	๗๐.๕๐	๒๙.๕๐	๐.๙๑	มาก
๘. การจัดการขยะที่ดีนั้น หมายถึง การมุ่งหลีกเลี่ยงหรือลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยการก่อให้เกิดขยะน้อยลงและลดการเสี่ยงภัยจากมลพิษที่เกิดจากขยะ	๖๙.๒๕	๓๐.๗๕	๐.๘๘	มาก

ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	$\bar{X}$		S.D.	แปลผล
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง		
๙. การนำมาผลิตใหม่เป็นการแยกวัสดุที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำออกจากขยะและรวบรวมมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าขึ้นใหม่	๖๙.๕๐	๓๐.๕๐	๐.๘๙	มาก
๑๐. การคัดแยกประเภทขยะทำให้สามารถวางแผนในการกำจัดขยะครั้งสุดท้ายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	๖๙.๗๕	๓๐.๒๕	๐.๘๙	มาก
๑๑. การกำจัดขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาลมีอยู่ ๓ วิธี ได้แก่ การกำจัดขยะด้วยการเผาในเตา การนำไปทำปุ๋ยหมักและการกลบฝังดิน	๗๐.๒๕	๒๙.๗๕	๐.๙๐	มาก
๑๒. สาเหตุของการเกิดปัญหาขยะมาจากประชาชนขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ ขาดความตระหนักในการช่วยกันรักษาความสะอาดและรักษาสสิ่งแวดล้อม	๗๐.๐๐	๓๐.๐๐	๐.๙๐	มาก
รวม	๒.๖๔		๐.๙๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๒.๖๕

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม คือ ชุมชนของท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมากที่สุดคือ ถุงพลาสติก กล่องโฟม เป็นขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๗๔.๒๕ รองลงมา คือ เศษไม้ เศษหญ้า กระจดา ขจัดเป็นขยะแห้งและสามารถเผาได้ในที่โล่งแจ้ง ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๗๑.๕ กระจบองทินเนอร์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า ขวดใส่ยาฆ่าหญ้าเป็นขยะอันตรายไม่สามารถทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่นได้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๗๐.๗๕ การใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก การใช้ใบตองห่ออาหารหรือนำปิ่นโตไปใส่อาหารแทนการใช้ถุงหรือกล่องโฟมเป็นการลดขยะจากแหล่งกำเนิดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๗๐.๕ การกำจัดขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาลมีอยู่ ๓ วิธี ได้แก่ การกำจัดขยะด้วยการเผาในเตา การนำไปทำปุ๋ยหมักและการกลบฝังดินมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๗๐.๒๕ สาเหตุของการเกิดปัญหาขยะมาจากประชาชนขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ ขาดความตระหนักในการช่วยกันรักษาความสะอาดและรักษาสสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๗๐.๐๐ การคัดแยกประเภทขยะทำให้สามารถวางแผนในการกำจัดขยะครั้งสุดท้ายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๖๙.๗๕ การนำมาผลิตใหม่เป็นการแยกวัสดุที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำออกจากขยะและรวบรวมมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าขึ้นใหม่ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๖๙.๕ การจัดการขยะที่ดีนั้น หมายถึง การมุ่งหลีกเลี่ยงหรือลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยการก่อให้เกิดขยะน้อยลงและลดการเสี่ยงภัยจากมลพิษที่เกิดจาก

ขยะมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๖๙.๒๕ เศษโลหะ เศษแก้ว เศษกระป๋อง เศษคอนกรีต จัดเป็นขยะชนิดที่ไม่สามารถเผาไหม้เป็นถ่านได้ด้วยการเผาไหม้ธรรมดามีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๘.๐๐ ขยะ หมายถึง สิ่งที่ไม่ต้องการอาจจะอยู่ในรูปของแข็งหรือของแข็งที่ปะปนอยู่ร่วมกับของเหลวมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๕๙.๒๕ และเศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้จัดเป็นขยะประเภทขยะแห้งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓๑.๕๐

จากการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสนทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาการกำจัดขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม **ด้านการตระหนักต่อการจัดการขยะของชุมชน**

(n=๔๐๐)

ความตระหนักต่อการจัดการขยะ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ชุมชนของท่านมีการคัดแยกประเภทและชนิดของขยะจะต้องทำเป็นอันดับแรกก่อนทิ้งขยะลงในถัง	๓.๕๙	๑.๔๖	มาก
๒. ชุมชนของท่านมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อจำหน่าย แม้จะมีรายได้ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่า เพราะช่วยลดปริมาณและขยะในบ้าน	๓.๗๑	๑.๔๔	มาก
๓. ชุมชนของท่านมีการเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หญ้า กระจาดที่ไม่ใช้แล้ว ณ ที่โล่งแจ้งในชุมชน ผุ่นควันที่ฟุ้งกระจายส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ	๓.๕๗	๑.๔๖	มาก
๔. ชุมชนของท่านมีการคัดแยกขยะภายในครอบครัวก่อนนำไปทิ้งในถังขยะ ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติทุกครั้ง	๓.๕๒	๑.๕๔	มาก
๕. ชุมชนของท่าน เมื่อมีการตัดกิ่งไม้ ต้นไม้ ควรจัดเก็บโดยนำไปกองไว้เป็นที่ ๆ หรือนำไปทำฟืน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการใช้แก๊ส	๓.๕๔	๑.๔๖	มาก
๖. ชุมชนของท่านมีการส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะเป็นหนทางลดโลกร้อนและเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง	๓.๘๗	๑.๓๖	มาก
รวม	๓.๖๓	๑.๔๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๖๓

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ในด้านความตระหนักต่อการจัดการขยะ คือ ชุมชนของท่านมีการส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะเป็นหนทางลดโลกร้อน และเป็น การอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๗ รองลงมา คือ ชุมชนของท่านมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมีรายได้ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่า เพราะช่วยลดปริมาณ และขยะในบ้าน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๑ ชุมชนของท่านมีการคัดแยกประเภท และชนิดของขยะ จะต้องทำเป็นอันดับแรกก่อนทิ้งขยะลงในถังมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๕๙ ชุมชนของท่านมีการเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หญ้า กระจาดที่ไม่ใช้แล้ว ณ ที่โล่งแจ้งในชุมชน ฝุ่นควันที่ฟุ้งกระจายส่งผลกระทบต่อเกิดมลพิษทางอากาศ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๕๗ ชุมชนของท่าน เมื่อมีการตัดกิ่งไม้ ต้นไม้ ควรจัดเก็บโดยนำไปกองไว้เป็นที่ ๆ หรือนำไปทำฟืน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการใช้แก๊ส มีค่า เฉลี่ย เท่ากับ ๓.๕๔ และน้อยที่สุดคือ ชุมชนของท่านมีการคัดแยกขยะภายในครอบครัวก่อนนำไปทิ้งในถังขยะ ถือ เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ ๓.๕๒

จากการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน ทำให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาการจัดการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ ๓ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒

ขั้นตอนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ ๔.๔

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม **ด้านความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการขยะของชุมชน โดยภาพรวม**

การมีส่วนร่วมของประชาชน	(n=๔๐๐)		
	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน	๒.๖๔	๐.๙๐	ปานกลาง
๒. ความตระหนักต่อการจัดการขยะ	๓.๖๓	๑.๔๕	มาก
๓. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	๓.๗๘	๑.๔๑	มาก
รวม	๓.๓๕	๑.๒๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๓๕ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากอยู่ ๒ ในระดับปานกลางอยู่ ๑ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๘ รองลงมา คือ ด้านความตระหนักต่อการจัดการขยะ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๖๓ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๒.๖๔

จากการมีส่วนร่วมของประชาชนของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสนทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

(n=๔๐๐)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน			
๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา พิจารณาปัญหาขยะตลอดจนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ	๓.๖๘	๑.๔๓	มาก
๒. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา	๓.๘๒	๑.๒๙	มาก
๓. การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาการจัดการขยะ	๓.๖๗	๑.๔๖	มาก
๔. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาการจัดการขยะ	๓.๗๘	๑.๕๐	มาก
๕. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมสรุปผลของโครงการ	๓.๗๔	๑.๔๕	มาก
๖. การเข้าร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมของชุมชน	๓.๙๗	๑.๓๔	มาก
๗. มีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนและนำมารวมตามวันเวลาที่กำหนด	๔.๐๔	๑.๒๔	มาก
๘. มีการกำหนดกฎระเบียบในการจัดการขยะของชุมชน	๔.๐๖	๑.๒๗	มาก
๙. การบริหารกองทุนของหมู่บ้านที่เกิดจากการจำหน่ายขยะ	๓.๘๐	๑.๓๔	มาก
๑๐. นำถุงผ้าหรือภาชนะอื่นไปตลาดเพื่อใส่ของแทนการใช้ถุงพลาสติก	๔.๐๑	๑.๒๕	มาก
รวม	๓.๗๘	๑.๔๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๘ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ในการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ มีการกำหนดกฎระเบียบในการจัดการขยะของชุมชน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๐๖ รองลงมา คือ มีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนและนำมารวมตามวันเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๐๔ นำถุงผ้าหรือภาชนะอื่นไปตลาดเพื่อใส่ของแทนการใช้ถุงพลาสติก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๐๑ การเข้าร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๙๗ การมีส่วนร่วมในการ

ค้นหาสาเหตุของปัญหา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๒ การบริหารกองทุนของหมู่บ้านที่เกิดจากการ
จำหน่ายขยะ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๐ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาการ
จัดการขยะ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๘ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมสรุปผลของ
โครงการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๔ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา พิจารณาปัญหาขยะ
ตลอดจนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๖๘ และการมีส่วนร่วมในการ
พิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาการจัดการขยะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ ๓.๖๗

จากการมีส่วนร่วมของประชาชนของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก
อำเภอกำแพงแสนทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของ
ประชาชนในชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๔.๖ ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการกำจัดขยะที่มีต่อปัจจัยที่มีผลต่อ
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัด
นครปฐม ด้านได้รับข่าวสารจากแหล่งดังกล่าวบ่อยครั้งเพียงใด

(n=๔๐๐)		
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	จำนวน	ร้อยละ
ด้านได้รับข่าวสารจากแหล่งดังกล่าวบ่อยครั้งเพียงใด		
ด้านได้รับข่าวสารจากแหล่งดังกล่าวบ่อยครั้งเพียงใด		
ทุกวัน	๙๑	๒๒.๗
สัปดาห์ละครั้ง	๗๔	๑๘.๕
๒ สัปดาห์ต่อครั้ง	๕๓	๑๓.๓
๑ เดือนต่อครั้ง	๙๗	๒๔.๓
มากกว่า ๑ เดือนต่อครั้ง	๘๕	๒๑.๒
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่าปกติท่านได้รับข่าวสารจากแหล่งดังกล่าวบ่อยครั้งเพียงใด ผู้ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารมากที่สุดคือ ๑ เดือนต่อครั้งจำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ
๒๔.๓ ทุกวันจำนวน ๙๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๒.๗ มากกว่า ๑ เดือนต่อครั้งจำนวน ๘๕ คนคิดเป็น
ร้อยละ ๒๑.๒ สัปดาห์ละครั้งจำนวน ๗๔ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕ และน้อยที่สุดคือ ๒ สัปดาห์ต่อครั้ง
จำนวน ๕๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ ตามลำดับ

จากการมีส่วนร่วมของประชาชนของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก
อำเภอกำแพงแสนทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของ
ประชาชนในชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๔.๗ มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ด้านข่าวสารที่ท่านได้รับมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของท่านเพียงใด

(n=๔๐๐)		
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	จำนวน	ร้อยละ
ด้านข่าวสารที่ท่านได้รับมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของท่านเพียงใด		
ข่าวสารที่ท่านได้รับมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของท่านเพียงใด		
ไม่มีผลเลย	๑๓๐	๓๒.๕
มีผลและปฏิบัติตามบ้าง	๒๓๗	๕๙.๒
มีผลและปฏิบัติตามทุกครั้ง	๓๓	๘.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่าข่าวสารที่ได้รับมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีผลและปฏิบัติตามบ้างจำนวน ๑๙๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๗.๗ ไม่มีผลเลยจำนวน ๑๐๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕ และน้อยที่สุดคือมีผลและปฏิบัติตามทุกครั้งจำนวน ๑๐๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘ จากการมีส่วนร่วมของประชาชนของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสนทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๔.๘ ข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ด้านท่านสนใจเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะด้านใดเป็นพิเศษ

(n=๔๐๐)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	จำนวน	ร้อยละ
ด้านท่านสนใจเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะด้านใดเป็นพิเศษ		
ท่านสนใจเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะด้านใดเป็นพิเศษ		
การคัดแยกขยะ	๗๘	๑๙.๕
การกำจัด เช่น ฝังกลบ เผา หมักปุ๋ย	๙๓	๒๓.๒
การลดขยะ	๖๒	๑๕.๕
การฟื้นฟูประโยชน์จากขยะ	๕๗	๑๔.๓
การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ	๕๕	๑๓.๘
การป้องกันอันตรายจากขยะ	๕๕	๑๓.๗
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่าความสนใจเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจมากที่สุดคือด้านการกำจัด เช่น ฝังกลบ เผา หมักปุ๋ย จำนวน ๙๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒ ด้านการคัดแยกขยะจำนวน ๗๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕ การลดขยะจำนวน ๖๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕ การฟื้นฟูประโยชน์ประโยชน์จากขยะจำนวน ๕๗ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓ และน้อยที่สุดคือการนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำและการป้องกันอันตรายจากขยะจำนวน ๕๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗ ตามลำดับ

จากการมีส่วนร่วมของประชาชนของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสนทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ ๔. รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอ
กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓

ตารางที่ ๔.๙ รูปแบบวิธีการจัดการขยะสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อม จากแหล่งใดมากที่สุด

(n=๔๐๐)

รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอ กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการกำจัดขยะ รูปแบบวิธีการจัดการขยะ สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากแหล่งใดมากที่สุด		
๑.วิทยุ	๗๙	๑๙.๘
๒.เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล	๕๒	๑๓.๐
๓.หนังสือพิมพ์	๒๘	๗.๐
๔.หอกระจายข่าวของชุมชน	๔๔	๑๑.๐
๕.การเข้าร่วมประชุม/อบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม	๓๙	๙.๗
๖.เจ้าหน้าที่ของรัฐ	๓๓	๘.๒
๗.การเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมชุมชน	๖	๑.๕
๘.จากเพื่อน	๕๗	๑๔.๒
๙.นิตยสาร วารสาร	๑๙	๔.๘
๑๐.อื่น ๆ	๒๕	๖.๓
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่าได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ รูปแบบวิธีการจัดการขยะ
สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจาก
วิทยุมากที่สุดจำนวน ๗๙ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๙.๘ จากเพื่อน จำนวน ๕๗ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๕๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐ หอกระจายข่าวของชุมชน
จำนวน ๔๔ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐ การเข้าร่วมประชุม/อบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓๙ คนคิดเป็น
ร้อยละ ๙.๗ เจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน ๓๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๘.๒ หนังสือพิมพ์ จำนวน ๒๘ คนคิดเป็นร้อย
ละ ๗.๐ อื่น ๆ จำนวน ๒๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๖.๓ นิตยสาร วารสาร จำนวน ๑๙ คนคิดเป็นร้อยละ ๔.๘
และที่น้อยที่สุดคือ การเข้าร่วมประชุม/กิจกรรมของชุมชน จำนวน ๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๑.๕

จากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสนทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

แนวทางรูปแบบการแก้ไขปัญหา การจัดการขยะในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ให้ทางชุมชนช่วยกันจัดหางถังขยะเพิ่มขึ้น ให้เพียงพอกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้น โดยจัดวางถังขยะเป็นสี ๆ สำหรับขยะมูลฝอย แต่ละประเภท ตามจุดต่าง ๆ รอบพื้นที่ในชุมชน เช่น ถังขยะสีเขียว คือ ถังขยะที่ใส่เศษอาหาร ถังขยะสีเหลือง คือ ถังขยะที่ใส่ขยะรีไซเคิล ถังขยะสีฟ้า คือ ถังขยะที่ใส่ขยะทั่วไป ถังขยะสีแดง คือ ถังขยะที่ใส่ขยะมีพิษ เป็นต้น ส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเพื่อนำไปทิ้งในถังขยะ ขยะบางส่วนที่ไม่มีพื้นที่ฝังกลบให้นำมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพหรือทำน้ำหมักชีวภาพแทน ปลูกฝังจิตสำนึก สร้างระเบียบวินัยให้กับประชาชน หรือคนในชุมชนให้เห็นทั้งโทษและประโยชน์ของขยะมูลฝอยผ่านการเข้าอบรม กิจกรรม หรือ สัมมนาตามโอกาส และจัดให้มีแกนนำชาวบ้านในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของประชาชน โดยผ่านกระบวนการรูปแบบการคัดแยกขยะ ๓ R

ขั้นตอนนี้จะเป็นการสังเคราะห์ รูปแบบในการจัดการขยะแบบ ๓R ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม สำหรับผลการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

รูปแบบการจัดการขยะแบบ ๓ R ประกอบด้วย

๑. การลดใช้ Reduce : R ตัวแรก หมายถึง การลดปริมาณการใช้ลงโดยใช้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้อย่างฟุ่มเฟือย เพื่อลดการสูญเสียและลดปริมาณขยะให้มากที่สุด เช่น การใช้ตะกร้าหรือถุงผ้า ในการจับจ่ายซื้อของ เพื่อลดปริมาณพลาสติก และโฟม ซึ่งกำจัดยาก การใช้แก้วส่วนตัวแทนการใช้แก้วครั้งเดียวแล้วทิ้ง การใช้ปั่นโต หรือกล่องใส่อาหาร เพื่อลดขยะ โฟม ซึ่งย่อยสลายยาก เป็นต้น

๒. การใช้ซ้ำ หรือ การใช้น้อย Reuse : R ตัวสอง หมายถึง การนำของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีก โดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสาร เช่น

- การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ นอกจากช่วยลดปริมาณขยะแล้วยังสร้างอาชีพและรายได้

- การใช้กระดาษสองหน้า เมื่อใช้ครบสองหน้าแล้วยังทำเป็นกระดาษหน้าที่สามโดยใช้เป็นกระดาษพิมพ์อักษรเบรลล์ ให้ผู้พิการทางสายตาได้

- การใช้ถ่านไฟฉายแบบชาร์จใหม่ได้ (Rechargeable Battery) เป็นวิธีการประหยัดเงินในกระเป๋า และช่วยลดปริมาณขยะอันตรายที่เกิดขึ้น

- การบริจาค เสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ให้ผู้ที่มีความจำเป็นต้องใช้ นอกจากจะได้อุปกรณ์แล้ว ยังทำให้บ้านเป็นระเบียบ ไม่รุงรังเต็มไปด้วยสิ่งของที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว

- การขายสินค้ามือสอง เช่น หนังสือ เสื้อผ้า รองเท้า อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากเป็นการลดปริมาณขยะแล้ว ยังเป็นการเพิ่มรายได้อีกด้วย

๓. ใช้แปรรูป หรือ แปรรูปใช้ใหม่ หรือ รีไซเคิล Recycle : R ตัวสาม หมายถึง การนำขยะรีไซเคิล ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้มาแปรรูป เป็นวัตถุดิบในการะบวนการผลิต หรือเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การนำกระป๋องอะลูมิเนียมมาหลอมเป็นขาเทียม การนำกล่อง

เครื่องดื่ม UHT มาแปรรูปเป็นตะกร้า การนำกระดาษมาแปรรูปเป็นกล่องทิชชู การนำขวดพลาสติกใส (PET) มาแปรรูปเป็นเสื้อ เป็นต้น

รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการจะเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่ สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการรื้อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ ประกอบด้วย

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

- วิเคราะห์ ค้นหา นำเสนอปัญหา
- ให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ
- เลือกกิจกรรมที่เหมาะสม
- คัดค้านกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม

๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

- มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- มีการคัดค้านการดำเนินงานที่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และมีการให้คำแนะนำการดำเนินงานที่เหมาะสม

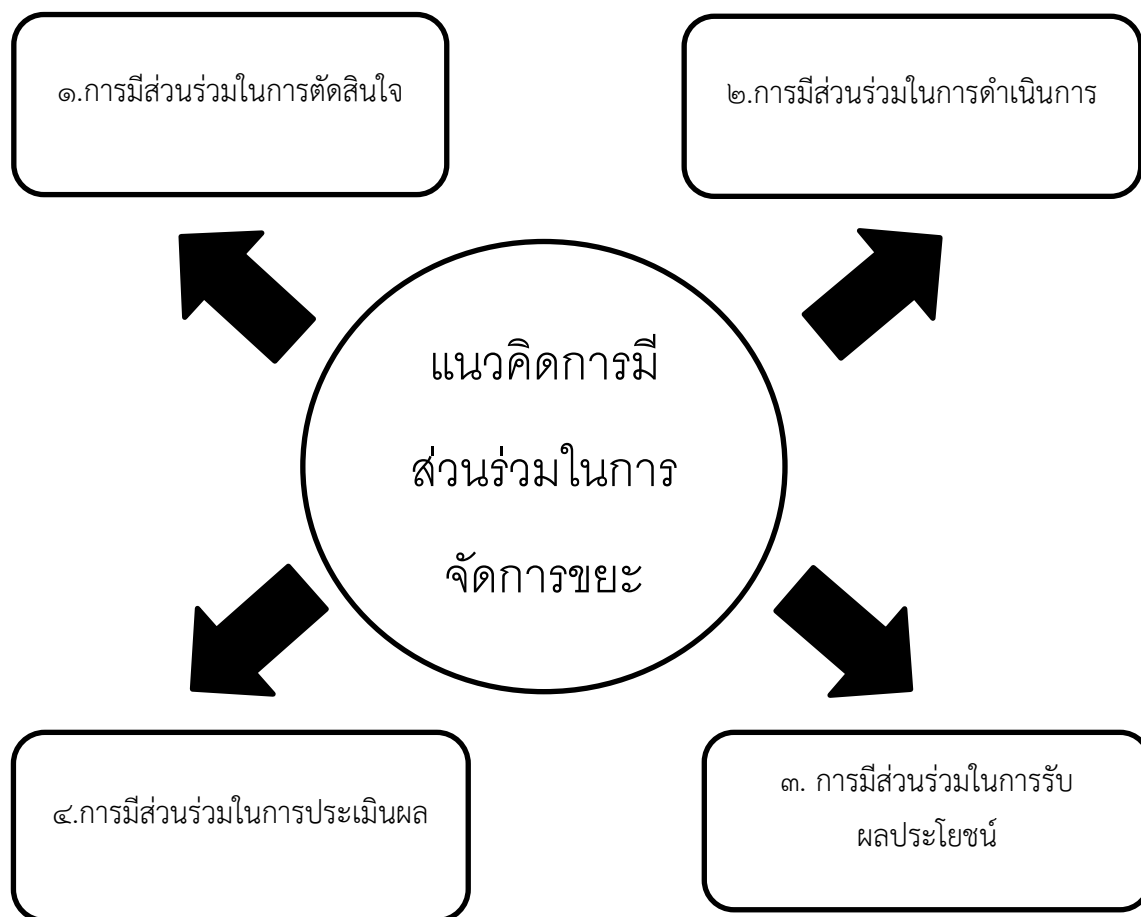
๓. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

- มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- มีโอกาสดูพบปะคนในชุมชนมากยิ่งขึ้น
- ได้รับความยอมรับ จากคนในชุมชน

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

- มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ถึงผลของการพัฒนา
- มีการให้ทัศนะ ข้อเสนอแนะ ต่อแนวทางการปรับปรุง แก้ไข

จากข้อค้นพบดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังโมเดล ที่ ๔.๑ ดังนี้

แผนภูมิรูปภาพ ๔.๑ แนวคิดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

ตอนที่ ๕ ปัญหาและอุปสรรค

๕.๕ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ขั้นตอนนี้เป็นการนำเสนอผลวิเคราะห์ สรุปข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire)

ตารางที่ ๕.๑๐ แสดงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะชุมชน

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑.ขาดความรู้ความเข้าใจในปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้วิธีที่ไม่ถูกต้อง ขาดความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี ประชาชนขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ ขาดความตระหนักในการช่วยกันรักษาความสะอาดและรักษาสิ่งแวดล้อม	๑.ควรมีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกด้วยการจัดประชุม อบรม สัมมนา ทำเสียงตามสาย จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้นักเรียน เยาวชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมมีจิตสำนึกในการรักษารักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ประชาชนร่วมปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
๒.ข้อบังคับของทางเทศบาลหรือเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสะอาดบนทางสาธารณะมีบทลงโทษน้อยเกินไปตลอดจนเจ้าหน้าที่เทศบาลไม่มีการเข้มงวดกวดขันเท่าที่ควร	๒.ทางเทศบาลและคนในชุมชนจะต้องสร้างจิตสำนึกให้มีความตระหนักทางด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมถึงปลูกฝังเยาวชนในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนและคนในชุมชนรู้จักการให้คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

จากตารางที่ ๕.๑๐ ความคิดเห็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะชุมชน มากที่สุดคือ ขาดความรู้ความเข้าใจในปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้วิธีที่ไม่ถูกต้อง ขาดความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี ประชาชนขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ ขาดความตระหนักในการช่วยกันรักษาความสะอาดและรักษาสิ่งแวดล้อม จำนวน ๕๙ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗๕

และมีข้อเสนอแนะในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะ มากที่สุดคือ ควรมีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกด้วยการจัดประชุม อบรม สัมมนา ทำเสียงตามสาย จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้นักเรียน เยาวชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมมีจิตสำนึกในการรักษารักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ประชาชนร่วมปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีจำนวน ๖๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในด้านตระหนักต่อการจัดการขยะ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑.ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยที่ต่อเนื่องและทั่วถึง	๑.ผู้นำความมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
๒.กิจกรรมหรือโครงการจัดการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เคยดำเนินการแล้วและขาดการพัฒนาปรับปรุงให้มีความน่าสนใจที่จะดำเนินการต่อไป	๒.มีการติดตาม ประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการ และมีการพัฒนาปรับปรุงให้มีความน่าสนใจ
๓.งบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนยังไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง	๓.จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อกำจัดปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนให้เพียงพอต่อความต้องการของคนในชุมชน
๔.ประชาชนขาดการสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน	๔.ให้การสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน
๕.ประชาชนบางส่วนในชุมชนขาดความตระหนักในการให้ความสำคัญในการคัดแยกขยะ	๕.สร้างความตระหนักให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญที่ต้องแยกประเภทขยะมูลฝอย

จากตารางที่ ๔.๑๑ ความคิดเห็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในด้านความตระหนักต่อการจัดการขยะ มากที่สุดคือ ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยที่ต่อเนื่องและทั่วถึงจำนวน ๕๗ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๕

และมีข้อเสนอแนะในด้านตระหนักต่อการกำจัดขยะ มากที่สุดคือสร้างความตระหนักให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญที่ต้องแยกประเภทขยะมูลฝอย มีจำนวน ๑๐๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๕

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑.คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย	๑.ควรมีโครงการส่งเสริมการจัดตั้งธนาคารขยะ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานและมีส่วนร่วมในการประเมินผล ที่ต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยต่อชุมชน
๒.ไม่ค่อยมีช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคมในชุมชนเพื่อวิเคราะห์ปัญหา และให้ความเห็น	๒.เปิดช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคมในชุมชน
๓.การขาดการวางแผนในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือ การไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการให้ข้อมูล ข่าวสาร	๓.มีการวางแผนในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

จากตารางที่ ๔.๑๒ ความคิดเห็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มากที่สุดคือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย จำนวน ๗๙ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๕ และมีข้อเสนอแนะในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มากที่สุดคือควรมีโครงการส่งเสริมการจัดตั้งธนาคารขยะ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานและมีส่วนร่วมในการประเมินผล ที่ต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยต่อชุมชน มีจำนวน ๙๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ขั้นตอนนี้เป็นการนำเสนอผลสรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้แก่พระสงฆ์ปลัดอบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำแกนนำชุมชน สาธารณสุขตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน และ ประชาชน ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน จำนวน ๑๒ รูป/ คน คือ

- ๑) เจ้าอาวาสวัดห้วยผักชี
- ๒) กำนันตำบลทุ่งลูกนก
- ๓) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก
- ๔) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก
- ๕) ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุ่งลูกนก
- ๖) ผู้อำนวยการ โรงเรียนศาลาติ๊กวิทยา
- ๗) ผู้อำนวยการ โรงเรียนหนองศาลา
- ๘) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๑
- ๙) ครูโรงเรียนวัดหนองจิก
- ๑๐) นางสาวณัฐนันท์ เรือนงาม นักพัฒนาชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก
- ๑๑) นางสาวนิตา อภิธรรม นักทรัพยากรบุคคล ตำบลทุ่งลูกนก
- ๑๒) นางสาวสุนันท์ ยี่ชวน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำตำบล

ผลการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญที่ได้กำหนดไว้ (Data Grouping) และนำมาสรุปโดยการประมวลผลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาปริบท (Content Analysis Techniques) เพื่อแสดงสรุปข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลข้างต้น ใน ๓ ด้าน ไว้ดังนี้

๑. ในด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน

ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับขยะของชาวบ้านนั้น ชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับประเภทขยะน้อยมากซึ่งสาเหตุหลักของความรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลที่มีไม่เหมือนกัน อาจเนื่องมาจากการรับข่าวสารและการสื่อสารของชาวบ้าน ซึ่งพบว่าผู้นำ ชุมชนมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ในที่ประชุมและเป็นผู้นำ ในการรณรงค์จัดการขยะในชุมชนและจากการลงพื้นที่สอบถามพบว่าในการรณรงค์หรือให้ความรู้ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่มักเป็นเด็กเล็กและคนชราซึ่งเป็นกลุ่มที่สื่อสารด้วยคำ บาก ในขณะที่วัยรุ่นหรือวัยกลางคนที่พอสื่อสารได้มักออกไปทำ งานมากกว่าแต่ความรู้ในเรื่องของการแยก

ขยะและการกำจัดขยะยังอยู่ในระดับดีพอใช้ทำให้ตั้งข้อสังเกตได้ว่า แนวทางการให้ความรู้แก่ชาวบ้านยังไม่ดีพอ ทั้งนี้อาจเกิดจากการสื่อสาร การกระจายข่าวสาร แรงจูงใจ ความน่าสนใจ และการให้ความรู้โดยตรงประเด็นยังไม่ทั่วถึง ยังมีการกำจัดขยะที่ไม่ถูกวิธี เช่นการเผาแบบไม่มีการควบคุม ซึ่งทำให้เกิดสารไดออกซิน สร้างมลพิษในดิน เกิดฝุ่นละออง และก๊าซพิษ เพราะคนส่วนใหญ่ ไม่เห็นประโยชน์ของการคัดแยกขยะ มองหาแต่ความสะดวกของตนจนมองข้ามสิ่งเหล่านี้ อยากให้มีการรณรงค์ และให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการกำจัดขยะอย่างถูกต้อง และการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง เพราะการรณรงค์ถือเป็นการให้ความรู้กับชาวบ้านในเรื่องการคัดแยกขยะ และสร้างแรงจูงใจด้านรายได้ให้กับชาวบ้าน หรือ ประชาชน ในการร่วมกันคัดแยกขยะมูลฝอย และมีการสนับสนุนและขยายผลให้ประชาชนหรือ ชาวบ้านในชุมชนมีการลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยของบ้านเรือน และสภาพปัญหาเหล่านี้จะลดน้อยลง ถ้าได้รับความร่วมมือ หรือการมีส่วนร่วมทั้งเจ้าหน้าที่ หรือ ชาวบ้าน จัดกิจกรรม มีการจัดโครงการคัดแยกขยะรีไซเคิล จัดให้มีที่รับคัดแยกพวกขยะอันตราย หรือ จัดโครงการนำขยะมูลฝอยมาเป็นปุ๋ย เป็นการนำเศษขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด^๒ ฉะนั้นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ คือการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ก็จะสามารถทำให้ชาวบ้านหรือคนในชุมชน ได้ตระหนักและหันมาสนใจในเรื่องนี้

๒. ความตระหนักต่อการจัดการขยะ

การจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และความตระหนักในการจัดการขยะ ถึงแม้ว่ามุ่งเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายหลักคือ ประชาชน แต่ในขณะเดียวกันผู้จัดกิจกรรมที่เป็นหน่วยงานควรได้รับการพัฒนาศักยภาพและได้รับความรู้และความตระหนักในเนื้อหาก่อนที่จะไปสอนหรือถ่ายทอดให้กับกลุ่มเป้าหมาย ที่กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ถ่ายทอดสิ่งแวดล้อมที่ดีต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาและแนวความคิดหลักของสิ่งแวดล้อมได้อย่างลึกซึ้ง เป็นผู้ที่เข้าใจจุดมุ่งหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษาอย่างชัดเจน เป็นผู้ที่มีจิตสำนึก มีความตระหนักและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ที่มีความสนใจ แสวงหาความรู้และติดตามสถานการณ์ของสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ^๓ แต่สภาพปัญหาที่ยังคงมีเกิดขึ้นในชุมชนที่เป็นที่อยู่อาศัย ที่ยังคงมีการเผาขยะในบางจุด ยังมีการทิ้งขยะปะปนกัน และยังคงมีการลักลอบทิ้งขยะในสาธารณะ เพราะสิ่งเหล่านี้คือสภาพปัญหา เช่นการเผาขยะทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ หากขยะที่เผามีสารเคมีเจือปน อาจทำให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อชาวบ้านหรือคนในชุมชนผู้ที่สูดดมควันได้ หรือ การลักลอบทิ้งขยะในที่สาธารณะ อาจทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม หากขยะไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกวิธี ทั้งนี้ ประชาชนยังขาดความตระหนักในการจัดการขยะที่ต้นทาง โดยเริ่มจากครัวเรือนของตนเองก่อน เพราะว่าถ้าจะให้เริ่มจากสภาพพื้นที่ของชุมชนค่อนข้างกว้าง จึงลำบากในการบริการจัดการรวบรวมขยะประเภทต่างๆไว้ในจุดเดียว เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็น

^๑สัมภาษณ์, พระครูสุนทรวิริยคุณ, เจ้าอาวาสวัดห้วยผักชี, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

^๒สัมภาษณ์, นางสาวนิตา อภิธรรม, นักทรัพยากรบุคคล, สถานที่ : สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก, วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๓สัมภาษณ์, นายสุชาติ บัวงาม, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก, สถานที่ : องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก, วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒.

เกษตรกรรมจึงมีการลักลอบเผาขยะเป็นจำนวนมาก ทำให้ควบคุมยาก จึงควรที่จะเริ่มจากครัวเรือนของตน โดยการคัดแยกขยะประเภทต่างๆ นำขยะที่ยังมีประโยชน์กลับมาใช้ซ้ำ แยกขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ แยกขยะเปียกออกจากขยะทั่วไป เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ เป็นการลดการใช้สิ่งที่ไม่จำเป็นเพื่อลดปริมาณขยะ ถ้าเราทำให้ทุกคนเริ่มจัดการขยะที่บ้านของตนเองก่อน เมื่อทำได้แล้วก็จะสามารถส่งผลออกมาสู่สังคมโดยถ่ายทอดเป็นจิตสำนึกที่มีต่อสาธารณะ^๕

๓. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมีการลงพื้นที่ให้ความรู้กับชาวบ้านและมีหน่วยงานหรือกลุ่มเจ้าหน้าที่เข้ามาลงพื้นที่ประเมินตามความเป็นจริง โดยมีการจัดประชุมให้ความรู้กับชาวบ้านและมีการรณรงค์ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะ^๕ มีการร่วมนกิจกรรม เพื่อรณรงค์การทำความสะอาดชุมชนในวันสำคัญที่ทางราชการกำหนด และมีส่วนร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล ในการเข้ารับการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการขยะ และมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนโดยมีโครงการคัดแยกขยะ โดยการทำที่ใส่ขยะให้เด็กนักเรียนได้ทิ้งโดยการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเป็นการปลูกฝังเด็กในเรื่องของการมีจิตสำนึกที่ดี^๖ พูดถึงการมีส่วนร่วมนั้นถือน้อยมาก เพราะส่วนมากจะนึกถึงการทำมาหากินเป็นส่วนมาก เพราะชาวบ้านส่วนมากมีอาชีพรับจ้างรายวันจึงไม่แปลกที่ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคัดแยกขยะจึงต้องมีการอบรมส่งเสริมการคัดแยกขยะหรือการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ แต่ขาดความร่วมมือจากชาวบ้านที่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร การมีส่วนร่วมของหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้ามาจัดอบรมการหารายได้จากขยะ โดยเลือกจากสิ่งที่เราคัดแยกขยะออกมาว่าสิ่งไหนสามารถกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือนำไปขายส่งออกตลาดรับซื้อ ถูว่าเป็นการสร้างรายได้ให้ตนเองหรือรายได้เข้าครอบครัวได้ และยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ตนเองได้ ก็สามารถนึกถึงส่วนรวมได้และผลที่ได้คือการลดปริมาณของขยะที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ที่จะทำให้เกิดขึ้นในอนาคต^๗ เริ่มการจัดการขยะจากต้นทางคือ จากครัวเรือนของตนเองก่อน โดยการคัดแยกขยะประเภทต่างๆ และนำขยะที่ยังมีประโยชน์กลับมาใช้ซ้ำ แยกขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ แยกขยะเปียกออกจากขยะทั่วไป เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ลดการใช้สิ่งที่ไม่จำเป็นเพื่อลดปริมาณขยะ โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการ รณรงค์สร้างจิตสำนึก และสร้างความตระหนัก

^๕ สัมภาษณ์, นางสาวสุนันท์ ยี่ชวน, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, สถานที่ : บ้าน, วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^๕ สัมภาษณ์, พระครูสุนทรวิริยคุณ, เจ้าอาวาสวัดห้วยผักชี, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

^๖ สัมภาษณ์, นางสุทธาทิพย์ อินทะนิน, รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองจิก, สถานที่ : โรงเรียนวัดหนองจิก, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

^๗ สัมภาษณ์, นางสาวสุนันท์ ยี่ชวน, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, สถานที่ : บ้าน, วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

ให้กับชาวบ้านในการจัดการขยะและ ให้ความรู้เกี่ยวกับขยะในด้านต่างๆ และยังมีการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะของชุมชน เพราะหากชุมชนสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้แล้วหน่วยงานเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นเพียงตัวช่วยเสริมให้ชุมชนมีการดำเนินงานที่สะดวกและรวดเร็วขึ้น แต่ความเข้มแข็งในการจัดการขยะต้องมาจากชุมชน โดยที่ชุมชนอาจมีการจัดโครงการคัดแยกขยะ คือ คัดแยกรีไซเคิลออกจากขยะทั่วไป และรวบรวมเพื่อจำหน่ายทุกสิ้นเดือน หรือเก็บเป็นสถิติเพื่อแสดงให้เห็นถึงปริมาณขยะที่ลดลงในแต่ละเดือน และสร้างรายได้เสริมที่สามารถเก็บได้จากการขายขยะรีไซเคิล แล้วถ้าสามารถขยายไปสู่ครัวเรือนได้จะทำให้การบริหารจัดการขยะภายในตำบลดำเนินการได้โดยง่าย และสะดวกรวดเร็ว การพยายามให้ประชาชนหรือชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ และมีผลการดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม เพื่อจะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการดำเนินงาน และง่ายต่อการที่จะขยายผลต่อออกไป แล้วต้องสานต่อให้แก่เด็กหรือเยาวชนในชุมชน เช่น ปลูกฝังวินัยในการคัดแยกขยะให้กับเด็กตั้งแต่วัยระดับปฐมวัย ให้ความรู้กับประชาชนในการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เมื่อเราได้ปลูกฝังและสร้างวินัยตั้งแต่เด็กและทำอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้การจัดการขยะมีความยั่งยืน โดยชุมชน หรือชาวบ้านสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องอาศัยภายนอก^๔

๔. กิจกรรมด้านการจัดการขยะ

การกำจัดขยะให้ได้ผลดีและเกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคัดแยกวัสดุจากขยะมูลฝอย ก่อนที่จะนำไปกำจัดในขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการกับขยะเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดด้วย ทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ที่เกิดจากการนำวัสดุที่แยกออกมานั้นไปจำหน่ายได้ด้วย ซึ่งวิธีการคัดแยกขยะที่มีประสิทธิภาพที่สุด คือ การคัดแยกจากแหล่งกำเนิดของขยะนั่นเอง เพราะทำได้ง่ายค่าใช้จ่ายน้อยเพียงให้แต่ละบ้านจัดภาชนะรองรับขยะแยกกันไว้แต่ละส่วน ซึ่งนอกจากจะเป็นการกำจัดขยะโดยตรงแล้ว ยังเป็นการฝึกหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกาทิ้งขยะของประชาชนให้เป็นที่เป็นทางอีกด้วย^๕ ในด้านการกำจัดขยะนั้น ในท้องถิ่นส่วนใหญ่ใช้วิธีการทิ้งไว้ให้เน่าเปื่อยผุพังไปเองตามธรรมชาติ มีการจุดไฟเผาบ้างเป็นครั้งคราว สำหรับขยะที่เผาไหม้ได้ซึ่งทำให้เกิดปัญหามลพิษต่อสภาพแวดล้อมอย่างมากมาย เช่น การปนเปื้อนของดิน การปนเปื้อนของแหล่งน้ำ และการปนเปื้อนของอากาศ ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปเกือบทุกชุมชน ทำให้พบเห็นความสกปรก และความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองอยู่ทั่วไป สำหรับชุมชนในระดับหมู่บ้านปรากฏว่าหลายแห่งได้พยายามปรับปรุงในด้านการรักษาความสะอาด

^๔ สัมภาษณ์, นายสุชาติ บัวงาม, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก, สถานที่ : องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก, วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒.

^๕ สัมภาษณ์, นายสุชาติ บัวงาม, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก, สถานที่ : องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก, วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒.

ทำให้หมู่บ้านสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีขึ้น แต่มักทำกันเป็นครั้งคราวปัญหาขยะมูลฝอยนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและควรจัดการอย่างเร่งด่วนเนื่องจากขยะมูลฝอยส่งผลกระทบต่อมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมอย่างเห็นได้ชัดเพื่อลดปัญหาขยะตกค้างก็ต้องมีการคัดแยกขยะให้ถูกประเภทเพื่อสะดวกในการจัดการ เช่น ขยะย่อยสลายได้ไปทำปุ๋ยหมัก ขยะอันตรายก็นำเข้าสู่ระบบการทำลายที่ปลอดภัย ส่วนขยะที่เราสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ก็เก็บรวบรวมเพื่อให้เจ้าหน้าที่นำไปกำจัดตามหลักสุขาภิบาล^{๑๐}

๕. การติดตามประเมินผล

การดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นมีกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายในชีวิตประจำวันกิจกรรมส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภคมักจะทำให้มีวัสดุเหลือใช้ และไม่เป็นที่ต้องการอีกต่อไปสิ่งเหล่านั้นก็จะถูกทิ้งไปในรูปของขยะ ซึ่งในอดีตการทิ้งขยะโดยที่มิได้มีการจัดการใด ๆ ไม่ก่อให้เกิดปัญหากระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมแต่ประการใด เพราะจำนวนประชากรมีไม่มากนักที่อยู่อาศัยก็ไม่แออัดหนาแน่น พื้นที่ว่างยังมีมากพอที่จะรองรับขยะได้การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเพิ่มขึ้นของประชากรได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาวะแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาขยะมูลฝอยซึ่งนับวันจะรุนแรงกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งในระดับชุมชน เขตเมือง และระดับประเทศ ดังจะเห็นได้จากการที่ประชาชนรวมตัวกันเพื่อประท้วงไม่ให้ทิ้งขยะในชุมชนของตนเอง เพราะเกิดผลกระทบจากปัญหามลพิษของขยะที่เกิดขึ้นโดยตรง^{๑๑} ปัญหาการร้องเรียนเรื่องปัญหาขยะเพิ่มมากขึ้นรูปแบบการแก้ไขปัญหา หรือการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยชุมชนเอง แม้ว่าปัจจุบันรัฐบาลได้มีการกระจายอำนาจการบริหารงานเรื่องขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้แก่องค์กรส่วนท้องถิ่นในการควบคุมดูแล และจัดการ แต่จากนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นเรื่องที่ยังมีปัญหา หลาย ๆ ด้านในการบริหารจัดการ เช่น ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้ แผนการจัดการที่มีประสิทธิภาพรวมถึงความพร้อมของท้องถิ่นในการบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น ในด้านของชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของปัญหา และผลกระทบขาดซึ่งความรู้ ความตระหนักของชุมชนส่งผลให้เกิดปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาขยะมูลฝอยซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งของชุมชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยซึ่งมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ^{๑๒}

^{๑๐} สัมภาษณ์, นางสาวนิตา อภิธรรม, นักทรัพยากรบุคคล, สถานที่ : สภาก่อการบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก, วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๑} สัมภาษณ์, นางสุทธาทิพย์ อินทะนิน, รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองจิก, สถานที่ : โรงเรียนวัดหนองจิก, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๒} สัมภาษณ์, พระครูสุนทรวิริยคุณ, เจ้าอาวาสวัดห้วยผักชี, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

๖. การสร้างเครือข่าย

มีการจัดกิจกรรมพัฒนากลุ่มเครือข่ายให้มีความพร้อมทางด้านองค์ความรู้การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนและชุมชน การแปรรูปขยะมูลฝอยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของชุมชนและกลุ่มเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนากลุ่มเครือข่าย ดังนี้^{๑๓}

๑) การฝึกอบรมในหัวข้อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และการจัดการสุขลักษณะของครัวเรือนและชุมชน เป็นการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง การคัดแยกขยะที่ถูกต้อง รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยที่เป็นไปตามหลักวิชาการ อีกทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสุขลักษณะในครัวเรือนที่ถูกต้อง และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

๒) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำดอกไม้และปลาตะเพียนจากขวดพลาสติก การจัดทำผลิตภัณฑ์น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้าจากน้ำหมักชีวภาพ และการจัดทำดอกไม้พลาสติกจากถุงพลาสติก เพื่อเป็นการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์และสร้างมูลค่า โดยเฉพาะขวดพลาสติกที่สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นปลาตะเพียน โคมไฟ และของตกแต่งบ้าน รวมถึงการนำน้ำหมักชีวภาพที่นอกจากสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเกษตร ยังสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้าที่มีส่วนผสมของน้ำหมักชีวภาพสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

๗. แนวทางในการสร้างความยั่งยืน

การสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะ ณ ต้นทาง โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักได้แก่ ชุมชนผู้ประกอบการ (โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร ร้านค้า ผู้รับเหมาก่อสร้าง ผู้รับเหมากำจัดขยะ) หน่วยงานราชการในพื้นที่ และกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อให้เห็นความสำคัญของการลด คัดแยก และการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ตลอดจนผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันว่าต้องการรักษาสภาพแวดล้อมให้สะอาดสวยงามคงอยู่ตลอดไป โดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

การปลูกฝังจากบ้านเรือน/โรงเรียน/ชุมชน เช่น การสั่งสอนและการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ การจัดระบบการคัดแยกขยะภายในโรงเรียน การทำธนาคารขยะโรงเรียน/

^{๑๓} สัมภาษณ์, นางสาวนิตา อภิธรรม, นักทรัพยากรบุคคล, สถานที่ : สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก, วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ชุมชนการสร้างเครือข่ายบ้านเรือน/โรงเรียน/ชุมชน/สถานประกอบการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็น การสร้างแนวร่วมประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้เกิดความสามัคคี มีเป้าหมายร่วมกัน ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การสร้างเครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสร้างเครือข่าย สารวัตรขยะ เป็นต้น

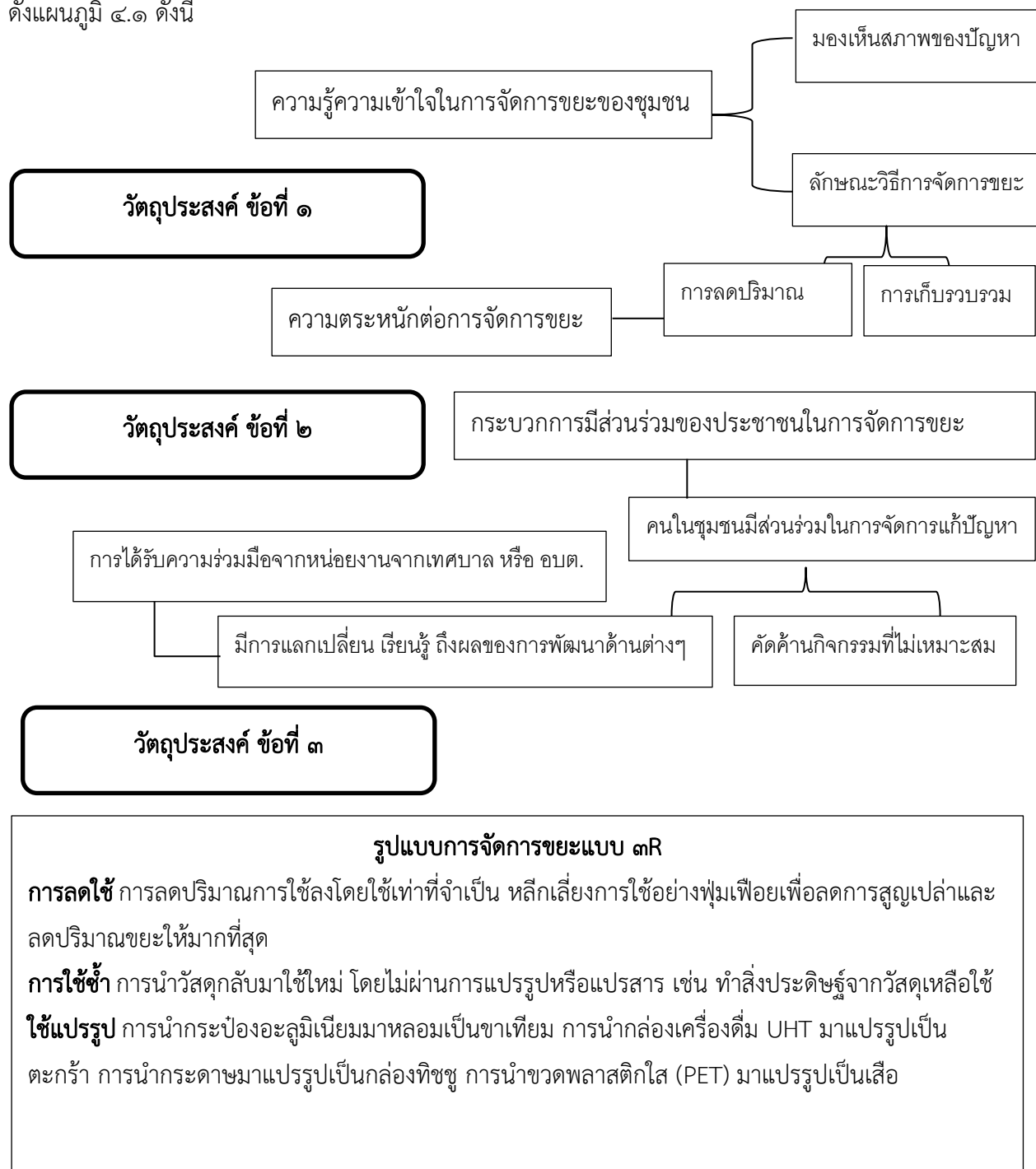
การกำหนดกฎกติกา เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน อีกทั้งเป็น การสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติตาม และลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะ เช่น

- การทำสัญญาประชาคมของชุมชน
- การให้รางวัลกับสถานประกอบการที่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเช่น การยกเว้น ค่าธรรมเนียมในการเก็บขนขยะสำหรับบ้านเรือน/สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือ เป็นต้น
- การกำหนดให้มีสัญลักษณ์เพื่อแสดงว่าบ้านเรือนหรือสถานประกอบการมีการจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น ธงเขียว ปักไว้หน้าบ้านหรือสถานประกอบการ^{๑๔}

๔.๗ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย (Body of knowledge)

^{๑๔} สัมภาษณ์, นายสุชาติ บัวงาม, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก, สถานที่ : องค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งลูกนก, วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒.

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการวิจัยดังนี้
 ดังแผนภูมิ ๔.๑ ดังนี้

จากแผนภูมิที่ ๔.๒ องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” แสดงให้เห็นถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ คือ

การจัดการขยะ สภาพของปัญหาที่ยังคงมีเกิดขึ้นในชุมชนที่เป็นที่อยู่อาศัย ที่ยังคงมีการเผาขยะในบางจุด ยังมีการทิ้งขยะปะปนกัน และยังคงมีการลักลอบทิ้งขยะในสาธารณะ เพราะสิ่งเหล่านี้คือสภาพปัญหา เช่นการเผาขยะทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ หากขยะที่เผามีสารเคมีเจือปน อาจทำให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อชาวบ้านหรือคนในชุมชนผู้ที่สูดดมควันได้ หรือ การลักลอบทิ้งขยะในที่สาธารณะ อาจทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม หากขยะไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกวิธี ทั้งนี้ประชาชนยังขาดความตระหนักในการจัดการขยะที่ต้นทาง โดยเริ่มจากครัวเรือนของตนเองก่อน เพราะว่าถ้าจะให้เริ่มจากสภาพพื้นที่ของชุมชนค่อนข้างกว้าง จึงลำบากในการบริหารจัดการรวบรวมขยะประเภทต่างๆไว้ในจุดเดียว เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรมจึงมีการลักลอบเผาขยะเป็นจำนวนมาก ทำให้ควบคุมยาก จึงควรที่จะเริ่มจากครัวเรือนของตนเอง โดยการคัดแยกขยะประเภทต่างๆ นำขยะที่ยังมีประโยชน์กลับมาใช้ซ้ำ แยกขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ แยกขยะเปียกออกจากขยะทั่วไป เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ เป็นการลดการใช้สิ่งที่ไม่จำเป็นเพื่อลดปริมาณขยะ ถ้าเราทำให้ทุกคนเริ่มจัดการขยะที่บ้านของตนเองก่อน เมื่อทำได้แล้วก็จะสามารถส่งผลออกมาสู่สังคมโดยถ่ายทอดเป็นจิตสำนึกที่มีต่อสาธารณะ

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชน เริ่มการจัดการขยะจากต้นทางคือ จากครัวเรือนของตนเองก่อน โดยการคัดแยกขยะประเภทต่างๆ และนำขยะที่ยังมีประโยชน์กลับมาใช้ซ้ำ แยกขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ แยกขยะเปียกออกจากขยะทั่วไป เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ลดการใช้สิ่งที่ไม่จำเป็นเพื่อลดปริมาณขยะ โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการ รณรงค์สร้างจิตสำนึก และสร้างความตระหนักให้กับชาวบ้านในการจัดการขยะและ ให้ความรู้เกี่ยวกับขยะในด้านต่างๆ และยังมีการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะของชุมชน เพราะหากชุมชนสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้แล้วหน่วยงานเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นเพียงตัวช่วยเสริมให้ชุมชนมีการดำเนินงานที่สะดวกและรวดเร็วขึ้น แต่ความเข้มแข็งในการจัดการขยะต้องมาจากชุมชน โดยที่ชุมชนอาจมีการจัดโครงการคัดแยกขยะ คือ คัดแยกรีไซเคิลออกจากขยะทั่วไป และรวบรวมเพื่อจำหน่ายทุกสิ้นเดือน หรือเก็บเป็นสถิติเพื่อแสดงให้เห็นถึงปริมาณขยะที่ลดลงในแต่ละเดือน และสร้างรายได้เสริมที่สามารถเก็บได้จากการขายขยะรีไซเคิล แล้วถ้าสามารถขายไปสู่ครัวเรือนได้จะทำให้การบริหารจัดการขยะภายในตำบลดำเนินการได้โดยง่าย และสะดวกรวดเร็ว การพยายามให้ประชาชนหรือชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ และมีผลการดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม เพื่อจะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการดำเนินงาน และง่ายต่อการที่จะขยายผลต่อออกไป แล้วต้องสานต่อให้แก่เด็กหรือเยาวชนในชุมชน เช่น ปลูกฝังวินัยในการคัดแยกขยะ

ให้กับเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัย ให้ความรู้กับประชาชนในการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เมื่อเราได้ปลูกฝังและสร้างวินัยตั้งแต่เด็กและทำอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้การจัดการขยะมีความยั่งยืน โดยชุมชน หรือชาวบ้านสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องอาศัยภายนอก

รูปแบบการจัดการขยะแบบ ๓R ปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในประเทศไทยสูงถึงประมาณ ๑๔.๗๒ ล้านตันหรือประมาณ ๔๐,๓๓๒ ตันต่อวัน แต่มีการคัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ โดยการนำไปใช้ซ้ำ ขายให้ชาเลนั ร้านรับซื้อของเก่า เพื่อส่งไปแปรรูปยังโรงงานต่างๆ ประมาณ ๓.๒๕ ล้านตัน หรือประมาณร้อยละ ๒๒ เท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นปริมาณที่น้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เพื่อลดปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นทุกๆวัน สร้างมลพิษแก่โลกให้น้อยลง รักษาทรัพยากรธรรมชาติให้นานแสนนาน

R = Reduce (ลดการใช้) การลด ละ เลิก ใช้สิ่งของเครื่องใช้ที่ไม่จำเป็น ฟุ่มเฟือย หรือใช้จำนวนให้น้อยลง จากที่เคยดึงกระดาษชำระในห้องน้ำม้วนๆ เป็นปึกเบ้อเร่อ ก็ลดลงเหลือแค่สามแผ่น ก็พอ หรือจากที่เคยใช้ทิชชูเช็ดหน้า เช็ดปาก สั่งซั่มูล ทั้งวันหมดไปเป็นกล่อง ก็เปลี่ยนมาใช้ผ้าเช็ดหน้า 1 ผืนใช้ได้ทั้งวัน, การรอนน้ำใส่ตุ้มใช้อาบแทนการเปิดใช้ฝักบัวอาบน้ำ

R = Reuse (ใช้ซ้ำ) การใช้แล้วใช้อีก จนกว่าจะหมดสภาพ การใช้น้ำอัดลมขวดลิตรดื่มหมดก็นำขวดไปใส่น้ำเปล่าแทน ใช้น้ำยาซักผ้า ล้างจาน ก็ใช้แบบถูเดิมแทนซื้อใหม่แบบขวด หรือใช้ปิ่นโตแทนกล่องโฟม ถูร้อนกว่าเตี้ย ใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าสำหรับใส่สินค้าดีกว่าใช้ถุงพลาสติก, การใช้กระดาษทั้งสองหน้า

R = Recycle (รีไซเคิล) อาจจะสับสนได้กับการ Reuse เพราะเป็นการนำกลับมาใช้แล้วใช้อีกเหมือนกัน แต่ Recycle คือการที่ต้องนำไปแปรรูปเสียก่อน อย่างน้ำอัดลมขวดลิตร นำตัดขวดครึ่งเอาไปทำเป็นกระบอกยัดน้ำ, เลี้ยงปลากัด, ปลูกไม้ประดับขนาดเล็ก จึงจะถือว่าเป็น Recycle แต่ถ้าจะให้ชัดเจนก็คือการนำเอาขยะพลาสติกทั้งหลาย กลับไปเข้ากระบวนการหลอมละลาย แล้วขึ้นรูปใหม่ กลายเป็นถุงดำ กะละมัง ถังขยะ เป็นต้น หรือไม้กระดานขาใช้แล้วไป Recycle ออกมาเป็นกระดาษกล่อง การที่เราชั่งกิโลขายหนังสือพิมพ์ ขายให้ชาเลนัก็เป็นหนึ่งในกระบวนการ Recycle

ทั้งนี้ชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ยังได้มีการปรับปรุงพัฒนา แนวทางในการพัฒนาชุมชนอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยให้ความสำคัญเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะพัฒนาชุมชน ยิ่งประชาชน หรือชาวบ้านมีความสนใจ ในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะภายในชุมชนมากขึ้นเท่าใด นั่นก็แสดงให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ดังนั้น จากการที่ได้ทำการวิจัยในเรื่องนี้นับว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างยิ่ง เพราะว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนระดับหมู่บ้าน หรือ ระดับตำบล ก็ถือว่าเป็นรากฐานที่จะสร้างความมั่นคง แข็งแกร่งให้กับสังคมและประเทศชาติต่อไปได้

บทที่ ๕

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๒. เพื่อศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบชั้น ภูมิ (Stratified Random Sampling) จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน ๑๓,๑๓๖ โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๑ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๐๐ คน แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่ง ออกเป็น ๖ ตอน ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close – Ended Question) ตอนที่ ๒ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการกำจัดขยะ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close – Ended Question) ตอนที่ ๓ ความเข้าใจ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน โดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ถูกต้อง ไม่ถูกต้อง ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close – Ended Question) ตอนที่ ๔ การตระหนักต่อการจัดการขยะของชุมชน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close – Ended Question) ตอนที่ ๕ การมีส่วนร่วมของประชาชน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close – Ended Question) ตอนที่ ๖ แบบสอบถามปลายเปิด ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open – Ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ ระบุปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการจัดการขยะ โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามในพื้นที่ทำวิจัย ตรวจสอบ คัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน ๔๐๐ ชุด ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบปลายเปิด และในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) นั้น ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล

^๑สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๙, หน้า ๑๖๑.

ตามสาระสำคัญเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยได้จัดกลุ่มข้อมูลตามสาระที่ได้กำหนดไว้ (Data Grouping) จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้นำสรุปประมวลผลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) โดยมีรายละเอียดในการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ผู้ทำก็วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่กรอกแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน ๒๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๓ รองลงมา คือ เพศหญิง จำนวน ๑๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗ ตามลำดับ ส่วนใหญ่ผู้มีอายุ ๒๖ – ๖๐ ปี จำนวน ๑๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ รองลงมา อายุระหว่าง ๑๕ – ๒๕ ปี จำนวน ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒ อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี จำนวน ๑๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕ และน้อยที่สุดคือ อายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓ ตามลำดับ **มีระดับการศึกษา** ส่วนใหญ่มีการศึกษา ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๖) จำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๕ รองลงมา ระดับมัธยมศึกษา (ม.๑-ม.๖) จำนวน ๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗ ระดับอุดมศึกษา (ป.ตรี-ป.เอก) จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓ และน้อยที่สุดคือระดับประกาศนียบัตร/อนุปริญญา จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕ ตามลำดับ **มีอาชีพ** ส่วนใหญ่มีอาชีพอื่น ๆ จำนวน ๑๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๘ รองลงมา รับจ้าง จำนวน ๑๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗ รับราชการ จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐ เกษตรกรรมจำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙ และน้อยที่สุด คือ ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕ ตามลำดับ **มีรายได้/เดือน** ส่วนใหญ่ผู้มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๐ รองลงมา ผู้มีรายได้ ๕,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒ ผู้มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘ และน้อยที่สุด คือ ผู้มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐ ตามลำดับ **มีประเภทของขยะในครัวเรือนที่พบว่ามีจำนวนมากที่สุดในแต่ละวัน** ส่วนใหญ่มีขยะประเภทย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ จำนวน ๑๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗ รองลงมา ขยะประเภทวัสดุโม โกล่งโฟม ใส่อาหารชนิดต่าง ๆ และถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกใส่ของ รวมทุกพลาสติกทุกชนิด จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙ ขยะประเภทกระดาษแข็ง กระดาษลูกฟูก หนังสือพิมพ์ เศษกระดาษใช้แล้ว จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๒ ขยะประเภทเศษเหล็ก โลหะต่าง ๆ กระป๋องอลูมิเนียมบรรจุน้ำอัดลม กระป๋องเครื่องดื่ม จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๓ ขยะประเภทแก้ว จำนวน ๑๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๔.๕ และน้อยที่สุด คือ ขยะประเภทปนเปื้อนสารเคมี จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐ ตามลำดับ **มีวิธีการคัดแยกขยะและการจัดการขยะใน**

ครัวเรือน ส่วนใหญ่แยกประเภทขยะ เช่น ขยะเปียกและขยะแห้ง จำนวน ๒๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๒ รองลงมา เก็บรวมกันไม่ได้แยกประเภท จำนวน ๑๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕ และน้อยที่สุดคือ ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ทั้งสิ้นจำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓ ตามลำดับ **มีภาพรวมของปัญหาด้านการจัดการขยะของชุมชน** ส่วนใหญ่มีปัญหาปานกลาง จำนวน ๒๑๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗ รองลงมา ยังไม่มีปัญหาจำนวน ๑๐๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๕ มีปัญหามากต้องการแก้ไขเร่งด่วนจำนวน ๔๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ และน้อยที่สุดคือ อื่น ๆ จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๕

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการกำจัดขยะ

ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ รูปแบบวิธีการจัดการขยะ สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากวิทยุมากที่สุด จำนวน ๗๙ คน คิดเป็นร้อยละคิดเป็นร้อยละ ๑๙.๘ รองลงมา จากเพื่อน จำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐ หอกระจายข่าวของชุมชน จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐ การเข้าร่วมประชุม/อบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓๙ คนคิดเป็นร้อยละ ๙.๗ เจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๒ หนังสือพิมพ์ จำนวน ๒๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๗.๐ อื่น ๆ จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓ และที่น้อยที่สุดคือการเข้าร่วมประชุม/กิจกรรมของชุมชน จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๐ และนิตยสาร/วารสาร จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๘ **ปกติท่านได้รับข่าวสารจากแหล่งดังกล่าวบ่อยครั้งเพียงใด** ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารมากที่สุดคือ ๑ เดือนต่อครั้งจำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓ รองลงมา ทุกวันจำนวน ๙๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๒.๗ มากกว่า ๑ เดือนต่อครั้งจำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒ สัปดาห์ละครั้งจำนวน ๗๔ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕ และน้อยที่สุดคือ ๒ สัปดาห์ต่อครั้งจำนวน ๕๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ ตามลำดับ **มีข่าวสารที่ได้รับมีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะในครัวเรือน** ส่วนใหญ่มีผลและปฏิบัติตามบ้างจำนวน ๑๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๗ รองลงมา ไม่มีผลเลยจำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕ และน้อยที่สุดคือ มีผลและปฏิบัติตามทุกครั้งจำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘ มีความสนใจเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะ ส่วนใหญ่สนใจมากที่สุดคือ ด้านการกำจัด เช่น ผังกลบ เมา หมักปุ๋ย จำนวน ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒ รองลงมา ด้านการคัดแยกขยะจำนวน ๗๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕ การลดขยะจำนวน ๖๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕ การฟื้นฟูประโยชน์ประโยชน์จากขยะจำนวน ๕๗ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓ และน้อยที่สุดคือ การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำและการป้องกันอันตรายจากขยะจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗ ตามลำดับ

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ผู้ทำวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ในภาพรวมและรายด้านตามลำดับ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม **อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับ มาก** โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในประเด็นที่ว่า มีการกำหนดกฎระเบียบในการจัดการขยะของชุมชน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๐๖ รองลงมาคือ **ด้านการตระหนักรู้ต่อการจัดการขยะของชุมชน ในประเด็นที่ว่า** ชุมชนของท่านมีการส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะเป็นหนทางลดโลกร้อนและเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๗ รองลงมา **ด้านความเข้าใจเพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน** ในประเด็นที่ว่า ถูกลพลาสติก กล่องโฟม เป็นขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๒๕

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม **รายด้าน**

๒.๑ ด้านความเข้าใจเพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจากรายข้อจากคำถามทั้งหมด ๑๒ ข้อ พบว่า **อยู่ในระดับมากที่สุด ๑๒ ข้อ** โดยประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน **ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ** “ชุมชนของท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมากที่สุดคือ ถูกลพลาสติก กล่องโฟม เป็นขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๕ อยู่ในระดับมาก

๒.๒ ด้านการตระหนักรู้ต่อการจัดการขยะของชุมชน ประชาชนมีความตระหนักในการจัดการขยะ **อยู่ในระดับมาก** และเมื่อพิจารณาจากรายข้อจากคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ พบว่า **อยู่ในระดับมากที่สุด ๖ ข้อ** โดยประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน**ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ** “ชุมชนของท่านมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมีรายได้ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่า เพราะช่วยลดปริมาณและขยะในบ้าน” มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๑

๒.๓ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจากรายข้อจากคำถามทั้งหมด ๑๐ ข้อ พบว่า **อยู่ในระดับมากที่สุด ๑๐ ข้อ** โดยประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน**ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ** มี”การกำหนดกฎระเบียบในการจัดการขยะของชุมชน” มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๐๖

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ **โดยภาพรวม**

ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการขยะในชุมชน

ชุมชนยังขาดถังขยะที่ใช้แยกขยะแต่ละประเภท ส่วนมากจะมีแค่ถังสีน้ำเงิน คนในชุมชนก็จะทิ้งขยะทุกอย่างลงในถังขยะสีน้ำเงินซึ่งคนเก็บขยะก็ต้องมาแยกขยะแต่ละประเภท ถ้ามีถังขยะ ๔ สี ก็จะลดการทิ้งขยะรวมกันได้

ข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชน

ควรมีถังขยะทั้ง ๔ สี ไว้ตามจุดต่าง ๆ เพื่อคนในชุมชนจะได้ฝึกการแยกประเภทขยะจากที่บ้านของตนเองและนำมาใส่ถังขยะแต่ละประเภทตามจุดต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และในการจัดการขยะให้ถูกวิธีนั้นเราควรที่จะได้รับคำแนะนำจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาแนะนำ เพื่อให้การกำจัดขยะเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ที่ไม่ได้เกิดแค่การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเท่านั้น แต่ต้องสามารถเป็นต้นแบบแนวทางการกำจัดได้จริง เช่น แนะนำการฝังกลบดินที่ถูกวิธี หรือ การนำขยะมาเป็นรายได้หรือ เชื้อเพลิงเลี้ยงชีวิต เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการกำจัดขยะสูงสุด

สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม คือ ประชาชนต้องเข้าร่วมติดตามตรวจสอบโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการเสนอแผนงานโครงการที่เกี่ยวกับการให้การศึกษา รับข้อมูล ข่าวสาร หรือร่วมประชุมวิเคราะห์กำหนดจัดทำรายงานของแผนงาน กิจกรรม โครงการต่าง ๆ ที่มีประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม สำรวจข้อมูลค้นหา เพื่อค้นหาปัญหาในการจะพัฒนาหมู่บ้าน โดยที่องค์กรบริหารส่วนตำบล นำปัญหาที่ประชาชนเสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นความต้องการ ความเดือดร้อน ของประชาชนที่ตรงประเด็นมากที่สุด เพื่อแก้ไขปัญหาให้ถูกจุด และให้มีการสนับสนุนการให้ความรู้ปราชญ์กับชาวบ้านในชุมชน หรือนักวิทยากรเข้ามาให้ความรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการ เพื่อการพัฒนาการจัดการขยะในชุมชนให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๒ อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

๕.๒.๑ อภิปรายผลโดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่ออภิปรายผลตามรายด้าน พบว่าทั้ง ๓ ด้านอยู่ในระดับมาก ๒ ด้าน ปานกลาง ๑ ด้าน แต่ถ้าพิจารณาภายในด้านถือว่าอยู่ในระดับมากทั้งหมด เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในประเด็นที่ว่า มีการกำหนดกฎระเบียบในการจัดการขยะของชุมชน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๐๖ รองลงมาคือ ด้านการตระหนักต่อการจัดการขยะของชุมชน ในประเด็นที่ว่า ชุมชนของท่านมี

การส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะเป็นหนทางลดโลกร้อนและเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๗ รองลงมา ด้านความเข้าใจเพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน ในประเด็นที่ว่า ถูกลพลาสติก กล่องโฟมเป็นขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๗๔.๒๕ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **ประพฤษ นิลโมทย์**^๒ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลยางอำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาสที่พบว่า คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายเองได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ดังนั้น จากผลการวิจัยครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนทุกลูกนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในการจัดการขยะ โดยภาพรวมในด้านต่างๆเป็นอย่างดีมาก เริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่างๆที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆเกิดจากการรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความต้องการของคนในชุมชน ด้วยมีการแลกเปลี่ยน รับรู้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้าน ชุมชน เป็นประจำ เพราะข้อมูลต่างๆที่ได้รับจากประชาชน จะสะท้อนให้เห็นความต้องการและการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้น จึงทำให้ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนต่อประชาชนในชุมชนเป็นอย่างมาก เมื่อกิจกรรมเกิดจากความต้องการของประชาชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมจึงทำให้การตอบสนองของการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาค้นคว้าวิจัย จึงทำให้ทราบว่า ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุกลูกน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมในทุกๆด้าน อยู่ในระดับที่ดีมาก ผลก็มาจากการมีส่วนร่วมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางหน่วยงานจัด และมีผู้นำชุมชน หรือประชาชน ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน ต่างให้ความร่วมมือให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกๆด้าน เริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา เสนอปัญหา ความต้องการ และคัดเลือกแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม โดยที่มีหน่วยงาน หรือผู้นำชุมชน มีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนความต้องการในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลดีตามมา หรือจะให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องการกำจัดขยะภายในชุมชน เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไปที่สนใจอยากได้ความรู้ เอากลับไปต่อยอดไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง และ เพื่อเป็นแบบอย่างในการเริ่มพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

๕.๒.๒ อภิปรายผลเป็นรายด้าน

๑) ด้านความเข้าใจเพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการขยะของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๒.๖๕ แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุกลูกน นั้น ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ในด้าน

^๒ ประพฤษ นิลโมทย์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลยางอำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

ความรู้ความเข้าใจในการจำกัดขยะอยู่ในระดับปานกลาง ถือว่าอยู่ในระดับที่ไม่น้อยจนเกินไป ไม่มากไปอยู่ในระดับพอดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชานนท์ ฮุยสกุล**^๓ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครยะลา ในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ความเข้าใจเพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

๒) ด้านการตระหนักรู้ต่อการจัดการขยะของชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๖๓ แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก นั้น ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ในด้านการตระหนักรู้ต่อการจัดการขยะชุมชน อยู่ในระดับมาก เหมาะสมคืออยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิโรจน์ สะวังจุ**^๔ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การตระหนักรู้ต่อการจัดการขยะชุมชน อยู่ในระดับมาก

๓) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะของชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๘ แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก นั้น ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ในด้านด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับมาก เหมาะสมคืออยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณฐาภพ ยมจินดา**^๕ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ อยู่ในระดับมาก

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะในงานของการมีส่วนร่วมและเพื่อศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป สรุปเป็นประเด็นดังนี้

^๓ ชานนท์ ฮุยสกุล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครยะลาในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา”, **การศึกษานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น**, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น,มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

^๔ วิโรจน์ สะวังจุ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร”, **การศึกษานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น**, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

^๕ ณฐาภพ ยมจินดา, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี”, **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ**, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐.

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือ รัฐ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ควรให้ความสำคัญกับชาวบ้าน ในการเป็นแบบอย่างในการจัดการขยะภายในชุมชน รวมถึงการจัดกิจกรรมที่เป็นการให้ผู้นำชุมชน ประชาชน หรือ ชาวบ้านทั่วไป เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะ เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชุมชน และเพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตนเองอย่างยั่งยืน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ควรรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการกำจัดขยะให้มากขึ้น โดยสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น หอกระจายข่าว เอกสารแผ่นพับแจกจ่าย ให้ความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ในการกำจัดขยะ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

๒) ควรรณรงค์ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมจูงใจให้ประชาชน เกิดความร่วมมือในการคัดแยกขยะก่อนนำมากำจัดทิ้ง เช่น การประกวดการประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ จากขยะ

๓) ควรจัดหาถังขยะและกำหนดจุดที่ตั้งในชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชนที่นับวันจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น

๔) ควรจัดหาถังขยะสำหรับใส่ขยะอันตราย เพื่อให้ประชาชนได้ทิ้งขยะอันตรายแยกเป็นสัดส่วนไว้โดยเฉพาะและสะดวกต่อการนำไปกำจัดต่อไป

๕) ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทลงโทษ และความรู้เกี่ยวกับระเบียบของหมู่บ้าน เกี่ยวกับการทิ้งขยะ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเกิดความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

๖) จัดเวทีประชาคมเพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับขยะและการกำจัดขยะในพื้นที่ของตนเอง เช่น ตั้งเป็นคณะกรรมการดูแลในเรื่องการกำจัดขยะในชุมชน หมู่บ้าน ต่าง ๆ

๕.๓.๓ ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะของประชาชน ในตำบลอื่นๆ และนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบ เพื่อให้ได้ภาพรวมของประชาชนทั้งหมู่บ้าน

๒) ควรศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากประชากรที่ต้องการศึกษาว่า จะทำอย่างไร ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

๓) ควรมีการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการกำจัดขยะ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ความคิดเห็น และเปิดโอกาสโดยให้ประชาชนแสดงออกถึงความคิดเห็นได้อย่างมีอิสระ เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการทำงานต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

(๑) หนังสือ:

ชานนท์ ชูยศกุล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครยะลาในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา”, **การศึกษาศรีรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น**, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

ณัฐธิดา แดงงาม, **การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี**, คณะรัฐศาสตร์ละตินศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, รัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการเมืองการปกครอง, (๒๕๕๘), หน้า ๔๑.

ณฐาภ ยมจินดา, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี”, **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ**, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐.

ถวิลวดี บุรีกุล, **พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน** : จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, นนทบุรี, (สำนักวิจัยและพัฒนา : สถาบันพระปกเกล้า ๒๕๕๒).

ถวิลวดี บุรีกุล, **ระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด:ทำอย่างไรให้เป็นจริงนนทบุรี**, (สำนักวิจัยและพัฒนา : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑), หน้า ๓๕.

ธนจรัส พูนสิทธิ์, **การจัดการองค์การและการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐.

ปภาวรินทร์ นาจำปา, **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด**, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗, หน้า ๔๗.

พัชรี หอวิจิตร, **การจัดการขยะมูลฝอย**, (มหาวิทยาลัยขอนแก่น : กรุงเทพ ๒๕๒๙).

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๔.

พอพันธ์ คัดจิตต์, “**แนวความคิดและผลกระทบเกี่ยวกับข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม**”, ปีที่ ๔๐, เล่มที่ ๖, พฤศจิกายน – ธันวาคม ๒๕๓๖.

วิโรจน์ สารรัตนะ, **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิทยวิสุทธิ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

วิโรจน์ อะวังจุ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร”, **การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น**, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

สมาน รังสิโยภุชญ์, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๓), หน้า ๑.

สัมพันธ์ ภูไพบูลย์, **องค์การและการจัดการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : พัทธอักษร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖.

สิรภพ เหล่าลาภะ, **พุทธศาสตร์การเมือง**, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

สมคิด บางโม, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๑.

สุธี สุทธิสมบุญ, **หลักการบริหารเบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖), หน้า ๑๒.

สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, **ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๙, หน้า ๑๖๑.

สมพงษ์ เกษมสิน, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพบูลย์ สารานุกรม, ๒๕๑๔), หน้า ๓

อมรสิทธิ์ เทียนชูบ การจัดการธนาคารขยะสำหรับชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนอยู่เจริญบุญมา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ ๖ ๒๕๖๐.

เสนาะ ตีเยาว์, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๒.

อดิศักดิ์ ทองไข่มุกต์ , การกำจัดขยะมูลฝอยแบบต่าง ๆ, ใน รายงานสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง **เทคนิคการกำจัดมูลฝอยแบบใช้เตาเผาและวิธีฝังกลบ**, กรุงเทพฯ, (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : ๒๕๓๕).

เฮอเบิร์ท เอ ซีม่อน (Herbert A. Simon) อ้างถึงในเติมศักดิ์ ทองอินทร์ ผศ.ดร., **ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ**, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๓.

(๒) บทความ

กรมควบคุมมลพิษ. คู่มือแนวทางการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยสำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน. พิมพ์ครั้งที่ ๑ . กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๙๗) จำกัด, ๒๕๕๑.

โกวิทย์ พวงงาม, **การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น**, (บพิธการพิมพ์ : กรุงเทพฯ ๒๕๕๓).

ข้อมูลกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น (๒๕๕๙). จำนวนประชากรจำนวนครัวเรือน เดือนเมษายน ๒๕๕๙.ตำบลทุ่งลูกนก , แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔) (อัดสำเนา).

คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ, **สรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙), หน้า ๙ .

ถวิลวดี บุรีกุล, **พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน**, จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพฯ : บริษัท เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒.

ทองหล่อ เดชไทย, **หน่วยที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข**, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

ทวีช ยะปะนันท์, การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการสร้างรูปแบบการจัดการขยะ ของเทศบาลตำบลสอง อำเภอสอง จังหวัดแพร่, **การศึกษาด้วยตนเองสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตพะเยา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา, ๒๕๕๕) หน้า ๓๘.

ปรีชา ช้างขวัญยืน, **ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๔๒-๔๓.

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโธ, “การสร้างองค์กรชุมชนและเครือข่ายในการพัฒนาชุมชน”, **ในเอกสารประกอบการศึกษาวิชา๑๕๑๐๓พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรมผล, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔-๗๒.

สมยศ นาวิการ, **การบริหารเชิงกลยุทธ์**, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๒.

สุพิน เกชาคุปต์, **การจัดการปฏิบัติงาน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๙๒-๙๓.

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, **รายงานหลักโครงการจัดทำรูปแบบกลไกการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในการจัดทำนโยบาย แผน มาตรการกฎหมาย หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับ ๒**. กรุงเทพฯ, (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๗), หน้า ๘๐ – ๘๕.

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, **การมีส่วนร่วมของประชาชน**, เอกสารแจกประกอบการประชุม วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙, กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร, ๒๕๔๙.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, **แผนการปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จำนวนประชากรจำนวนครัวเรือน ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙**.

(๓) วิทยานิพนธ์

นิติภูมิ แสงประดับ, ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัยสนามชัย, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐).

ประดิษฐ์ บอดี้จัน, “กระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดกลุ่มภาคเหนือ”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๓๘), หน้า ๑๓.

ประพุกษ์ นิลโมทย์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลยี่งอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส”, **การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น**, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

พัชร ไกรแก้ว. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของแม่บ้าน กรณีศึกษา:แม่บ้านเขตเทศบาล ตำบลบางปู อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพมหานคร.[วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม]. กรุงเทพมหานคร :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ; ๒๕๕๐.

ไพฑูรย์ ผิวผาง, **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลเปือยน้อย**, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ๒๕๕๐).

วิรัช ชมชื่น, **พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม**, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล : ๒๕๓๗).

ศรัณย์พร หงศาลา, การดำเนินโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล เทศบาลตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด, **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม**, (มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑), หน้า ๔๒.

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

กรรณิการ์ บุตรเอก สุวิมล แก้วเงา และ ปิยะดา วชิระวงศกร, สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, วารสาร Rajabhat Journal of Science, Humanities & Social Sciences ๒๕๕๔ .

กนกรัตน์ นาวิการ พรทิพย์ หนักแน่น สุวิทย์ จิตรภักดี และอนันต์ ปัญญาศิริ, **การศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง**, (วารสารวิจัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ๒๕๕๒).

จันทราณี สงวนนาม, **เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง**. (ม.ท.ป, ๒๕๓๖), หน้า ๔.

ธีระรัตน์ กิจจารักษ์, **เอกสารการสอนวิชาการบริหารการศึกษา**, (เพชรบูรณ์: คณะ ครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

มธุรดา ศรีรัตน์, **การบริหารแบบมีส่วนร่วม**, [www.http://gotoknow.org/blog/mathu/33443](http://gotoknow.org/blog/mathu/33443) สืบค้นจาก ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

(๖) สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวิริยคุณ, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางสาวนิตา อภิธรรม, วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ นายสุชาติ บัวงาม, วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางสาวสุนันท์ ยี่ชวน, วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางสาวสุทธาทิพย์ อินทะนิน, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นายदनัยฤทธิ์ จำเล, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางล้นทม ชวนชื่น, วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นายเอกทัศน์ วัฒนกิจรุ่งโรจน์, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางสาวภัทรา วงษ์น้อย, วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางสาวสุทธาทิพย์ อินทะนิน, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นายสันติ ยี่ชวน, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางสาวณัฐนันท์ เรือนงาม, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางสาวสุทิดา จักบุญจันทร์, วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒.

๒. ภาษาอังกฤษ:

1. Primary Sources:

Cohen John M. & Uphof, Norman T. (๑๙๘๐), Participation's Place in Rural Development, Seeking Clarity Through Specificity, World Development, Vol ๒๑๓.

Gulick L. and Urwick J., Papers on the Science of Administration, (New York : Institute of Public Administration, 1973), pp.18-19.

William Ouchi, Organization and Management , (Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971), p.283.

Pollution Control Department, (2006). **Report of Law Drafting on the Implementation of National Solid Waste Management Master Plan**, (In Thai : รายงานการจัดทำร่างกฎหมายรองรับการดำเนินงานตามแผนแม่บทขยะมูลฝอยแห่งชาติ), Ministry of Natural Resources and Environment, Thailand.

White, Alastair T, Why Community Participation?, A Discussion of theArgument go, (Community Participation : Current Issue and Lesson Learned. n.p. United Nations Children' s Fun, ๑๙๘๒), p.๑๘.

เอกสารภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน
ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง: ๑. แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาวิจัยในเชิงวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการขยะของชุมชน เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน และเพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับประชาชนในชุมชน วัด และหน่วยงานต่างๆ ในตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ต่อไป

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้ความคิดเห็นตามความเป็นจริง

๒. แบบสอบถาม มีทั้งหมด ๖ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการกำจัดขยะ

ตอนที่ ๓ ความเข้าใจ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน โดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ถูกต้อง ไม่ถูกต้อง

ตอนที่ ๔ การตระหนักต่อการจัดการขยะของชุมชน

ตอนที่ ๕ การมีส่วนร่วมของประชาชน

ตอนที่ ๖ แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ ระบุปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการจัดการขยะ

๓. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับและนำเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้นไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อสถานภาพของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามชุดนี้ให้ครบถ้วน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณทุกคนที่ตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

พระมหานิพนธ์ บริบูรณ์ (เชียงกา)

รหัสสถิติ ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙

นิสิตปริญญาโท สาขาการพัฒนาสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

() ชาย

() หญิง

๒. อายุ

() ต่ำกว่า ๑๕ ปี

() ๑๕ - ๒๕ ปี

() ๒๖ - ๖๐ ปี

() ๖๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา(ป.๑ -ป.๖)

() มัธยมศึกษา(ม.๑ - ม.๖)

() ประกาศนียบัตร/อนุปริญญา

() อุดมศึกษา(ป.ตรี - ป.เอก)

๔. อาชีพ

() ธุรกิจส่วนตัว

() รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ

() เกษตรกรรม

() รับจ้าง

() ค้าขาย

() อื่นๆ โปรดระบุ.....

๕. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน

() ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท

() ๕,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท

() ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท

() ๒๐,๐๐๑ ขึ้นไป

๖. ประเภทของขยะในครัวเรือนของท่านที่พบว่ามีจำนวนมากที่สุดในแต่ละวัน (ตอบเพียง ๑ ข้อเท่านั้น)

() ขยะประเภทย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ เช่น เศษพืชผัก ผลไม้ เศษอาหาร กิ่งไม้ ใบไม้

() ขยะประเภท กระดาษแข็ง กระดาษลูกฟูก หนังสือพิมพ์ เศษกระดาษใช้แล้ว

() ขยะประเภท วัสดุโฟม กล่องโฟมใส่อาหารชนิดต่างๆ และถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ของ รวมถุงพลาสติกทุกชนิด

() ขยะประเภทแก้ว เช่น ขวดบรรจุเครื่องดื่ม ขวดเครื่องปรุงอาหาร เช่นขวดซอส ขวดน้ำมันพืช เป็นต้น

() ขยะประเภทเศษเหล็ก โลหะต่างๆ กระป๋องอลูมิเนียมบรรจุน้ำอัดลม กระป๋องเครื่องดื่ม

() ขยะประเภทปนเปื้อนสารเคมี เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ ขวดใส่ยาอันตราย

๗. ท่านและคนในครอบครัวมีวิธีการคัดแยก และจัดการขยะในครัวเรือนอย่างไร

() เก็บรวมกันไม่ให้แยกประเภท

() แยกประเภทขยะ เช่น ขยะเปียกและขยะแห้ง

() ไม่ได้ดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้นเพราะไม่ทราบ/ไม่รู้

๘. ภาพรวมของปัญหาด้านการจัดการขยะของชุมชนท่าน เป็นอย่างไร

- () ยังไม่มีปัญหา () มีปัญหาเล็กน้อยแต่แก้ไขได้
 () มีปัญหาปานกลาง () มีปัญหามากต้องการแก้ไขเร่งด่วน
 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่๒. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการกำจัดขยะ

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการกำจัดขยะ รูปแบบวิธีการจัดการขยะ สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากแหล่งใด มากที่สุด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- () วิทยู () เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล
 () หนังสือพิมพ์ () หอกระจายข่าวของชุมชน
 () การเข้าร่วมประชุม / อบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม () เจ้าหน้าที่รัฐ
 () การเข้าร่วมโครงการ / กิจกรรมชุมชน () จากเพื่อน
 () นิตยสาร วารสาร () อื่นๆโปรดระบุ.....

๒. จากข้อ ๑. ปกติท่านได้รับข่าวสารจากแหล่งดังกล่าวบ่อยครั้งเพียงใด

- () ทุกวัน () สัปดาห์ละครั้ง
 () ๒ สัปดาห์ต่อครั้ง () ๑ เดือนต่อครั้ง
 () มากกว่า ๑ เดือนต่อครั้ง

๓. ข่าวสารที่ท่านได้รับมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของท่านเพียงใด

- () ไม่มีผลเลย () มีผลและปฏิบัติตามบ้าง () มีผลและปฏิบัติตามทุกครั้ง

๔. ท่านสนใจเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะด้านใดเป็นพิเศษ

- () การคัดแยกขยะ () การกำจัด เช่น ฝังกลบ เผา หมักปุ๋ย
 () การลดขยะ () การฟื้นฟูประโยชน์จากขยะ
 () การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ () การป้องกันอันตรายจากขยะ

ตอนที่ ๓. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างของแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่า ถูกต้อง หรือ ไม่ถูกต้อง

ข้อ	ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะ	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
๑.	ขยะ หมายถึง สิ่งที่ไม่ต้องการอาจจะอยู่ในรูปของแข็ง หรือของแข็งที่ปะปนอยู่ร่วมกับของเหลว		
๒.	เศษโลหะ เศษแก้ว เศษกระป๋อง เศษคอนกรีต จัดเป็นขยะชนิดที่ไม่สามารถเผาไหม้เป็นถ่านได้ด้วยการเผาไหม้ธรรมดา		
๓.	เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้จัดเป็นขยะประเภทขยะแห้ง		
๔.	กระป๋องทินเนอร์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า ขวดใส่เหล้าฆ่าหญ้า เป็นขยะอันตราย ไม่สามารถทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่นได้		
๕.	เศษไม้ เศษหญ้า กระจาด จัดเป็นขยะแห้ง และสามารถเผาได้ในที่โล่งแจ้ง ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ		
๖.	ถุงพลาสติก กล่องโฟม เป็นขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ		
๗.	การใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก การใช้ใบตองห่ออาหารหรือนำปิ่นโตไปใส่อาหารแทนการใส่ถุงหรือกล่องโฟม เป็นการลดขยะจากแหล่งกำเนิด		
๘.	การจัดการขยะที่ดีนั้น หมายถึง การมุ่งหลีกเลี่ยงหรือลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยการก่อให้เกิดขยะน้อยลงและลดการเสี่ยงภัยจากมลพิษที่เกิดจากขยะ		
๙.	การนำกลับมาผลิตใหม่เป็นการแยกวัสดุที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำออกจากขยะและรวบรวมมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าขึ้นใหม่		
๑๐.	การคัดแยกประเภทขยะทำให้สามารถวางแผน ในการกำจัดขยะครั้งสุดท้ายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ		
๑๑.	การกำจัดขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาลมีอยู่ ๓ วิธี ได้แก่ การกำจัดขยะด้วยการเผาในเตา การนำไปทำปุ๋ยหมัก และการกลบฝังดิน		
๑๒.	สาเหตุของการเกิดปัญหาขยะ มาจากประชาชนขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ ขาดความตระหนักในการช่วยกันรักษาความสะอาด และรักษาสีสิ่งแวดล้อม		

ตอนที่ ๔. การจัดการขยะของชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างแต่ละข้อต่อไปนี้ว่า อยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์
การให้คะแนน ดังนี้

- คะแนน ๕ คือ ท่านตระหนักต่อการจัดการขยะชุมชน มากที่สุด
 คะแนน ๔ คือ ท่านตระหนักต่อการจัดการขยะชุมชน มาก
 คะแนน ๓ คือ ท่านตระหนักต่อการจัดการขยะชุมชน ปานกลาง
 คะแนน ๒ คือ ท่านตระหนักต่อการจัดการขยะชุมชน น้อย
 คะแนน ๑ คือ ท่านตระหนักต่อการจัดการขยะชุมชน น้อยที่สุด

ข้อ	ความตระหนักต่อการจัดการขยะ	๕	๔	๓	๒	๑
๑.	ชุมชนของท่านมีการคัดแยกประเภทและชนิดของขยะจะต้องทำเป็นอันดับแรกก่อนจะทิ้งขยะลงในถัง					
๒.	ชุมชนของท่านมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมีรายได้ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่า เพราะช่วยลดปริมาณและขยะในบ้าน					
๓.	ชุมชนของท่านมีการเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หญ้า กระจาดที่ไม่ใช้แล้ว ณ ที่โล่งแจ้งในชุมชน ผุนควันที่ฟุ้งกระจายส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ					
๔.	ชุมชนของท่านมีการคัดแยกขยะภายในครอบครัวก่อนนำไปทิ้งในถังขยะถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติทุกครั้ง					
๕.	ชุมชนของท่าน เมื่อมีการตัดกิ่งไม้ ต้นไม้ ควรจัดเก็บโดยนำไปกองไว้เป็นที่ๆ หรือนำไปทำฟืน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการใช้แก๊ส					
๖.	ชุมชนของท่านมีการส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะเป็นหนทางลดโลกร้อนและเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง					

ตอนที่ ๕. การมีส่วนร่วมของประชาชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างของแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่าอยู่ในระดับใด โดยมี
เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- คะแนน ๕ คือ ท่านตระหนักต่อการจัดการขยะชุมชน มากที่สุด
 คะแนน ๔ คือ ท่านตระหนักต่อการจัดการขยะชุมชน มาก
 คะแนน ๓ คือ ท่านตระหนักต่อการจัดการขยะชุมชน ปานกลาง
 คะแนน ๒ คือ ท่านตระหนักต่อการจัดการขยะชุมชน น้อย
 คะแนน ๑ คือ ท่านตระหนักต่อการจัดการขยะชุมชน น้อยที่สุด

ข้อ	ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	๕	๔	๓	๒	๑
๑.	การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา พิจารณาปัญหาขยะ ตลอดจนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ					
๒.	การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา					
๓.	การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาการจัดการขยะ					
๔.	ท่านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาการจัดการขยะ					
๕.	การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมสรุปผลของโครงการ					
๖.	การเข้าร่วมการประชุมชี้แจงการดำเนินการโครงการ / กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน					
๗.	มีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนและนำมารวมตามวันเวลาที่กำหนด					
๘.	มีการกำหนดกฎระเบียบในการจัดการขยะของชุมชน					
๙.	การบริหารกองทุนของหมู่บ้านที่เกิดจากการจำหน่ายขยะ					
๑๐.	นำถุงผ้าหรือภาชนะอื่นไปตลาดเพื่อใส่ของแทนการใช้ถุงพลาสติก					

ตอนที่ ๖. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

๑. ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการขยะของชุมชน

.....

.....

.....

๒. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชน

.....

.....

.....

.....

ขออนุโมทนาขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ กรอกแบบสอบถาม
 พระมหานิพนธ์ ปริบุญโน (เชียงกา)
 วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
 โทรศัพท์ ๐๙๗-๙๙๖-๖๙๖๔ E.Mail : Nipun_22@hotmail.com

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน
ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาวิจัยในเชิงวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการขยะของชุมชน เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน และเพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์นี้ จะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ซึ่งจะไม่มีการเปิดเผยชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ทั้งในหน้าที่และการปฏิบัติงานแต่อย่างใด โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ใช้กับผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ การจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก

ตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก

กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับและนำเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสอบถามชุดนี้ให้ครบถ้วน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสัมภาษณ์มา ณ โอกาสนี้

พระมหานิพนธ์ ปรีบุญโณ (เชียงกา)

รหัสสถิติ ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙

นิสิตปริญญาโท สาขาการพัฒนาสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....
 บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบลทุ่งลูกนก
 อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.....ตำแหน่งหน้าที่.....
 วัน/เดือน/ปี.....วิธีการสัมภาษณ์.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....ผู้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒. การจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก

๑. สภาพปัญหาขยะในชุมชนเป็น อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น ในการแก้ปัญหาขยะของชุมชน เป็นอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ปัญหาขยะส่งผลกระทบต่อชุมชนและการดำเนินชีวิต อย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน เป็นอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ชุมชนและชาวบ้าน มีวิธีการจัดการแก้ไขปัญหายยะชุมชน อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหายยะของชุมชน เป็นอย่างไร??

.....

.....

.....

.....

.....

๔. การจัดการขยะในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เป็นอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหายยะของชุมชน มีอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

๕. ลักษณะวิธีการจัดการขยะ (การลดปริมาณขยะ การเก็บรวบรวม การกำจัดในชุมชน) เป็นอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหายยะของชุมชน มีอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

๖. ปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะ เป็นอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหายยะของชุมชนมีอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนตำบลทุ่งลูกนก

๑. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เกี่ยวกับการจัดการขยะ อย่งไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหายยะของชุมชน มีอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

๒.อบต.มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการส่งเสริมการจัดการขยะของชุมชน อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน มีอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

๔.ชุมชนมีโครงการจัดการขยะ และวิธีดำเนินงาน อย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน มีอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

๕. ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน เป็นอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน มีอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

๖.ข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม?

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน มีอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

ขออนุโมทนาขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ กรอกแบบสัมภาษณ์
พระมหานิพนธ์ ปริบุญโญ (เชียงกา)
วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
โทรศัพท์ ๐๙๗-๙๙๖-๖๙๖๔ E.Mail : Nipun_22@hotmail.com

ภาคผนวก ค
รายนามผู้เชี่ยวชาญ,
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
คุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

๑. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญญา ผศ.ดร.ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. พระปลัดประพจน์ สุภาโต ดร. ตำแหน่ง เลขานุการ เจ้าคณะอำเภอนครชัยศรี

๓. อาจารย์ รศ.ดร. โกนิฐ์ ศรีทอง ตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการผู้อำนวยการ กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี และอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. อาจารย์ รศ.ดร. วิวัฒน์ หามนตรี ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. พระมหาประกาศิต สิริเมโธ ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โทร. (ภายใน) ๒๑๒๒, ๘๒๗๘, ๘๒๗๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๔/๗๕

วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน/เจริญพร พระมหาประกาศิต สิริเมธ,ดร.

ด้วย พระมหานิพนธ์ ปรีปณฺโณ (เชียงใหม่) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือสำหรับการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

จึงเรียน/เจริญพร มาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ได้ตรวจสอบ และแก้ไข
1๕/๑๑-๒๕๖๑ พระมหาวิฑูรย์ นอ.๓

๕ พ.ย. ๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โทร. (ภายใน) ๒๑๒๒, ๘๒๗๘, ๘๒๗๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๔/๗๕

วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน/เจริญพร รศ.ดร.วิวัฒน์ หามนตรี

ด้วย พระมหานิพนธ์ ปริบุญโน (เชียงใหม่) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือสำหรับการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

จึงเรียน/เจริญพร มาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พลเอก ศุภชัย อรรถกุลจิตร

ก.ม.ค.ส. ๖๑๐๕.๔/๗๕

๑๐๐๕.๔/๗๕

รศ.ดร. วิวัฒน์ หามนตรี

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

โทร. (ภายใน) ๒๑๒๒, ๘๒๗๘, ๘๒๗๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๔/น๕

วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน/เจริญพร รศ.ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง

ด้วย พระมหานรินทร์ ปรีบุญโณ (เชียงใหม่) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือสำหรับการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

จึงเรียน/เจริญพร มาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

๗/๑๑/๒๕๖๑/น๕
๑๕/๑๑/๒๕๖๑/น๕
๑๕/๑๑/๒๕๖๑/น๕
๑๕/๑๑/๒๕๖๑/น๕
๑๕/๑๑/๒๕๖๑/น๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๔/๗๗

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐ ต่อ ๘๒๗๘, ๘๒๗๙
เว็บไซต์ www.socmcu.net , sa.mcu.ac.th
อีเมล socmcu@hotmail.com

๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
เรียน พระปลัดประพจน์ สุภาโต,ดร.
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ๑ ชุด

ด้วย พระมหานรินทร์ ปรีบุญโน (เชียงใหม่) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือสำหรับการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

จึงเรียน/เจริญพร มาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ดร.ประพจน์ สุภาโต
คณบดี
๖๖๖

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่ 26 เดือน ต.ค. พ.ศ. 2561

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว

๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ

๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำเฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ผู้ยินยอม

(นายหิรัญ ใจดี)

ลงนาม พยาน

(นายศุภกิจ ชัยศิริ)

ลงนาม ผู้ทำวิจัย

(พ.ณ.นันทน์ ใจดี)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว๘๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๔๒๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เจริญพร กำนันตำบลทุ่งลูกนก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานรินทร์ ปริบุญโน (เชียงกา) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ผู้ประสานงาน : พระมหานรินทร์ ปริบุญโน
นิสิตหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่ ๙ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว

๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ

๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำเฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ผู้ยินยอม
(นางสาวกัญทิพย์ ชินะนิล)

ลงนาม พยาน
(นายสุวิทย์ ชีวศิริ)

ลงนาม ผู้ทำวิจัย
(พระเมธาธิบดี พันธุ์ ปะโยธิน)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/วส๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๔๒๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เจริญพร ครูโรงเรียนวัดหนองจิก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานรินทร์ ปริบุญโน (เชียงกา) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

ยินดีให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูล

8 ม.ค. ๒๕๖๒

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ผู้ประสานงาน : พระมหานรินทร์ ปริบุญโน
นิสิตหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว

๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ

๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำเฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ผู้ยินยอม
(พระครูสมุทธารัตน)

ลงนาม พยาน
(คณาจารย์)

ลงนาม ผู้ทำวิจัย
(ดร.สมชาย งาม)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว๘๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกเกด
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๔๒๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรียน พระครูสุนทรวิริยคุณ เจ้าอาวาสวัดห้วยผักชี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานรินทร์ ปริบุญโน (เชียงกา) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำ
แพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเรียนให้ สำนึก พ.ม. ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรวิริยคุณ
(พระครูสุนทรวิริยคุณ)
วัดห้วยผักชี
๑๗/๑/๒๕๖๑

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ผู้ประสานงาน : พระมหานรินทร์ ปริบุญโน
นิสิตหลักสูตร พ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน
จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่ 16 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2561

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว

๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ

๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำมิได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ผู้ยินยอม

(อดิศา อภิธรรม)

ลงนาม พยาน

(ภัทราพร ยี่สงวน)

ลงนาม ผู้ทำวิจัย

(พ.อ. นพ. นพ. นพ.)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/วศ๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๔๖๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เจริญพร นางสาวนิตา อภิธรรม (นักทรัพยากรบุคคล)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานันทน์ ปริบุญโน (เชียงกา) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำ
แพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย

ขอเจริญพร

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

นิตา
18 ธันวาคม 2561

ผู้ประสานงาน : พระมหานันทน์ ปริบุญโน
นิสิตหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน
จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่ 16 เดือน ก.ค. พ.ศ. 2561

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว
๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ
๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ
๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำเฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น
๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม พยาน

(.....)

ลงนาม ผู้ทำวิจัย

(.....)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/วศ๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๔๒๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เจริญพร นางสาวณัฐนันท์ เรืองงาม (นักพัฒนาชุมชน)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานันทน์ ปริบุญโน (เชียงกา) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำ
แพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ดร.สุวิมล ธรรมสาร
ขอเจริญพร

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ผู้ประสานงาน : พระมหานันทน์ ปริบุญโน
นิสิตหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่ ๒๐ เดือน มี.ค. พ.ศ. ๒๕๖๔

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว

๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่บิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ

๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำเฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม พยาน

(.....)

ลงนาม ผู้ทำวิจัย

(.....)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/วศ๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ชั้นปีที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๕๒๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เจริญพร นางสาวสุนันท์ ยี่ชวน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานิพนธ์ ปริบุญโน (เชียงใหม่) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำ
แพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

ฉันได้ให้สัมภาษณ์แล้ว

ไปดอยแม่จ๋อมได้

สุนันท์ ยี่ชวน

๒๐/๑/๒๕๖๒

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ผู้ประสานงาน : พระมหานิพนธ์ ปริบุญโน
นิสิตหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่ ๘ เดือน ม.ค. พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว
๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ
๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ
๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น
๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ผศ.ดร. อธิวัฒน์ จิตนวกุล

(10) การนำความรู้ไปใช้

ลงนาม เจ้าพิทยบุตร ศึกษาศาสตร์บัณฑิต

(กำหนดให้ $0 < n < 100$)

ลงนาม พ. น. พลนธ ปรีชาฉาย ผู้ทำวิจัย

[illegible]

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว๘๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาลังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๔๒๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เจริญพร ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานรินทร์ ปรีบุญโน (เชียงกา) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาลังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาลังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาลังคม

ผู้ประสานงาน : พระมหานรินทร์ ปรีบุญโน
นิสิตหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาลังคม

โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

๘.๗.๑. ๖๒

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่ 7 เดือน มิ.ย. พ.ศ. 2562

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว

๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ

๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ผู้ยินยอม

(นายสุชาติ น้อยทอง)

ลงนาม พยาน

(จักรกริช ธีระนพ)
(นาย ส.)

ลงนาม ผู้ทำวิจัย

(พ.อ. นพ. ธีระนพ)
(พ.อ. นพ. ธีระนพ)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/วศ๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๔๒๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เจริญพร ปลัด อบต. หุ่งลูกนก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานิพนธ์ ปริบุญโน (เชียงใหม่) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลหุ่งลูกนก อำเภอกำ
แพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลหุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขออนุญาตจากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ผู้ประสานงาน : พระมหานิพนธ์ ปริบุญโน
นิสิตหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

๙๖๖-๖๖๖
๙๖๖๖๖๖๖๖
๙๖๖-๖๖๖
๙๖๖-๖๖๖

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่ ๘ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว

๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ

๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำเฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ผู้ยินยอม
(นาม สิริดา มีชัย)

ลงนาม พยาน
(ชวริดา ทอวิเชียร)

ลงนาม ผู้ทำวิจัย
(ณพนธ์ นพรัตน์)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว๘๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๔๒๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เจริญพร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๑
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานรินทร์ ปริบุญโน (เชียงกา) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นิตินิพนธ์ในเล่ม
(นาม นิสิต น.ค. ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙)

ขอเจริญพร

(นาง นิสิต น.ค. ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙)
(เจ้าอาวาส พ.พ. ม. ๑๑ ตำบลลำไทร)

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

๘ ม.ค. ๖๒

ผู้ประสานงาน : พระมหานรินทร์ ปริบุญโน
นิสิตหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่ 3 เดือน ม.ค. พ.ศ. 2562

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว

๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ

๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำเฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม สุวิภา นนทชัย ผู้ยินยอม
(นางสุวิภา นนทชัย)

ลงนาม สมชาย นนทชัย พยาน
(นายสมชาย นนทชัย)

ลงนาม พ.ณ.นิพนธ์ ประดิษฐ์ ผู้ทำวิจัย
(พ.ณ.นิพนธ์ ประดิษฐ์)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว๘๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๔๒๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เจริญพร ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองจิก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานิพนธ์ ปรีบุญโน (เชียงใหม่) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ผู้ประสานงาน : พระมหานิพนธ์ ปรีบุญโน
นิสิตหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

อุทกชน
อนุทินในถิ่นฐาน
สุจิตรา / ๒๖๐๑ ๓๓๑.๒๓

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่ ๑๙ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว

๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่บิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ

๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำเฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ผู้ยินยอม

(นางสันทมา ชวนชื่น -)

ลงนาม พยาน

(นาย ชัย -)

ลงนาม ผู้ทำวิจัย

(ดร.สมาน เก่งกล้า ปริญญาโท)

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

โครงการวิจัย: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม

วันที่ให้คำยินยอม วันที่ 8 เดือน ม.ค. พ.ศ. 2562

๑. ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และมีความเข้าใจดีแล้ว

๒. ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

๓. ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้โดยสมัครใจ

๔. ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้าแล้วจะกระทำเฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

๕. ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ผู้ยินยอม

(ลลิตา จันทะรินทร์)

ลงนาม ผู้วิจัย

(กัญจน์ อินทรธรรมา)

ลงนาม ผู้ทำวิจัย

(พระมหาวิมลคุณธรรมา)

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว๘๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาศักยภาพ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๕๒๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เจริญพร เลขานุการสภาตำบลทุ่งลูกนก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานรินทร์ ปริญโน (เชียงกา) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาศักยภาพ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขออนุญาตจากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาศักยภาพ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

8-1-62

ผู้ประสานงาน : พระมหานรินทร์ ปริญโน
นิสิตหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาศักยภาพ
โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

ขอเจริญพร

(พระสุธีรัตนบัณฑิต,รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาศักยภาพ

ที่ ศธ. ๖๑๐๕.๔/ว๘๕

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ (มือถือ) ๐๙๘ ๖๓๔๒๙๖๒
www.mcu.ac.th, E-mail : kasawaa42@gmail.com

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองศาลา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหานรินทร์ ปรีบุญโน (เชียงกา) รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๗๙ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำ
แพงแสน จังหวัดนครปฐม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้นิสิตได้เก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการ
ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึง
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ร.ร. ๖๑.๖.๖

- ข้าราชการประจำ

ขอเจริญพร

(พระสุธีรัตนบัณฑิต,รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ผู้ประสานงาน : พระมหานรินทร์ ปรีบุญโน
นิสิตหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
โทร. ๐๙๗ ๙๖๖ ๖๙๖๔

- พธ.ม. ปรีบุญโน
๐๙๗/๙๖๖ ๖๙๖๔

20 ธ.ค. ๖1

ภาคผนวก ง
ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
(การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและการหาค่า IOC)

แบบบันทึกผลการหาต้นสอดคล้องแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)
เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก
อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม”

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ประกอบด้วย

๑. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปญโญ ผศ.ดร.ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. พระปลัดประพจน์ สุภาโต ดร. ตำแหน่ง เลขานุการ เจ้าคณะอำเภอนครชัยศรี
๓. อาจารย์ รศ.ดร. โกนิฐ์ ศรีทอง ตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการ ผู้อำนวยการ กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี และอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. อาจารย์ รศ.ดร. วิวัฒน์ หามนตรี ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. พระมหาประกาศิต สิริเมธ ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย **คำชี้แจง**

คำชี้แจง

๑.ระดับการพิจารณา มี ๓ ระดับ

- +๑ หมายถึง ข้อคำถามครอบคลุมตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาและสามารถนำไปใช้ได้
- หมายถึง ข้อคำถามไม่ครอบคลุมและไม่ตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาต้องทำการแก้ไข
- ๑ หมายถึง ข้อคำถามไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษาและไม่สามารถนำไปใช้ได้

๒. ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบเครื่องมือและให้ระดับการพิจารณาในประเด็นตามแบบสอบถาม

ดัง ต่อไปนี้

ผลการหาดัชนีสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามเพื่องานวิจัย

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ/ท่านที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	ตอนที่๓.ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะ								
๑.	ขยะ หมายถึง สิ่งที่ไม่ต้องการอาจจะอยู่ในรูปของแข็ง หรือของแข็งที่ปะปนอยู่ร่วมกับของเหลว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๒.	เศษโลหะ เศษแก้ว เศษกระป๋อง เศษคอนกรีต จัดเป็นขยะชนิดที่ไม่สามารถเผาไหม้เป็นถ่านได้ด้วยการเผาไหม้ธรรมดา	+๑	+๑	+๑	+๑	-๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓.	เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ จัดเป็นขยะประเภทขยะแห้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๔.	กระป๋องพินเนอร์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า ขวดใส่หมึกฆ่าหญ้า เป็นขยะอันตราย ไม่สามารถทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่นได้	+๑	+๑	+๑	+๑	-๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๕.	เศษไม้ เศษหญ้า กระจาด จัดเป็นขยะแห้ง และสามารถเผาได้ในที่โล่งแจ้ง ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ	+๑	+๑	+๑	๐	๐	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
๖.	ถุงพลาสติก กล่องโฟม เป็นขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ	+๑	+๑	+๑	๐	๐	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
๗.	การใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก การใช้ใบตองห่ออาหารหรือนำปิ่นโตไปใส่อาหารแทนการใส่ถุงหรือกล่องโฟม เป็นการลดขยะจากแหล่งกำเนิด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๘.	การจัดการขยะที่ดีนั้น หมายถึง การมุ่งหลีกเลี่ยงหรือลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยการก่อให้เกิดขยะน้อยลงและลดการเสี่ยงภัยจากมลพิษที่เกิดจากขยะ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้

๙.	การนำกลับมาผลิตใหม่เป็นการแยกวัสดุที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำออกจากขยะและรวบรวมมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าขึ้นใหม่	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๐	การคัดแยกประเภทขยะทำให้สามารถวางแผน ในการกำจัดขยะครั้งสุดท้ายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๑	การกำจัดขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาลมีอยู่ ๓ วิธี ได้แก่ การกำจัดขยะด้วยการเผาในเตา การนำไปทำปุ๋ยหมัก และการกลบฝังดิน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๒	สาเหตุของการเกิดขยะมาจากประชาชนขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ ไม่มีความตระหนัก และวินัยในการรักษาความสะอาดในตนเอง และไม่รักษาสิ่งแวดล้อม	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
	ตอนที่ ๔.การตระหนักต่อการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑.	การคัดแยกประเภทและชนิดของขยะจะต้องทำเป็นอันดับแรกก่อนจะทิ้งขยะลงในถัง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๒.	การคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมีรายได้ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่า เพราะช่วยลดปริมาณและขยะในบ้าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๓.	การเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หญ้า กระจาดที่ไม่ใช้แล้ว ณ ที่โล่งแจ้งในชุมชน ฝุ่นควัน ที่ฟุ้งกระจายส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๔.	การคัดแยกขยะภายในครอบครัวก่อนนำไปทิ้งในถังขยะ ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติทุกครั้ง เพื่อการกำจัดขยะครั้งสุดท้ายเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๕.	เมื่อมีการตัดกิ่งไม้ ต้นไม้ ควรจัดเก็บโดยนำไปกองไว้เป็นท่อนๆ หรือนำไปทำฟืน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการใช้แก๊ส	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๖.	ขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ควรคัดแยกก่อนแล้วนำมาใช้ใหม่เพราะเป็นหนทางลดโลกร้อนและเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรให้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้

	สิ้นเปลืองน้อยลง								
	ตอนที่ ๕. การมีส่วนร่วมของประชาชน	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑.	ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา ขยะในชุมชนระดับใด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๒.	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและ วิธีการแก้ปัญหาขยะในชุมชนระดับใด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๓.	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อ แก้ปัญหา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๔.	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรม สรุปผลของโครงการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๕.	ท่านเข้าร่วมการประชุมชี้แจงการดำเนินการ โครงการ / กิจกรรมต่างๆของชุมชน เพื่อ แก้ไขปัญหามลพิษและปัญหาอื่น ๆของ ชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๖.	ครอบครัวท่านมีการคัดแยกขยะภายใน ครัวเรือนและนำมารวมตามวันเวลาที่กำหนด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้
๗.	ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด กฎระเบียบในการจัดการขยะของชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๘.	ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกองทุน ของหมู่บ้านที่เกิดจากการจำหน่ายขยะ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๙.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำถุงผ้าหรือภาชนะอื่น ไปตลาดเพื่อใส่ของแทนการใช้ถุงพลาสติก	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑	ใช้ได้

ภาคผนวก จ
ภาพการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในการวิจัย

แผนภาพที่ ๑ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก
เจ้าอาวาสวัดห้วยผักชี

แผนภาพที่ ๒ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก
ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๑

แผนภาพที่ ๓ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก
ผู้อำนวยการโรงเรียนศาลาติกวทยา

แผนภาพที่ ๔ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก
ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก

แผนภาพที่ ๕ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก
เลขาธิการองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งลูกนก

แผนภาพที่ ๖ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก
ครูโรงเรียนหนองศาลา

แผนภาพที่ ๗ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก

ปลัด อบต. หุ้งลูกนก

แผนภาพที่ ๘ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก
นักพัฒนาทรัพยากร

แผนภาพที่ ๙ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก
นักพัฒนาทรัพยากร

แผนภาพที่ ๑๐ ภาพการแสดงการลงพื้นที่ของชุมชน

แผนภาพที่ ๑๑ ภาพการเดินทางรณรงค์การเก็บขยะในชุมชน

แผนภาพที่ ๑๒ ภาพโครงการอบรมและศึกษาดูงานการคัดแยกขยะ

แผนภาพที่ ๑๓ ภาพการรณรงค์การใช้ไบตองแทนกล่องโฟม

ประวัติผู้ทำวิจัย

ชื่อ	: พระมหานิพนธ์ ฉายา ปริบูรณ์ นามสกุล เชียงกา
เกิด/วัน/เดือน/ปี	: ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๓
การศึกษา	: นักธรรมเอก วัดดอนชะเอม สำนักเรียนคณะจังหวัดกาญจนบุรี เปรียญธรรม ๔ ประโยค สำนักเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ นครปฐม ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิทยาการจัดการ
ประสบการณ์ทำงาน	: ครูสอนวิชาพระพุทธศาสนา ประจำโรงเรียนวัดพระปฐม เจดีย์ (พ.ศ.๒๕๔๙-ปัจจุบัน) เป็นอาจารย์สอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดพระปฐมเจดีย์ เป็นกรรมการตรวจธรรมสนามหลวง
อุปสมบท	: ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ณ วัดหนองจิก อำเภอกำแพงแสน ตำบลทุ่งลูกนก จังหวัดนครปฐม อุปัชฌาย์ พระครูโกศลนวกการ วัดหนองกระทุ่ม
ปีที่เข้าศึกษา	: ปีการศึกษา ๒๕๖๐
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: ปีการศึกษา
ที่อยู่ปัจจุบันสังกัด	: วัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม